Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Gogol', Nikolaj Vasil'evič.; Nicolaus Gogol ; oversat af L. Kragballe.
Titel | Title:	Taras Bulba : Hetman ved Kosakkerne
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Hagerup, 1886
Fysiske størrelse | Physical extent:	200 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

58,- 407

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 14089 1

+ REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

NICOLAUS GOGOL:

TARAS BULBA,

HETMAN VED KOSAKKERNE.

OVERSAT AF

L. KRAGBALLE.



KJØBENHAVN.

H. HAGERUPS FORLAG.

TRIERS BOGTRYKKERI (H. J. SCHOU).

1886.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

FORORD.

Nikolas Gogol er født 1808 i en Landsby i Gouvernementet Pultava, hvor hans Fader eiede et forgjældet Gods. Allerede tidligt røbede han gode Anlæg og udmærkede sig ved Flid og skarp Iagttagelsesevne. Hans Talent til at efterligne Andre bragte saavel ham selv som Andre paa den Tanke, at der stak en Skuespiller i ham, og han debuterede ogsaa paa Scenen, men det viste sig snart, at han ikke havde Kald for denne. Han blev snart klar over, at hans Fantasi selv maatte skabe de Personer og Charakterer, som han vilde fremstille, og greb derfor til Pennen. Han slog hurtigt igjennem som Forfatter; allerede hans første Fortællinger: „Aftener paa en Meierigaard ved Dikanka“ (1829) vakte Opmærksomhed, og med hans Production voxede hans Skaberevne, saa at han snart blev Ruslands eiendommeligste, fantasirigeste og vittigste Novellist. Han skildrer Mennesker og Ting med ligefrem plastisk Anskuelighed, og det hvad enten han umiddelbart griber dem ud af Virkeligheden (som f. Ex. i hans Roman „de døde Sjæle“), eller han fremmaner svundne Tider, som i Taras Bulba, der her forelægges Læserne. Begge disse Skrifter ere Værker af første Rang. I Taras Bulba behandler han et Parti af Kosakkernes

Streiftog i Slutningen af det 15de Aarh., et Sujet, der upaatvivleligt maa have særligt tiltrukket ham, der selv er Lille-Russer og nøie bekjendt med de Egne af Rusland, der var Kosakkernes Hjemstavn. Han har derfor sikkert gjort grundige Forstudier med Hensyn til det historiske Grundlag for denne Fortælling, saa at dette tør ansees for saa paalideligt, som det overhovedet er muligt ved denne Art af Digtninger.

Gogol har desuden skrevet en Deel mindre Fortællinger af større eller mindre Værd, hvoraf enkelte hente deres Stof fra en drømt, tildeels umulig Verden, som det altsaa synes, i Miskjendelse af hans udprægede Sands for Virkelighedslivet. Epokegjørende i Rusland var derhos hans Skuespil „Revisoren", hvor han hudfletter de russiske Embedsmænds Bestikkelighed og Raahed saa ubarmhjertigt, at der ikke levnes en reen Plet paa dem; de Figurer, han her fremfører, ere alle topmaalte Skurke og Bedragere, der ikke blot snyde Regjeringen og Publikum, men ogsaa hverandre indbyrdes, og dog ikke tør angive hverandre, fordi de udgjøre et Interessentskab, hvis Liv er betinget af det hele bedragerske System. Man længes formelig efter en Undtagelse fra Regelen i denne Sump af Umoralitet, men Forf. er ubønhørlig; han lader os ikke skimte noget Lyspunkt i dette Lystspil, som Russerne ansee for det bedste nationale Skuespil og aldrig trættes ved at see, hvor ofte det end opføres. Det er ogsaa virkelig i saa fremtrædende Forstand russisk, at det, selv om det lod sig oversætte, i hvert Fald ikke vilde kunne spilles paa en fremmed Scene. — Man fortæller, at Keiser Nikolaus efter dette Lystspils første Opførelse kaldte Forf. til sig i den keiserlige Loge og ved at underholde sig med ham om Stykket bl. A. skal have yttret: „Aldrig har jeg leet som iaften." Herpaa siges

Gogol at have svaret: „Jeg havde egentlig tænkt mig, at Stykket skulde have en anden Virkning".

Gogol døde i Moskow i den unge Alder af 44 Aar (21 Febr. 1852).

Som Indledning til nærværende Fortælling om den raa Kosakkerhøvding Taras Bulba hidsættes et Digt af den russiske Djgter M. Lermontoff*), „Kosakmoderens Vuggesang", i hvilket der med raske Træk er henkastet et Billede af Kosakkens Liv og Skjæbne:

Stille lig, Barnlille!
Maanens Straaler spille
roligt paa Din Vugge ned.
Hør nu lidt, saa skal jeg synge,
langsomt lade Vuggen gynge,
Dig fortælle, hvad jeg veed.
Lig, mit Barn, lig stille!
Sov nu sødt, Barnlille!

Hør, hvor Terek bruser,
ned fra Klippen suser,
og Tschetschenen**) hvæsser Sværd.
Herren er nok med Din Fader
og ham gammel blive lader
i den vilde Krigerfærd.

---

*) Michaël Lermontoff, en af Ruslands mest fremragende Digtere, f. 1811, blev forvist til Kaukasus paa Grund af en Ode til Czaren i Anledning af Puschkins Død og faldt her, ligesom denne, i en Duel i Aaret 1841, ikke 30 Aar gl.

**) Tschetschén o: Beboer af Tschetschnja, et mod Russerne fjendtligsindet, men tildeels undertvunget Land, der mod Nord begrændses af Floden Terek, og af Sundscha deles i det store og lille Tschetschnja. O. A.

IV

Dagene henglide, —
snart Du selv skal stride,
drage bort fra stille Hjem.
Silkedækken jeg Dig laver
til Din Ganger; skjønne Gaver
faaer Du med paa Veien frem.

Stolt paa Hest Du sidder,
kneiser som en Ridder,
er dog god Kosak. Jeg seer
efter Dig med vaade Blikke;
end engang jeg seer Dig nikke,
men — nu øines Du ei meer.

Til vort Hus tilbage
gaaer jeg med min Klage,
finder kun min Trøst i Bøn.
Og mens Du i Striden hærdes,
tænker jeg: Hvor mon han færdes?
Ak, hvor er vel nu min Søn?

Dette Helgenbilled,
som nu her er stillet
over Vuggen, faaer Du med.
Stil det for Dig, naar Du beder,
send i Krig, fra fjerne Steder,
Tankerne til Hjemmets Fred. —
Lig, mit Barn, lig stille!
Sov nu sødt, Barnlille!

Da den archæiserende Digtning, hvortil Taras Bulba vel nærmest maa henregnes, af og til har været misbilliget af Kritikken, maa det være mig tilladt her at yttre et Par Ord

til Forsvar for denne Genre. Hovedspørgsmaalet forekommer mig da at være, om den falder i det læsende Publikums Smag; thi er dette Tilfældet, har det Intet at sige, at en eller anden Kritiker banlyser den i Henhold til sin theoretiske Opfattelse af, hvad der tør gjøres til Sujet for den fortællende Digtning. Hvad der ved en anden Leilighed er sagt om Dramaet, at „alle Genrer ere gode undtagen den kjedelige", gjælder vel om al æsthetisk Literatur og altsaa ogsaa om den fortællende Digtning; er den underholdende, og bærer hele Handlingen og Udviklingen den historiske Sandheds eller Sandsynligheds Præg, da vil den finde Læsere, og det er da uden Betydning, om En og Anden ud fra visse æsthetiske Kategorier føler sig kaldet til at forkaste den. *Homer*, *Sophokles*, *Euripides*, *Corneille*, *Racine*, *Shakespeare*, *Walter Scott*, *Goethe*, *Schiller*, *Øhlenschlæger*, *Ingemann*, *Tegnér* o. fl. have jo bestandigt været ansete for Digtere af første Rang, og hvad de have skrevet om svundne Tider læses atter og atter med usvækket Interesse og Beundring.

Det er derfor min Overbevisning, at enhver Læser med Smag vil læse nærværende Roman af Gogol med Fornøielse og finde, at den er skreven med Kraft og Liv, og at dette i Forbindelse med den umiskjendelige Sanddruhed, hvormed den sætter os ind i et heelt Folks Eiendommelighed og skildrer dets Kampe i en svunden Tidsalder, da dets krigeriske Vildhed endnu stod usvækket i hele sin barbariske Charakteer, gjør den til en historisk Skildring af fremragende Værd.

Oversætteren.

Kjøbenhavn, Octbr. 1886.

Capitel I.

„Naa, saa vend Dig om, Dreng! Hvordan er det dog Du ser ud! Du ligner jo en Præst! Er I alle uglede saadan ud paa Akademiet?“

Med disse Ord modtog den gamle Bulba sine to Sønner, der, efter at have gjennemgaaet Seminariet i Kijeff, nu kom tilbage til deres Hjem.

Sønnerne vare netop stegne af deres Heste. Det var et Par kraftige Knøse, der dog endnu saae lidt keitede ud, ganske som man kan vente sig hos unge Mennesker, der lige ere slupne fra Skolebænken. Deres friske, sunde Ansigter havde lige faaet en Skygge af de første Dun, der endnu ikke vare faldne for Barberkniven. Den Modtagelse, de fik af Faderen, forvirrede dem ganske; de stod og saae ned mod Jorden uden at røre sig.

„Men, saa lad mig da rigtig see paa Jer,“ vedblev Bulba og dreiede dem snart til den ene og snart til den anden Side. „Herre Gud, hvad er det dog for nogle lange Sløikjoler I har paa? Det var en net Dragt! Jeg har aldrig set Mage til Kitteler. Lad mig engang see, om I kan løbe i de Skjørter! Jeg er vis paa, I vil falde over Jeres egne Been, hvis I prøver paa det.“

„Aa, Fader! Lad nu være med de Drillerier," sagde endelig den Ældste.

„Nei, se mig engang til Knegten, hvor kjephøi han er! Og hvorfor skulde jeg lade være at gjøre mig lystig over Jer?"

„Fordi — — ja, vel er Du min Fader, men — holder Du ikke op med at gjøre Nar — saa skal jeg ved Gud gjennemprygle Dig!"

„Hvad? Hvad behager? Det er mig en net Søn! Du vil prygle Din egen Fader!" sagde Taras Bulba og traadte forbauset et Par Skridt tilbage.

„Ja, — min egen Fader! Naar man fornærmer mig, tager jeg ikke Hensyn til Nogen."

„Og hvordan vil Du da slaaes med mig? Skal vi maaskee slaae løs paa hinanden med Næverne?"

„Det er mig ganske ligegyldigt!

„Naa, altsaa med Næverne," raabte Taras Bulba og smøgede sine Ærmer op; „jeg gad dog nok seet, om Du kan staae Dig for mig i en Kamp paa Næverne."

Istedetfor at omfavne hinanden ved Gjensynet efter en lang Tids Forløb begyndte nu Fader og Søn at hamre løs paa hinanden med Næverne; snart traf Slagene i Siden, snart i Ryggen og snart paa Brystet; af og til fjernede de sig lidt og betragtede hinanden et Øieblik, og saa gik det atter løs.

„Nei, vil man dog bare see! Den Gamle er bleven forrykt, — fuldstændig forrykt!" sagde den magre, blege Moder, der stod i Døren og endnu ikke havde kunnet komme til at omfavne sine kjære Drenge. „Her kommer Børnene hjem, og vi har ikke seet dem i et heelt Aar, og

han — han veed ikke Andet end give sig til at slaaes med dem!“

„Ja han forstaaer at slaaes,“ sagde Bulba og holdt op; „han gjør det fortræffeligt.“ vedblev han og rettede paa sine Klæder, „jeg har aldrig kjendt hans Lige. Ham kan der blive en prægtig Kosak af! — Saa, — nu, velkommen, min Dreng! Kom og kys mig!“

Fader og Søn kyssede hinanden.

„Godt, min Dreng! Prygl Du bare Enhver saadan, som Du har bearbeidet mig; lad dig ikke Noget byde af Nogen! — Men det er dog alligevel latterligt, som Du har maiet Dig ud! Hvad er det for en Snor, der dingler ned der? — Og Du, Dumrian! Hvad staaer Du der og hænger med Armene for,“ vedblev han og henvendte sig til den Yngste, „hvorfor banker Du mig ikke ogsaa af, Tossehoved?“

„Nei, har man hørt Mage! — Sikk'et Indfald!“ sagde Moderen, der imidlertid havde omfavnet den yngste Søn. „Er der dog Nogen, det kan falde ind, at et Barn skal banke sin egen Fader? Og en løierlig Tid er det da riktignok at begynde paa saadanne Narrestreger — saa ungt et Barn, der er træt af en lang Reise — — — (Barnet var over tyve Aar gammelt og maalte godt og vel sine sex Fod); „nu skulde han hvile sig lidt og have Noget at spise, og saa tvinger han ham til at slaaes med sig!“

„Naa ja, jeg seer nok, Dig er der da ikke meget ved,“ sagde Bulba. „Jer Moder skal I ikke høre efter, Drenge; hun er et Fruentimmer og forstaaer sig altsaa ikke paa Noget. I skal ikke lade Jer forkjæle! En fri Steppe og en god Hest — det er, hvad I behøver! Seer I denne Sa-

bel? Det er Eders Moder! Det, de har proppet Jer i Hovedet der paa Akademiet, er noget dumt Tøi alt sammen! Og alle disse Bøger og Skrifter og denne Filosofi eller hvad det hedder — jeg blæser ad det!"

Det var egenlig et endnu djervere Udtryk han brugte.

„Men hvad der er langt bedre," vedblev han: „I næste Uge allerede tager vi over til Kosakkerleiren ved Dnjepr. Der finder I den rette Videnskab! Der er en Skole for Jer; der og ingen andre Steder vil I lære Fornuft."

„Og de skal ikke være længere her hjemme end en Uge?" klagede Moderen med Taarer i Øinene. „Skal de stakkels Børn da ikke hvile sig lidt og finde sig til Rette igjen i deres fædrene Hjem — jeg faaer jo neppe Tid til at see ret paa dem!"

„Saa, saa! Lad nu være med den Hylen, Gamle! En Kosak er skabt til Andet end Qvindeselskab. Du skulde vel have dem begge to under Skjørterne og ruge over dem som en Høne ligger paa Æg, hvad? Nu afsted med Dig og se til, at Du skaffer os Noget at spise — hvad Du har, — Honningkager, Birkesbrød og saadant noget Stads skal vi ikke have Noget af. Giv os noget Faare- eller Gedekjød og gammel Mjød! Og lad os ogsaa faae Brændevin, dygtig Brændevin, ikke af den nymodens Slags med Rosiner og den Slags — nei, reen Brændevin vil vi have, der perler og skummer som Springvand."

Bulba førte Sønnerne ind i Stadsstuen. To nette Tjenestepiger, pyntede med brogede Baand og Gulddukater, der havde været ifærd med at rydde op, løb deres Vei, da de Andre traadte ind. Om de maaskee blev bange for de

alvorlige unge Herrer, eller om det blot var den almindelige Knibskhed hos unge Piger, der, naar de seer en Mand, flygter som opskræmmet Vildt og endnu længe efter holder Hænderne for Øinene af bare Blufærdighed?

Stadsstuen var udstyret efter sin Tids Smag, hvorom kun Erindringen er opbevaret i Romaner og Folkesange, saaledes som disse fordum bleve sungne af blinde Oldinge med langt Skjæg til Banduraens Klang for den opmærksomt lyttende Mængde. Det var hiin raa, krigerske Tid, da de første Kampe mod Unionen tog deres Begyndelse i Ukraine.

Alt var renligt og net, Væggene vare bestrøgne med lysfarvet Lerjord, og rundtomkring hang der Sabler, Pidske, Hagelbøsser, Fiskenet, et kunstigt forarbeidet Krudthorn og en Kjæde med Sølvplader.

Vinduerne i dette Værelse vare smaa, med runde, mørke Ruder, omtrent som nutildags i gamle Kirker; de vare ikke til at see ud igjennem undtagen igjennem en enkelt Rude, der var til at aabne. Dør- og Vindueskarme vare rødmalede. Paa Hylder i Hjørnerne af Værelset stod der Lerkrus, Flasker af grønt og blaat Glas, ciselerede Sølvbægere, smaa forgyldte Kopper af alle Slags, venetianske, tyrkiske, tscherkessiske, der paa de forskjelligste Maader, paa tredie og fjerde Haand, vare komne i Bulbas Eie. Birketræs-Bænke løb rundt med alle fire Vægge; under Helgenbillederne i et af Hjørnerne i den forreste Deel af Værelset stod et uhyre Bord; det modsatte Hjørne optoges af en høi og bred Kakkelovn af mørke, brændte Steen, med mange Etager og Fremspring.

Alt dette kjendte de to unge Mennesker, der gik hjem i deres Ferier een Gang om Aaret, paa deres Fingre; jeg siger „*gik* hjem," thi de maatte tilbagelægge Veien til Fods, da de ingen Heste havde, eftersom det ikke var tilladt Eleverne i Skolen at ride. De vare endnu i den Alder, da enhver vaabendygtig Kosak ustraffet havde Lov at rykke dem i deres lange Pidske. Først da de traadte ud af Skolen, havde Bulba sendt dem et Par unge Hingste fra sin Stald.

For at høitideligholde Sønnernes Hjemkomst indbød Bulba alle Officerer, der vare tilstede paa Egnen, og da hans gamle Kammerat, Kosakcapitainen Dmitro Towkatsch og to andre Officerer vare komne, forestilte han strax sine Sønner for dem med de Ord:

„Se, det er to ordenlige Karle! Det skal ikke vare længe, inden jeg sender dem til Sätscha'en*).

Gjæsterne ønskede Bulba og Sønnerne til Lykke og forsikkrede dem, at dette var fuldkommen rigtigt, og at der ikke gaves nogen bedre Skole for en ung Mand end Sätscha'en ved Strømhvirvlerne i Dnjepr.

„Og nu, mine Herrer og Brødre", sagde Taras, „sæt Jer nu til Bords, tag Plads, hvor I vil. Og I, Drenge! Lad os først og fremmest drikke et Glas Gorilka! — — Gud velsigne Jer! Jeg drikker Jeres Skaal, Drenge! — Ostap**)! Paa Dit Velgaaende, — og Dit med, Andreas! Gud give, at I altid maa have Lykken med Jer i Krigen! Gid I maa overvinde de Vantro og Tyrkerne og Tatarerne,

---

*) ɔ: Kosakkernes Hovedkoloni ved Dnjepr.

**) ɔ: Eustachius.

og Polakkerne med, hvis de kæmper imod vor hellige Tro! — Kom her med Dit Glas! Naa, hvad synes Du om Gorilka'en? Hvad hedder den paa Latin? Ja, ja, min Dreng! De Romere var nogle Klodrianer, de kjendte ikke Noget til Gorilka'en. Hvad er det nu han hedder, den Karl, der har skrevet de latinske Vers? Jeg er ikke meget bevandret i lærde Sager, nu har jeg glemt hans Navn — var det ikke Horatius, hvad?"

„Nei, se kun til den Gamle," tænkte Ostap ved sig selv, „saa uvidende han anstiller sig, veed han dog god Besked om Alt."

„Archimandriten har nok ikke engang ladet Jer lugte til Gorilka'en," vedblev Taras. „Tilstaa det kun rent ud, Drenge, I har faaet Rygstykkerne godt garvede med Birkeris, ja maaske endog med Pidsken, da I blev store og forstandige nok — og det ikke blot om Løverdagen, men ogsaa om Onsdagen og Torsdagen — ikke?"

„Ja, hvad skal vi nu tale om det for, Fader? De Tider er forbi."

„De skulde blot prove paa det nu!" sagde Andreas. „Nu skulde blot En finde paa at røre mig! Ja, fik jeg bare fat i en af disse Tatarslyngler, han skulde faae en Kosaksabel at føle!"

„Bravo. min Dreng, bravo! Da vi nu engang er kommen saa vidt, saa rider jeg selv med Jer. Ja, min Sjæl! det gjør jeg! Hvad Fanden skal jeg sidde og gabe efter her hjemme? Skal jeg saae Boghvede og passe paa Huset, see efter Faar og Sviin eller kjæle for min Kone? Nei, jeg er Kosak, — det skal jeg dog ikke have Noget af.

Hvor der ikke er Krig, der er ikke Liv; jeg gaaer med Jer til *Saporogerne**) — ja, jeg gaaer med!"

Den gamle Bulba talte sig bestandigt mere varm, og blev tilsidst ganske hidsig, sprang op fra sit Sæde, stampede med Foden og stillede sig i en krigersk Positur.

„Imorgen drager vi afsted! Hvad har vi at vente længer efter? Er der nogen Fjende, vi kan binde an med, naar vi bliver siddende her hjemme? Hvad har vi at skaffe her i denne Hytte? Hvad skal vi med disse Potter og alt det Stads?"

Med disse Ord gav han sig til at slaae Potter og Flasker itu og kaste Alting paa Gulvet.

Den stakkels Kone, der var vant til saadanne Udbrud af sin Mands Hidsighed, sad paa Bænken og stirrede trist hen for sig. Hun vovede ikke at sige Noget, men da hun hørte den Beslutning blive tagen, der gik hende saa særdeles nær til Hjerte, kunde hun ikke længer holde sine Taarer tilbage. Hun kastede et hurtigt Blik paa Sønnerne, som hun saa snart skulde skilles fra. Skjøndt hun forholdt sig taus, stod hendes dybe Sorg tydeligt at læse i hendes Ansigt, i Øinene og de krampagtigt skjælvende Læber.

Bulba var forfærdelig haardnakket og stiv. Det var en saadan Charakteer, som man kun kan tænke sig i en halvvild Afkrog af Europa i det raa femtende Aarhundrede, da hele Syd-Rusland, forladt af sine Fyrster, hærjedes af

---

*) De bag Dnjeprs Stromhvirvler boende Kosakker; af *za* (bagved) og *porog* (Stromhvirvel).

de uimodstaaelige Mongolerhorder, — da Mennesket, efter at have mistet Hus og Hjem, ikke beholdt Andet end sit fortvivlede Mod tilbage, — da han, skjøndt truet af fjendtlige Naboer og uophørlig Fare, dog vovede paany at opbygge sit Hus paa de rygende Tomter af det forrige Hjem, og vænnede sig til at see Faren i Øinene uden at tænke paa, at der gaves Noget i Verden som Frygt, — da den oprindeligt fredelige slaviske Charakteer udviklede sig til krigersk Ild, og Kosakvæsenet opstod, dette det mest storartede og ubændige Udtryk for den russiske Folkecharakteer, — da enhver passende Plads ved Flodbredder, i Sumpe og paa Bjergskraaninger befolkedes med Kosakkolonier, hvis Antal Ingen kjendte, og hvis forvovne Afsendinge kunde svare Sultanen, da denne ønskede at vide det:

„Hvem veed det? Hele Steppen er fuld af dem; hvor der findes en Høi, finder man ogsaa en Kosak.“

Og det var ingen pludselig eller øieblikkelig Yttring af den russiske Kraft; det var gjentagne Slag af Skjæbnen, der havde fremkaldt denne Tilstand. Istedetfor de gamle Fyrstendommer og de smaa Landsbyer, der havde været befolkede med lehnspligtige Jægere, istedetfor de smaa Fyrster, der snart feidede med hverandre og snart tuskede med deres Stæder, opstod der befæstede Kolonier, der følte sig forbundne med hverandre ved Følelsen af den fælles Fare og Hadet til de vantro Røverfolk, for hvis Plyndringer de vare udsatte. Vi vide Alle af Historien, hvorledes Kosakkernes uafbrudte Kampe og urolige Liv frelste Europa fra de vilde asiatiske Horder, der truede med at oversvømme det. De polske Konger, der gjorde sig til Herrer over disse vidt-

udstrakte Sletter istedetfor de afsatte Fyrster — rigtignok temmelig svage og altfor fjerne Herrer — forstod at skatte Kosakkernes Betydning og den Fordel, der kunde drages af deres krigerske og vilde Maade at leve paa. De smigrede for deres Tilbøieligheder for at udvikle disse end yderligere. Under deres milde Herredømme forvandlede de af Kosakkerne selv valgte Hetman'er de enkelte Kolonier til Forbund med fælles Forsvarsvæsen og fælles Bestyrelse. Der fandtes ikke nogen regelmæssig, staaende Hær, men i Krigstilfælde og under en almindelig Opstand vare alle Mand paa otte Dage til Hest og fuldstændigt rustede. Af Kongen oppebar Enhver kun een Dukat i Sold. I Løbet af fjorten Dage stod en Hær kampberedt, som det ikke havde været muligt at skaffe til Veie i saa kort Tid ved nogeu Udskrivning. Naar Felttoget var endt, vendte enhver Kriger hjem igjen til sine Marker og Enge eller til Dnjeprs Bredder og gav sig af med Fiskefangst og Handel, bryggede Øl og levede som fri Kosak.

Intet Under, at Udlandet var forbauset over Kosakkernes ualmindelige Egenskaber. Der fandtes ikke det Haandværk, de ikke forstod sig paa; de destillerede Brændevin, byggede Vogne, forfærdigede Krudt, Smedearbeide o. s. v. o. s. v. Og fremfor alt forstod de sig paa at dovne og drikke og svire, saaledes som kun Russerne forstaae. Men hvad de end gav sig af med, bestandig befandt de sig i deres Element.

Foruden de indskrevne Kosakker, der vare forpligtede til at møde i Tilfælde af Krig, kunde man altid, naar der var alvorlig Fare paa Færde, samle store Skarer af Frivil-

lige. Jessaulerne behøvede kun at indfinde sig paa Torve og andre offentlige Pladser, stige op i en Vogn og raabe:

„Heida, I Brændevinsbrændere og Ølbryggere, nu har I længe nok brygget Øl og ligget paa Bænken ved Kakkelovnen og snuet! Og I, som render bag Ploven og saaer Boghvede, eller vogter Faar eller løber og fjaser med Fruentimmer — nu har I længe nok haandteret Ploven og sølet Jeres Sko til med Jord og Ler, og længe nok har I svandset omkring i Qvindeselskab og spildt Eders Kraft og Manddom! Det er paa Tiden at søge den Berømmelse, som enhver ægte Kosak maa tragte efter!"

Et saadant Opraab virkede som en Gnist, der falder i trøsket Træ. Agerdyrkeren kastede sin Plov, Ølbryggerne og Brændevinsbrænderne slog deres Kar itu, Haandværkeren og Kjøbmanden opgav Bedrift og Handel — Alle slog deres Bohave i Stykker og steg til Hest, kort sagt — den russiske Nationalcharakteer svang sig i Veiret paa vældige, brede Vinger, viste sig i en fornyet Skikkelse.

Taras var endnu en af Høvdingerne fra den gamle Tid. Han var som skabt for Krigen, og udmærkede sig ved sin Djærvhed og Oprigtighed. Paa hiin Tid begyndte allerede polske Sæder at gjøre deres Indflydelse gjældende blandt den lillerussiske Adel. Mange havde allerede antaget polske Skikke og udfoldede stor Luxus, holdt et glimrende Tjenerskab, Falke og Jagthunde, og gjorde fremfor Alt overdaadige Gjæstebud. Alt Sligt var Taras en Modbydelighed. Han syntes bedst om det simple Kosakliv og gik ofte i Rette med dem af sine Kammerater, der gjerne fulgte det Exempel, der gaves

fra Warschau; han kaldte dem de polske Abekatte. Han var altid i Bevægelse og betragtede sig som den rettroende Kirkes naturlige Forsvarer. Af egen Drift besøgte han de Landsbyer, hvor man klagede over Udsugning af Fæstebønderne og Paalæg af strenge Skatter. Her holdt han Ret midt imellem sine Kosakker. Han havde slaaet det fast som Regel, at der var tre Tilfælde, i hvilke man altid maatte gribe til Sværdet, for det Første, naar der ikke vistes de Ældste behørig Ærbødighed, for det Andet, naar man gjorde sig lystig over den rettroende Kirke og spottede over Forfædrenes Skikke, og endelig for det Tredie, naar man havde med Fjender, det vil sige med Tyrker og Vantro, at bestille; han ansaae sig forøvrigt til enhver Tid berettiget til at drage i Felten mod disse til Hæder for Christenheden.

Nu glædede han sig allerede forud ved Tanken om at drage til Sätscha'en med begge sine Sønner og til at sige med Stolthed: „Se, her bringer jeg Jer to raske Drenge!" Han tænkte paa, hvorledes han vilde forestille dem for alle sine gamle, i Kampen hærdede Vaabenbrødre, hvorledes han skulde blive Vidne til deres første Heltegjerninger i Vaabenfærd og Drikkelag — sidstnævnte Idræt ansaaes nemlig ligeledes for en af de fornemste Dyder hos en Ridder. — I Førstningen havde han tænkt at lade dem drage afsted alene, men ved Synet af deres ungdommelige Kraft, deres kjæmpemæssige Legemsbygning og ualmindelige Skjønhed var den gamle Krigeraand atter vaagnet i ham, og han besluttede sig nu med en haardnakket Villies hele Energi til at reise med dem selv allerede næste Dag.

Han gav sig strax til at træffe de fornødne Forberedelser; han uddelte Befalinger, udvalgte Hestene og Rustningerne til de unge Mænd, anstillede Undersøgelser i Stalde og Forraadskamre og bestemte, hvem der skulde ledsage dem som Tjenere. Sit Embede overdrog han til Jessaulen Dmitri Towkatsch, hvem han tillige beordrede til strax at bryde op med hele Krigsmandskabet, saasnart han fik Efterretning fra Sätscha'en. Uagtet han endnu ikke var bleven ganske ædru, glemte han dog Intet, ikke saa meget som at give Befaling til at vande Hestene og give dem et Foder af den bedste Hvede, der fandtes. Ganske udmattet vendte han endelig tilbage til Huset.

„Nu, Børn! maa vi først sove ud; men imorgen gjør vi, hvad der er Gud velbehageligt. Senge behøves der ikke at redes til os; vi sover ude i Gaarden."

Det var neppe heel Nat endnu; men Bulba havde for Skik at gaae tidlig til Ro. Han strakte sig paa et Teppe, tog en Faareskindspels over sig, thi Natteluften var temmelig frisk, og han kunde nok lide at have det varmt, naar han var hjemme. Han begyndte snart at snorke, og alle de Andre, der havde udsøgt sig en Plads i de forskjellige Hjørner af Gaarden, fulgte snart hans Exempel, først og fremmest Vægteren, thi han var den, der til Ære for de unge Herrers Hjemkomst havde drukket tættest.

Kun den stakkels Moder sov ikke. Hun havde sat sig ned ved sine to Sønners Hovedgjærde. Hun redte deres filtrede Lokker og vædede dem med sine Taarer. Hun betragtede dem med hele sin moderlige Kjærlighed, hele hendes Sjæl prægede sig i hendes Blikke; hun kunde

ikke see sig mæt paa dem. Hun havde jo diet dem af sit eget Bryst og opdraget dem under Sorg og Møie — og nu skulde hun kun have dem for sig et kort Øieblik!

„Mine Børn, mine elskede Børn! Hvad skal der blive af Eder? Hvilken Skjæbne venter Eder?“ Saaledes mumlede hun hos sig selv, medens Taarerne listede sig ned ad det rynkede Ansigt, der engang havde været saa ungt og smukt.

Ja, megen Sorg og Bekymring havde hun maattet gjennemgaae, det maatte enhver Qvinde i hiin raa Tid. Kun et kort Øieblik havde hun levet for sin Kjærlighed, det var i hendes første Ungdom, da Lidenskaben glødede i hendes Bryst; siden havde hendes raa Elsker skudt hende til Side og hengivet sig til Krigen og Bægeret istedetfor. Sin Mand saae hun kun to eller tre Gange hvert Aar, ja det kunde ogsaa hænde, at hun i flere Aar i Træk slet ikke hørte fra ham. Og selv naar han var hjemme og levede sammen med hende, hvad var det saa for et Liv? Hun maatte taale Skjældsord, ja Prygl; Kjærtegn vankede der kun sjeldent, og naar det skete, syntes de kun at ydes som Almisse. Hun var et enligt Væsen blandt denne Hob af ugifte Krigere, hvem den vilde Dnjepr syntes at have meddelt sin mørke og strenge Charakteer. Hendes Ungdom var hurtigt gledet bort for hende uden Livsnydelse; hendes friske Kinder og skjønne Hals vare visnede ukyssede hen og bedækkede med altfor tidlige Rynker. Hele hendes Kjærlighed, alle hendes Følelser, Alt hvad en Qvinde eier af Ømhed og Lidenskabelighed, var for hende gaaet op i Moderkjærligheden.

Med glødende Lidenskab, med Taarer i Øinene holdt hun nu Vagt her som en Steppemaage, bøiende sig over sine Børn. Hendes Sønner, hendes dyrebare Sønner rev man bort fra hende — maaskee saae hun dem aldrig mere! Hvem veed, maaskee kløver en Tatar Hovedet paa dem i det første Slag, og hun faaer aldrig engang at vide, hvor deres afsjælede Legemer ere blevne liggende til Bytte for Rovfuglene. Og hun vilde dog hengive hele sit Liv for hver Draabe af deres Blod. Grædende sad hun der og saae dem i Øinene, der allerede havde lukket sig i den uimodstaaelige Søvn.

„Maaskee," tænkte hun, „opsætter dog Bulba Afreisen et Par Dage, naar han vaagner imorgen. Maaskee har han blot saa hurtigt besluttet sig til at reise, fordi han idag har drukket saa stærkt."

Forlængst havde allerede Maanen begyndt at kaste sit Lys over hele Gaarden og de der leirede Sovende saavelsom over det tætte Pilekrat og det høie Steppegræs, der bedækkede det Pælegjærde, der løb omkring Gaarden. Endnu sad den stakkels Kvinde ved sine elskede Børns Hovedgjærde, ikke et Øieblik vendte hun Øinene fra dem og tænkte ikke paa Søvn. Allerede havde Hestene begyndt at veire Morgenluften og lagt sig ned i Græsset og holdt op med at æde. Bladene i Piletræernes Toppe begyndte at sittre, og lidt efter lidt forplantede denne Sittren sig fra Toppen nedad. Hun blev siddende til Morgenens Frembrud, hun følte ikke til Træthed og vilde have ønsket, at Natten havde været endnu længere. Fra Steppen lød der

pludselig Vrinsken fra en ung Hingst, og røde Striber begyndte at vise sig i Horizonten.

Pludseligt vaagnede Bulba og sprang op. Han huskede fuldkommen klart Alt, hvad han havde befalet Aftenen forud.

„Op, Drenge! Ryst Søvnen af Jer! Det er paa Tiden! Gaa hen og vand Hestene! — Men hvor er den Gamle?“ (Saaledes pleiede han at kalde sin Hustru.) „Frisk op, Du Gamle! og lad os faae Noget at spise, vi har en lang Vei for os!“

Den stakkels Kone gik sørgmodig ind i Huset, berøvet sit sidste Haab.

Medens hun grædende tillavede Frokosten, traf Bulba de endnu fornødne Forberedelser, gik frem og tilbage i Stalden og udvalgte selv de kostbareste Klæder til Sønnerne.

I et Øieblik vare Akademisterne forvandlede. Istedetfor deres gamle tilsmudskede Sko bedækkede røde Saffiansstøvler med Sølvbesætning deres Fødder. Beenklæderne, der vare overordenlig vide og med tusinde smaa Folder, sammenholdtes af et forgyldt Bælte, og ved dette hang der lange Remme med Qvaster til Tobakspiben. En Kosaktrøie af lyserødt Klæde, der gloede som Ild, sammensnøredes af et broderet Bælte, hvori der var stukket tyrkiske Pistoler af drevet Arbeide; en stor Sabel daskede dem klirrende paa Hælene. Deres noget mørkladne Ansigter syntes friskere og skjønnere; det ungdommelige, sorte Overskjæg fremhævede endnu stærkere Kindernes sunde og kraftige Farve. De tog sig fortræffeligt ud i de sorte Lammeskindshuer med den forgyldte Qvast i Toppen.

Da den stakkels Moder saae dem, var hun ikke istand til at faae et Ord frem, og hendes Øine fyldtes med Taarer.

„Nu, Drenge!“ sagde Bulba, „nu er Alt i Orden. Nu er der ikke Noget at tøve efter. Men efter gammel christelig Skik vil vi sætte os lidt ned, inden vi bryder op.“

Alle satte sig ned, endog Tjenerne, der ærbødigt havde staaet ved Døren.

„Nu, Moder, velsign nu Dine Børn,“ sagde Bulba. „Bed til Gud, at de maa kæmpe tappert, altid bevare deres ridderlige Ære og altid forsvare den christne Tro; og hvis ikke, at de da maa gaae til Grunde og intet Spor af dem blive tilbage paa Jordens Overflade! Gaa hen til Eders Moder, Drenge; Moderens Forbøn er god baade til Lands og til Vands!“

Den stakkels Moder omfavnede dem, tog to smaa Helgenbilleder frem og hængte dem grædende om Halsen paa dem.“

„Guds hellige Moder — — beskytte Eder, Børn! — — Glem ikke Eders Moder — — Lad høre fra Eder engang imellem — — —.“

Hun var ikke istand til at fremføre mere.

‚Saa, lad os nu komme afsted,“ sagde Bulba.

Hestene stod opsadlede for Døren. Bulba svang sig op paa sin, der sank i Knæ, da den paa een Gang følte en Vægt af tre hundrede Pund paa sin Ryg. Taras var ualmindelig svær og tyk.

Da Moderen saae, at ogsaa Sønnerne sad til Hest, gik hun hen til den yngste, i hvis Træk der viste sig et blødere Udtryk. Hun greb fat i hans Stigbøile, klamrede

sig fast til Sadlen og vilde ikke slippe ham. Hendes Øine udtrykte den dybeste Fortvivlelse. To kraftige Kosakker greb hende skaansomt og bragte hende ind i Huset. Men i det Øieblik, Rytterne drog igjennem Gaardens Port, løb hun efter med en Hurtighed, der var forbausende for hendes Alder, holdt med uimodstaaelig Kraft den ene af Hestene fast og omfavnede sin Søn med vild, fortvivlet Heftighed.

Atter maatte hun bæres bort.

De unge Kosakker red sørgmodigt afsted ved Siden af Faderen, men af Frygt for denne holdt de deres Taarer tilbage. Ogsaa Bulba var noget bevæget, hvor megen Umage han end gjorde sig for at skjule det.

Det var en mørk Dag; Græsset glimrede af Morgenduggen, Fugle qvidrede i alle Tonearter. Efterat de unge Mennesker havde tilbagelagt et Stykke Vei, saae de sig om. Gaarden syntes allerede at være sunken i Jorden; man kunde endnu kun see de to Skorstene og Toppene af de Træer, i hvis Grene de som Drenge havde klattret omkring som Egern. Der laa Engen udbredt for dem; den gjenkaldte i deres Erindring hele deres Barndom fra den Tid af, da de morede sig med at tumle i Græsset, og lige til den Alder, da de der ventede paa den sortøiede Kosakpige, der kom trippende sky paa sine rappe smaa Fødder. Nu seer man ikke Andet end Brøndstangen, og snart synes den Flade, de have tilbagelagt, at være blevet til et Bjerg, der dækker for Alt, hvad der ligger bagved — — —

Lev vel, du faderlige Tag, lev vel, I barnlige Lege, lev vel! — — —

Capitel II.

De tre Ryttere rede fremad i Taushed. Den gamle Taras tænkte paa sin Fortid. Hans Ungdom randt ham i Hu, de Aar, de hurtigt flygtende Aar, hvis Forsvinden Kosakken altid beklager; han ønskede helst, at man var ung hele Livet igjennem. Han tænkte paa, hvem af de gamle Kammerater han vel vilde træffe i Sätscha'en. Han opregnede for sig selv dem, der vare døde, og dem, der vare levende. Taarerne randt stille ned ad hans Kinder, og det graa Hoved sænkede sig ned paa hans Bryst.

Hans Sønner vare beskjæftigede med heelt forskjellige Tanker. Vi maa sige noget Nærmere om dem.

Neppe tolv Aar gamle bleve de sendte til Akademiet i Kijeff, thi alle Adelsmænd paa hiin Tid ansaae det for nødvendigt at lade deres Børn faae en vis Opdragelse, omendskjøndt Alt, hvad de lærte, snart igjen var glemt. Ved deres Indtrædelse i Skolen vare alle disse unge Mennesker vilde Drenge og vante til tøilesløs Frihed. I Skolen lagde de sædvanligvis en Deel af deres Vildhed af og fik en vis almen Politur, der bevirkede, at de Alle nogenlunde kom til at ligne hverandre.

Den ældste af Bulbas Sønner, Ostap, havde begyndt sin videnskabelige Løbebane med at desertere fra Skolen i det første Aar, han var der. Han blev snart greben og bragt tilbage og blev, efter at være bleven dygtigt gjennempidsket, sat til sine Bøger igjen. Fire Gange begravede han sin ABC i Jorden, og fire Gange blev der anskaffet en ny til ham, efterat han først havde modtaget en barbarisk Tugtelse. Udentvivl havde han gjentaget Forsøget femte Gang, hvis ikke kans Fader havde givet ham det høitidelige Løfte at ville indespærre ham i et Kloster paa tyve Aar og svoret paa, at han aldrig skulde faae Sätscha'en at see, naar han ikke tilegnede sig Alt, hvad der lærtes paa Akademiet.

Det er ganske besynderligt, at denne Trusel kom fra den selv samme Taras Bulba, der altid gjorde sig lystig over Lærdom, og som ogsaa havde raadet sine Sønner til ikke at bryde sig derom. Fra dette Øieblik af gav Ostap sig til med Iver at granske i de kjedelige Bøger, og blev snart en af de bedste Elever.

Undervisningen knyttede sig den Gang ikke i mindste Maade til Livet. Alle disse skolastiske, grammatiske, rhetoriske og logiske Snurrepiberier havde absolut Intet at skaffe med Tidsaanden. De Kundskaber, man erhvervede sig paa Akademierne, vare ikke til nogensomhelst Nytte i det daglige Liv. Hiin Tids Lærde vare de meest udannede Mennesker, der kunde tænkes, netop fordi deres Kundskaber laa helt udenfor det praktiske Liv. Akademiernes hele republikanske Indretning og den Mængde unge kraftige Mennesker, de her kom i Berørelse med, maatte derfor

netop indgyde dem Lyst til en Virksomhed, der laa ganske udenfor deres lærde Syslers Omraade. Den usle Kost, den Sultekur, der ofte anvendtes som Straf, og de vaagnende Lidenskaber, saaledes som de ikke undlade at yttre sig hos en ung, kraftig Mand, alt dette bidrog til at vække hiin Tørst efter Handling hos ham, der senere skulde tilfredsstilles ved Dnjepr.

Naar de forsultne Akademister streifede omkring i alle Kijeffs Gader, gjorde Folk bedst i at tage sig i Agt for dem. Sælgekonerne, der havde Stade paa Torvene, bedækkede deres Kager og Posteier med begge Hænder, naar der nærmede sig en Akademist, ligesom Hunørnen skjærmer sine Unger under Vingerne. „Consulen", hvis Embede det var at vaage over sine Kammeraters gode Opførsel, havde saa vide Lommer i sine Benklæder, at han vilde have kunnet stoppe en upaapasselig Sælgekones hele Forraad ned i dem.

Akademisterne udgjorde en Verden for sig selv. Det høiere Selskab, der bestod af russiske og polske Adelige, var lukket for dem. Akademiets Protektor, Wojwoden Adam Kissel, indbød dem ikke engang, men saae paa, at der holdtes stræng Mandstugt. Han havde forresten ikke nødig at gjøre sig Uleilighed i sidstnævnte Henseende, thi hverken Rectoren eller Lærerne sparede paa Riset, og ofte afstraffede Lictorerne paa deres Befaling Konsulerne saa eftertrykkeligt, at disse gned sig paa Benene hele Uger igjennem.

Mange af dem regnede ikke dette for Noget og ændsede det neppe mere end et godt Glas Brændevin med

Peber i; men der var Andre, der tilsidst bleve saa kjede af de uophørlige Straffe, at de flygtede til Sätscha'en, hvis de vare istand til at finde Veien derhen og ikke bleve nappede, inden de naaede den.

Ostap Bulba kunde ikke undgaae det ubarmhjertige Riis, hvor megen Iver han end anvendte paa at studere Logik, ja endog Theologi. Intet Under, at dette gjorde hans Charakteer indesluttet og haardnakket og indplantede den Stædighed og Udholdenhed hos ham, der altid har udmærket Kosakkerne. Ostap havde bestandigt Ord for at være saa god en Kammerat som Nogen. Han var sjeldent Anfører for forvovne Foretagender — som f. Ex. Plyndring af en fremmed Have — men til Gjengjæld var han altid En af de Første, der stillede sig under Fanen, naar en anden Akademist gjorde sig til Anfører, og under ingen Omstændigheder forraadede han sine Kammerater; ingen Tugtelse var istand til at formaae ham hertil. Alle andre Fornøielser end Kamp og Drikkelag brød han sig næsten ikke om, og tænkte ialfald aldrig paa Andet. Han var aaben, ærlig og hjertensgod, idetmindste saavidt man kunde være dette med hans Charakteer og paa hiin Tid. Hans stakkels Moders Taarer havde rørt ham dybt; Tanken herom var det Eneste, der foruroligede ham og bragte ham til sørgmodig at sænke sit Hoved.

Hans yngre Broder Andreas havde livligere og paa en Maade mere udviklede Følelser. Han lærte med større Fornøielse og uden de Anstrengelser, som Arbeidet sædvanligvis volder en tungsindig og energisk Charakteer. Han var mere opfindsom end Broderen, var ofte Anfører ved farlige

Streger og fandt ofte paa Udveie til at undgaae Straffen derfor, medens Ostap uden videre Omstændigheder trak sin Trøie af og lagde sig paa Jorden for at modtage sin Tugtelse; det faldt aldrig ham ind at bede om Naade.

Andreas tørstede ligesaa meget efter Heltedaad som hans Broder, men han var ogsaa modtagelig for andre Følelser. Da han havde naaet sit attende Aar, udviklede der sig en levende Kjærlighedstrang hos ham. Ofte viste Billedet af en Qvinde sig for hans hede Fantasi. Medens han hørte paa filosofiske Forelæsninger, saae han for sig de Skikkelser, han skabte i sine Drømme, med friske Kinder, ømme Smil og sorte Øine; uafladeligt svævede de forbi ham med svulmende Barm, blottede Arme og lynende Blikke; endog Klæderne, der omsluttede deres jomfruelige og dog kraftige Lemmer, aandede Vellyst i hans Fantasi. For sine Kammerater skjulte han omhyggeligt disse sin unge lidenskabelige Sjæls Følelser; thi paa hiin Tid var det uværdigt for en Kosak at tænke paa Kjærlighed og Qvinder, forinden han havde aflagt Prøver paa sin Tapperhed. I det Hele taget optraadte han i den sidste Tid af sit Ophold paa Akademiet sjeldnere som Anfører ved dristige Foretagender; i Stedet derfor sværmede han omkring i Kijeffs ensomme Gader, der strække sig langs tillokkende Haver med Kirsebærtræer og smaa, lave Huse. Undertiden kom han ogsaa i de mere aristokratiske Gader, i det nuværende Gamle-Kijeff, hvor den lillerussiske og polske Adel boede og Husene vare byggede med en vis Luxus. Da han en Dag slentrede omkring her, var han lige ved at blive overkjørt af et Kjøretøi, der tilhørte en polsk Adelsmand. Kudsken gav

ham et dygtigt Slag af Pidsken. Den unge Akademiker blev som rasende, greb med et kraftigt Tag fat i det ene Baghjul og fik saaledes Vognen til at standse. Kudsken, der frygtede for paa en eller anden Maade at blive overrumplet, pidskede paa Hestene, og Andreas, der heldigvis havde sluppet Hjulet igjen, faldt paa Hovedet i Snavset.

I det Samme lød der en velklingende Latter ovenover ham. Han saae op og fik Øie paa en vidunderlig skjøn ung Pige, der stod ved et Vindue. Hun havde kulsort Haar og en Hud saa hvid som den Sne, der beskinnes af Morgensolens første Straaler. Hun lo af fuld Hals, og denne Latter gav hendes Skjønhed en blændende Fortryllelse. Han blev forbauset staaende og glemte alt Andet for at see efter hende, medens han mekanisk vidskede Smudset af sit Ansigt, hvorved han forresten kun gjorde Ondt værre —

Hvem var denne skjønne unge Pige? Han spurgte Tjenerskabet, der stod skarevis foran Døren i deres skrammererede Klæder og hørte paa en Banduraspiller. Men da Folkene saae, hvordan han saae ud, lo de ham ud og værdigede ham ikke engang Svar. Endelig fik han dog at vide, at hun var en Datter af Wojwod'en i Kowno, der for Tiden opholdt sig i Kijeff.

Den følgende Nat klattrede han med akademisk Dumdristighed over Gjærdet og ind i Husets Have, steg op i et Træ, hvis Grene naaede op til Taget, og fra Træet op paa Taget. Herfra naaede han gjennem Skorstenen lige til den skjønne Piges Soveværelse. Hun sad netop foran Speilet og var ifærd med at tage sine Ørenringe af.

Den smukke Polakinde blev saa angst, da hun pludseligt saae en ganske Fremmed for sig, at hun ikke formaaede at bringe et Ord over sine Læber. Men da hun saae Akademisteu staae der med nedslagne Øine og saa undselig, at han ikke vovede at røre et Lem, og det gik op for hende, at det var ham, hvem hun Dagen i Forveien havde seet falde om paa Gaden, kunde hun ikke bare sig for paany at briste i Latter. Der var desuden ikke nogetsomhelst Skrækindjagende i Andreas's Udseende; han var ovenikjøbet en overordenlig smuk ung Mand. Hun lo længe og hjerteligt og endte tilsidst endog med at gjøre sig lystig over ham. Den skjønne Pige var lunefuld som alle Polakinder, men hendes Øine, hendes vidunderligt klare Øine havde hiint lange dybe Blik, der forjætter Bestandighed.

Den stakkels Akademist vovede bestandigt ikke at røre en Haand, han var som naglet fast til Stedet. Da traadte Wojwodens Datter kjækt hen til ham, satte ham sit glimrende Pandediadem paa Hovedet og kastede ham sin guldbroderede Trøie af et fint, gjennemsigtigt Stof over Skuldrene. Hun friserede ham, hængte sine Ørenringe i hans Ører og gjorde en Masse andre Narrestreger med ham, Alt med hiin barnlige Naturlighed, der udmærker Polens Døttre. Den stakkels Akademist følte sig i høi Grad forvirret af alt dette. Han gjorde rigtignok en latterlig Figur, som han stod der med aaben Mund og uden at røre sig stirrede den skjelmske Skjønne i Øinene.

Nu hørtes der pludselig Støi. Hun foer sammen og befalede ham at skjule sig under Sengen. Da hendes Skræk havde sat sig, kaldte hun paa sin Kammerpige og

befalede hende forsigtigt at føre den unge Mand ud igjennem Haven, hvorfra han da kunde slippe ud over Gjærdet.

Men denne Gang var vor Akademiker ikke saa heldig med at komme over Gjærdet; Vægteren vaagnede og greb ham i Benene, og Tjenestefolkene, der kom til, pryglede ham dygtigt igjennem paa Gaden, indtil han endelig undslap dem og løb fra dem.

Efter denne Begivenhed var det forbundet med Fare for ham at gaae forbi Woiwodens Hus, thi Tjenerskabet var meget talrigt. Senere fik han den skjønne Polakinde at see en Gang igjen i den katholske Kirke. Hun lagde Mærke til ham og smilte venligt til ham som til en gammel Bekjendt. Noget derefter forlod Woiwoden Staden, og istedetfor den skjønne unge Qvinde kigede der nu et ham ubekjendt, fedt Ansigt ud ad Vinduet.

Det var dette, Andreas tænkte paa, da han hang med Hovedet og saae ufravendt ned paa Hestens Manke.

Imidlertid vare de komne langt ind i den grønne Steppe. Det høie Græs omgav dem paa alle Sider, saa at kun de sorte Kosakhuer ragede op over Straaene.

„Ei, ei! Hvad betyder det, Drenge, at I er saa tause?“ raabte endelig Bulba og vaagnede op af sine Drømme. „Ganske som et Par Munke sidder I der og maaber! Fanden i Vold med alle mørke Tanker! Tag Piben i Munden og tænd den og lad os give Hestene af Sporerne og fare afsted, saa ingen Fugl kan indhente os.“

Kosakkerne bøiede sig forover og forsvandt i Græsset. Nu saaes ikke engang deres Huer, og kun Aabningen i det nedbøiede Græs antydede Retningen, hvori de havde redet.

Solen straalede forlængst høit paa den klare Himmel og udgjød sit oplivende, varme Lys over Steppen. Alle de sørgelige Tanker, der havde beskjæftiget Kosakkerne, vare forsvundne; deres Hjerter jublede som Fuglene, naar de vaagne.

Jo længere de trængte ind i Steppen, jo skjønnere blev den. Paa hiin Tid var hele Syden, hele det store Terrain, der nu kaldes Ny Rusland, fra Ukraine til det sorte Hav, en grøn, jomfruelig Ørken. Ploven havde aldrig endnu draget sine Furer over det vilde, bølgende Græs; kun de vilde Heste, der skjulte sig her som i en Skov, traadte det ned. Der kunde ikke tænkes noget skjønnere Syn; hele Landets Overflade lignede et gulgrønt Hav, paa hvis Overflade endnu mangfoldige andre Farver spillede. Mellem de fine høie Græsstraa tittede de lyseblaa Kornblomster frem. Den gule Gyvel strakte sin pyramideformede Krone i Veiret; det hvide Kløver med sine skjærmdannede Toppe skinnede paa Overfladen, og Hvedeaxene — Gud maa vide, hvorledes de vare blevne førte herhen — modnedes her i tætte Klynger. Agerhønen smuttede med fremstrakt Hals forbi mellem de fine Stilke. Luften gjenlød af tusinde Fuglestemmer. Høit oppe hang Høgen ubevægelig med udspændte Vinger og med det skarpe Blik ufravendt rettet ned paa Græsset. Langt borte lød Skrig af Vildgjæs fra en eller anden nærliggende, men usynlig Sø. Med regelmæssige Vingeslag hævede Steppemaagen sig op over Græsset og badede sig med Vellyst i de blaa Luftbølger. Snart svinger den sig høit i Veiret, og sees kun som en sort Prik, snart vender den sig, og de hvide Vinger skinne i Sollyset! — — Ja, hvor er Du dog skjøn, min Steppe!

Vore Reisende gjorde kun Holdt nogle faa Minutter for at spise. Hele Skaren, der bestod af en halv Snes Kosakker, steg da af Hestene og løste Træflaskerne med Gorilkaen og Græskarrene, der brugtes som Drikkeskaaler, af. Der spistes kun Brød og Flæsk eller haarde Kager, og blev kun drukket eet Bæger, blot til at styrke sig paa; thi Taras Bulba tillod ikke, at Nogen berusede sig underveis. Derpaa fortsattes Reisen uafbrudt til Aften.

Om Aftenen var Steppen fuldstændigt forandret. Hele dens brogede Overflade, der oplystes af de sidste Solstraaler, blev efterhaanden mørkere og mørkere, man saae Skyggen fare hen derover, og nu blev Farven mørkegrøn; Dufften blev stærkere, enhver Blomst, ethvert Græsstraa, hele Steppen aandede Vellugt. Paa den mørkeblaa Himmel saaes brede, rødgyldne Striber, som trukne med en Kæmpepensel. Hist og her skinnede lette, gjennemsigtige, hvide Skyer, medens en frisk Brise vuggede Græsstraaenes Toppe.

Dagens Lyde forstummede og afløstes lidt efter lidt af andre Lyde. Markmusene listede sig forsigtigt frem af deres Huller, satte sig paa Bagbenene og opfyldte Steppen med deres Piben. Faarekyllingernes Pippen blev tydeligere, og af og til hørtes fra en fjern Indsø den ensomme Svanes Skræppen, der tonede som en Sølvklokke gjennem Luften.

Ved Nattens Frembrud holdt de Reisende stille midt paa Sletten, udsøgte sig en Hvileplads, antændte et Baal og satte Kjedler derpaa for at koge deres Grød. Røgen delte sig og steg skraat i Veiret. Efterat de havde spist til Aften, lagde de sig til at sove; Hestene lod de gaae omkring i Græsset med sammenbundne Ben. De sov i deres

Klæder; Nattens Stjerner skinnede lige ned paa dem. De hørte de utallige Insekter, der vrimlede i Græsset, summe og svirpe, og alle disse Lyde, der uafladeligt klang i den friske Natteluft, berørte det søvndrukne Øre behageligt. Naar En af dem vaagnede og et Øieblik reiste sig lidt op, saae han hele Steppen glimre af Lyset fra Sct. Hans Orme. Af og til oplystes den mørke Himmel paa forskjellige Steder af et rødligt Flammeskjær, der hidrørte fra det tørre Siv i Sumpe og paa Aabredder, og en Skare af Svaner, der befandt sig paa Reise mod Nord, beskinnedes da pludseligt af det røde Lys; det var, som om der fløi røde Tørklæder hen over den mørke Himmel.

De Reisende fortsatte deres Vei uden noget videre Eventyr. Ingensteds saaes et Træ, bestandigt den samme frie, skjønne, endeløse Steppe. Kun af og til blaanede langt borte i Horizonten Toppene af de Skove, der strække sig langs Bredden af Dnjepr. Kun een eneste Gang gjorde Taras sine Sønner opmærksomme paa et lille sort Punkt langt borte over Steppen og sagde:

„Se engang, der galopperer en Tatar!“

Det lille Hoved med Overskjæget rettede fra det Fjerne de langagtige, smalle Øine lige mod dem, snuste som en Jagthund og forsvandt derefter hurtigt, da han saae, der var tretten Kosakker.

„Naa, Drenge! Se, om I ikke kan snappe den Fyr! — Dog, nei, lad hellere være! I faaer dog ikke fat paa ham; hans Hest er endnu hurtigere end mine.“

Imidlertid troede Bulba dog at maatte træffe sine Forsigtighedsregler, da han frygtede for et eller andet Bag-

hold. Han red med sit Følge hen til en lille Bæk, der kaldes Tatarbækken og falder i Dnjepr. De dreiede Hestene ned i Vandet og red et længere Stykke paa denne Maade, for at skjule deres Spor, hvorefter de red op igjen paa den modsatte Bred og fortsatte deres Vei.

Tre Dage efter befandt de sig allerede i Nærheden af det Sted, der var Maalet for deres Reise. Luften blev pludseligt kjøligere; det var Tegn paa Dnjeprs Nærhed. Der glimter Floden ogsaa virkelig i det Fjerne og sees som en blaa Linie i Horizonten. Efterhaanden see de den bredere og bredere, og snart synes den at indtage Halvdelen af den synlige Jordoverflade. Det var paa det Sted, hvor Dnjepr, efter længe at have været indsnevret, endelig breder sig frit og skummer som et Hav, hvor den ved de i dens Midte beliggende Øer trænges langt ud til begge Sider og skrider rask frem uden at hæmmes af Klippen.

Kosakkerne steg af deres Heste og gik i Færgen. Efter tre Timers Seilads vare de allerede paa Øen Chortiza, hvor Sätscha'en, der hyppigt skiftede Sted, for Øieblikket var.

En Hob Mennesker, der stod ved Landgangsstedet, gav sig til at skjændes med Færgefolkene Kosakkerne svang sig atter i Sadlen. Taras indtog en værdig Holdning, snørede sit Bælte fastere og strøg stolt sit Overskjæg. Hans Sønner rettede ligeledes paa sig, halvt med en vis Frygt og halvt med forudanende Glæde, og nu red de alle ind i Forstaden, der var omtrent en halv Werst fra Sätscha'en.

Ved deres Ankomst bedøvedes de af Drønet fra et halvhundrede Smedehammere, der bearbeidede Ambolterne i fem og tyve Smedeværksteder, der laa halvt under Jorden

og vare beklædte med Grønsvær. Robuste Garvere sad under deres Halmtag paa Gaden og valkede Oxehuder med de barkede Næver; Kræmmerne stod i deres Telte med Dynger af Staal, Flintesteen og Krudt foran sig; en Armenier havde en Bod med kostbare Tepper; en Tatar stegte et Lam paa Spid; en duknakket Jøde tappede Gorilka af et Fad. Men hvad der meest tiltrak sig deres Opmærksomhed var en Saporog, der sov midt paa Gaden med Arme og Been vidt udstrakte til begge Sider. Taras Bulba kunde ikke bare sig for at standse og gjøre sig lystig over ham.

„Ha! Den Karl gjør sig det rigtig mageligt!“ raabte han. „Fy, det er rigtignok en nydelig Figur, Du gjør!“

Det var ganske vist et eiendommeligt Syn. Saporogen havde lagt sig midt paa Gaden som en Løve; den tilbagelagte Haarpisk var en halv Alen lang; Beenklæderne, der vare af fint, rødt Klæde, vare tilsmudskede med Tjære for at vise Verden, hvor lidt han regnede dem for.

Efter at have mønstret Fyren tilstrækkeligt fortsatte Bulba sin Vei ad en smal Gyde, der vrimlede af Haandværkere af alle Arter og af alle Nationer. Forstaden var det Marked, der nærede Sätscha'en, thi denne forstod sig kun paa Sviir og Skydning.

Endelig kom de ud af Forstaden og bemærkede nu flere adspredte Kosakboliger, der dels vare bedækkede med Grønsvær og dels, paa Tatarvis, med Filt. Foran nogle var der opstillet Skyts. Ingensteds saae man Hegn eller saadanne smaa, lave Huse med Tag, som fandtes i Forstaden. En lille Vold og en Forskandsning uden Vagt vidnede om Beboernes fuldstændige Sorgløshed. Nogle robuste Saporo-

ger, der laa paa Gaden med Piben i Munden, betragtede dem temmelig ligegyldigt og rørte sig ikke af Stedet. Taras red med sine Sønner forsigtigt frem imellem dem og tilraabte dem et Goddag, som de gjengjældte. Overalt stødte de paa maleriske Grupper af Folk. Man kunde see paa deres brune Ansigter, at de hyppigt havde været i Ilden og vare vante til alle Arter af Fare. Det er Sätscha'en! Det er den Rede, hvorfra de Alle flyve ud, stolte og stærke som Løver! Det er det Sted, hvorfra den ubeskrivelige Kosakkervælde udbreder sig over hele Ukraine!

De Reisende begav sig hen til en rummelig Plads, hvor der pleiede at holdes Raad. Paa en stor omvendt Bøtte sad en Saporog uden Skjorte; han havde den i Haanden og var ifærd med at lappe den i al Magelighed. Atter spærredes Veien for dem af en heel Skare af Spillemænd, i hvis Midte saaes en dandsende Saporog med Huen paa Snur og fægtende ivrigt med Armene. I Et væk raabte han:

„Hurtigere, Spillemænd! Hurtigere! Du, Thomas, spar ikke paa Gorilka'en, naar Du har med rettroende Christne at gjøre."

Og Thomas med sine plirrende Øine skjænkede et uhyre Krus op for Enhver af de omstaaende uden Forskjel. Omkring den unge Saporog stampede fire gamle Saporoger voldsomt i Jorden, styrtede pludseligt som en Hvirvelvind til Siden, næsten lige paa Livet af Musikanterne; derpaa holdt de paa een Gang op og begyndte at dandse Prissjadka og traadte haardt i med deres Sølvhæle. Jorden gungrede rundtomkring, og Gopak'en og Tropak'en*) tonede

---

*) *Prissjadka* er en Kosakdands og *Gopak* og *Tropak* Melodier til Kosakdandse.

gjennem Luften til Accompagnement af den skarpe Klingren af Sporerne.

Men der var En af Kosakkerne, der raabte alle de Andre over og formelig fløi afsted i Dandsen. Hans Pidsk svaiede i alle Vindretninger, hans mægtige Bryst var heelt blottet, men Armene havde han stukket ind under sin varme Pels, og Sveden randt i Strømme ned ad hans Ansigt.

„Men træk dog Pelsen af," raabte Taras. „Seer Du ikke, hvor den damper?"

„Det kan jeg ikke," raabte Saporogen til Svar.

„Hvorfor ikke?"

„Nei, det er mig umuligt, for Alt, hvad jeg trækker af Kroppen, drikker jeg op."

Fyren havde hverken Hue paa Hovedet eller Bælte om sin Kaftan eller broderet Klæde; det var forlængst borte Altsammen. Mængden voxede bestandigt, nye Dandsere kom til, og det var umuligt for Tilskueren ikke at blive reven med ved at see paa denne Dands, vistnok den vildeste og voldsomste Folkedands, der har været til, og som efter sine Opfindere bærer Navnet af Kosakdandsen.

„Ja, var jeg ikke til Hest" udbrød Taras, „jeg dandsede ogsaa med."

Imidlertid kom nogle alvorlige, ældre Mænd, der nød almindelig Agtelse i hele Sätscha'en, og som allerede ofte havde været valgte til Ældste, tilstede i Forsamlingen. Taras stødte snart paa flere Bekjendte; Ostap og Andreas hørte i Et væk Udraab som:

„Ei, er Du der, Petscheritza?"

„God Dag, Kosolup!“

„Hvor kommer Du fra, Taras?“

„Nei, se, er Du ogsaa her, Doloto?“

„God Dag, Kirdjaga!“

„Velkommen, Tykke!“

„Nei, aldrig havde jeg dog drømt om at see dig her, Remen!“

Og alle disse Krigere, der her vare strømmede sammen fra alle Kanter af Østrusland, kyssede hverandre, og nu gik det lystigt med at spørge hverandre ud om alt Muligt.

„Hvad tager Kasjan sig for?“

„Hvordan lever Borodawka?“

„Hvad bestiller Koloper?“

„Hvordan har Pidsybok det?“

Og Taras Bulba erfarede, at Borodowka var bleven hængt i Tolopan, Koloper levende flaaet i Kisikirmen og Pidsyboks Hoved nedsaltet og i et Fad sendt til Constantinopel. Gamle Bulba modtog disse Tidender med sænket Hoved og mumlede:

„Det var brave Kosakker.“

Capitel III.

Taras Bulba havde allerede tilbragt en Uge i Sätscha'en med sine Sønner. Ostap og Andreas gav sig ikke meget af med militære Studier, thi man holdt ikke af at spilde

Tiden med Exercits i Sätscha'en. Ungdommen opdroges i selve Kampen og Slagtummelen. Derfor søgte man bestandig nye Kampe. Kosakkerne fandt det kjedsommeligt at sysselsætte sig med Andet i den korte Hviletid fra Striden end Skiveskydning, Hestevæddeløb og Jagt efter vilde Dyr i Stepper og paa Marker. Hele den øvrige Fritid var viet til Adspredelser, det vil sige til Drikkelag og Dands.

Sätscha'en frembød et sælsomt Skue. Det var paa en Maade en uophørlig Sviren, en larmende Fest, der aldrig fik Ende. Nogle havde travlt med et eller andet Haandværk, Andre holdt Boder eller drev Smaahandel, men Størstedelen af Beboerne drak og morede sig fra Morgen til Aften, saalænge Mønten endnu raslede i Lommerne og deres Bytteandeel endnu ikke var vandret i Kræmmernes og Snapseskjænkernes Lommer.

Denne almindelige Sviren havde noget særdeles Forførende ved sig. Sätscha'en var ikke en Hob af Drukkenbolte, der druknede deres Sorger i Glasset; det var en jublende, sorgløs Forsamling af Mænd, der levede hen i en vanvittig Glædestummel. Enhver, der kom her, glemte Alt og kastede Alt, hvad der før havde sysselsat ham, til Side. Man kunde sige, at han spyttede ad sin Fortid og med Begeistring hengav sig til det frie kammeratlige Liv med Alle, der ligesom han hverken havde Forældre, Familie eller Hjem — der ikke havde Noget, de kunde kalde Sit, undtagen den friske Luft og en uforstyrrelig Munterhed i Sindet.

Deraf kom hiin kaade Livsglæde, som man ikke kan forklare sig paa anden Maade. De Historier og Fortællinger,

der gaves til Bedste for de mageligt paa den bare Jord leirede Skarer, vare ofte saa komiske og aandede en saa livsfrisk, sund Humor, at der maatte en Saporogs hele ydre Flegma til for at bevare et alvorligt Ansigt uden at forraade sig ved blot at trække paa Overskjæget — et Charaktertræk, hvorved Lillerusseren endnu den Dag i Dag adskiller sig fra sine øvrige slaviske Brødre.

Det var en drukken og støiende Jubel, men Sviregasterne sad ikke og krøb sammen i en mørk og smudsig Kippe, hvor man søger Glemsel i en fremkunstlet, sørgelig Opstrammethed; her derimod var det som en fortrolig Kreds af Skolekammerater, kun med den Forskjel, at man, istedetfor at maatte høre efter Lærernes kjedsommelige Ordrer, gjorde Udflugter med fem tusinde Heste, og istedetfor at spille Bold paa en Eng, havde de vidtstrakte Stepper, hvor den behændige Tatar i det Fjærne viste sit ubevægelige Ansigt, eller en Tyrk stirrede ud for sig med det mørke Blik under den grønne Turban. Der var endnu den Forskjel, at istedetfor den Tvang, der havde bragt dem sammen i Skolen, vare de her komne sammen af egen fri Villie, efter at have forladt deres Forældre og det fædrene Hjem, at der her fandtes Folk, der allerede havde havt Strikken om Halsen og, istedetfor at betale deres Gjæld til den blege Død, nu nød Livet i al dets Herlighed, og at her fandtes Mennesker, der ikke vare vante til at eie en Kopek, fordi enhver Skilling, de fik fat i, brændte dem paa Lommen og strax blev givet ud, og Andre, der hidtil havde anseet en Dukat for en Rigdom, men hvis Lommer man nu kunde vende uden at frygte

for, at der skulde falde Noget ud af dem, — takket være de vindskibelige Jøder. Man traf her Studenter, der vare løbne af Skolen, fordi de ikke havde kunnet døie det akademiske Straffesystem, og som derfor ikke havde lært en Smule; men der var ogsaa de, der kjendte baade Horats og Cicero, og havde fuldkommen Rede paa den romerske Historie.

Man saae ogsaa her mange Officerer, der senere udmærkede sig i de kongelige Hære; her var drevne Partigængere, der havde den ædle Overbevisning, at det var ganske ligegyldigt, hvor og mod hvem der førtes Krig, naar blot Sværdet ikke blev siddende i Skeden, efterdi det ikke sømmede sig for et ordentligt Menneske at leve uden Kamp. Endelig var der ogsaa en Deel, der blot vare komne til Sätscha'en for at kunne sige, at de havde været der, og vare dragne hjem igjen som fuldkomne Riddere.

Men hvad fandt man ikke der? Denne besynderlige Republik svarede netop til hiin Tids Krav. Den, der yndede et krigersk Liv, gyldne Pokaler, kostbare Tøier, Dukater og Realer, kunde finde Arbeide her til enhver Tid. Kun var det ikke et Sted for Tilbedere af det smukke Kjøn, thi ikke engang i Forstaden til Sätscha'en vovede en Qvinde at vise sig.

Ostap og Andreas fandt det høist besynderligt, at Ingen spurgte alle de Mennesker, der samtidigt med dem vare komne til Sätscha'en, hvem de var og hvorfra de kom. Alle drog ind, som om det var deres egentlige Hjem de vendte tilbage til, og som om det kun var en kort Tid, de havde været borte derfra. De nylig Ankomne meldte

sig blot for Koschewoy'en*), og der fandt da i Regelen følgende Samtale Sted:

„God Dag! — — Troer Du paa Jesus Christus?"

„Ja," svarede den Ankomne.

„Og paa den hellige Treenighed?"

„Ja."

„Og gaaer Du i Kirke?"

„Ja."

„Godt! Slaa saa et Kors!"

Den Ankomne slog Kors for sig.

„Godt," vedblev saa Koschewoy'en, „søg Dig saa Qvarteer, hvor Du synes bedst om det"

Hermed var hele Ceremonien forbi.

Hele Sätscha'en hørte til samme Kirke og var rede til at forsvare den til sidste Mand, uagtet Ingen vilde høre Noget om Afholdenhed eller Faste. Forresten var det kun Jøder, Armeniere og Tatarer, der, lokkede af Udsigten til Fortjeneste, havde Mod til at nedsætte sig i Forstaden og drive Handel der, thi Saporogerne gav sig ikke af med at prutte og betalte altid enhver Ting med det Beløb, de traf til at tage op af Lommen. Disse vindesyge Handelsmænds Lod var dog meget usikker og sørgelig. Man kunde sammenligne dem med Beboerne af Egnen om Vesuv, thi naar Saporogerne ikke havde flere Penge, rev de Kræmmernes Boder ned og tog selv, hvad de ønskede, uden at betale derfor.

---

*) Overhovedet for Sätscha'en.

Sätscha'en bestod af over tresindstyve forskjellige Kolonier, der vare lige saa mange uafhængige Republikker og Skoler, for hvis Opretholdelse der sørges af Andre. Ingen havde nogen særlig Eiendom; Alt var i Qvarteerforstanderens Værge; denne benævnedes i Regelen ogsaa „lille Fader."

Han opbevarede Penge, Klæder, Fødevarer, ja endog Brændsel. Ikke sjeldent kom det til Strid mellem de forskjellige Qvarterer, og man slog da saa længe løs paa hverandre med Næverne, indtil det ene Parti seirede, hvorefter der holdtes et almindeligt Drikkelag.

Saadan var Livet i Sätscha'en, og for de Unge havde det en usædvanlig Tillokkelse.

Ostap og Andreas styrtede sig med Ungdommens hele Ild i dette brusende Hav, og snart havde de glemt Hjemmet og Skolen og Alt, hvad der hidtil havde sat deres Hjerter i Bevægelse, og ganske hengivet sig til dette nye Liv. De fængsledes af Alt, saavel af Sätscha'ens frie Skikke som af de særdeles simple Love og Forskrifter, der gjaldt for den; dog forekom disse sidste dem endnu at være temmelig strenge for en saa fri Republik.

Naar en Kosak havde gjort sig skyldig i Tyveri, selv om det kun var en Bagatel, ansaaes det for en Skjændsel for hele Kosakhorden. Han blev da som en ærløs Usling bunden til Skampælen, og der lagdes en Stok ved Siden af ham, hvormed enhver Forbigaaende maatte give ham et Slag saa længe, til han paa denne Maade var pryglet ihjel. Den, der ikke betalte sin Gjæld, blev bunden med en Lænke til en Kanon og maatte blive staaende der, indtil

en af hans Kammerater forbarmede sig over ham og betalte hans Gjæld, hvorefter han først fik sin Frihed.

Men hvad der gjorde det dybeste Indtryk paa Andreas var den frygtelige Straf, der tildeltes Morderen. Der blev nemlig gravet en Grav, hvori Morderen lagdes levende, og ovenpaa ham sattes da en Ligkiste med den Dræbtes Lig; derefter blev Graven kastet til over begge. I lang Tid tænkte Andreas med Gysen paa denne forfærdelige Straf, og uafladeligt svævede det levende Menneske, der begravedes med den skrækkelige Ligkiste over sig, for hans Fantasi.

Begge de unge Kosakker indyndede sig snart hos deres Kammerater. Ofte gik de med nogle af disse og undertiden med hele Qvarteret eller Naboqvartererne ud paa Steppen for at jage de utallige Fugle, Hjorte og vilde Geder, eller de begav sig afsted til de Søer, Floder eller Vandløb, der ved Lodtrækning vare tilfaldne ethvert af Qvartererne, for at kaste deres Garn ud og gjøre en rig Fangst til Bedste for hele Qvarteret.

Ogsaa i disse Idrætter udmærkede de unge Mennesker sig bestandigt fremfor deres Kammerater, skjøndt Kosakkerne just ikke pleiede at lægge særlig Vind herpaa. Behændigt og sikkert skjød de til Maals og svømmede i Dnjepr imod Strømmen, — en Daad, der vakte saa megen Beundring, at de Nyankomne i Anledning heraf høitideligt bleve optagne i Kosakkernes Kreds.

Men den gamle Taras tænkte paa en anden Virkekreds for dem. Et saa mageligt Liv var ikke efter hans Smag; han forlangte ordentligt Arbeide. Bestandigt grundede han over, hvorledes man skulde faae Sätscha'en ind

paa et eller andet forvovent Foretagende, hvor den ægte Ridder kunde faae Leilighed til at vise, hvad han duede til.

Endelig begav han sig en Dag til Koschewoy'en og sagde uden videre Omsvøb:

„Nu, min gode Koschewoy, er det snart paa Tiden, at Saporogerne atter foretager sig en lille Udflugt?"

„Der er slet ingen Anledning til Udflugter," svarede Koschewoy'en, idet han tog sin korte Pibe af Munden og spyttede til Siden.

„Hvorfor ikke? Vi kan jo gaae løs paa Tyrken eller Tatarerne."

„For Øieblikket gaaer vi ikke løs paa nogen af dem," svarede Koschewoy'en og stak ganske koldblodigt atter Piben i Munden.

„Hvorfor ikke?"

„Fordi vi har lovet Sultanen ikke at bryde Freden."

„Aa, han er jo ikke Andet end end en Vantroende! Og Gud og den hellige Skrift befaler os Kamp mod de Vantroende."

„Nei, det har vi ikke Ret til. Hvis vi ikke havde svoret paa det ved vor hellige Tro, saa kunde det maaskee lade sig gjøre, men nu gaaer det ikke an, — nu er det umuligt."

„Aa, hvorfor skulde det være umuligt? Hvor kan Du sige, vi har ingen Ret dertil? Her har jeg to Sønner, ganske unge begge to, og Ingen af dem har endnu været i Krig, — og saa siger Du, vi har ingen Ret, og at Saporogerne ikke tør drage i Felten mod deres Fjender."

„Nei, det gaaer ikke an."

„Naa, men det gaaer altsaa an, at Kosakkernes Kraft spildes, at Mennesket gaaer til Grunde som en Hund uden at have udført nogen Daad, uden at have gjort sin Religion eller sit Fædreland nogen Tjeneste? Hvad lever vi da for i Grunden? Vil Du forklare mig det? — Hvad Fanden lever vi saa for? — Du er en fornuftig Mand; det er ikke for Ingenting, at Du er bleven valgt til Koschewoy. Sig mig da saa, hvad lever vi egentlig for?“

Koschewoy gav ikke noget Svar herpaa. Han var en noget tungnem Kosak. Efter lang Taushed sagde han endelig:

„Ja, der kan alligevel ikke tænkes paa Krig.“

„Hvad? Kan der ikke tænkes paa Krig?“

„Nei.“

„Det kan altsaa ikke nytte at tænke paa Sligt.“

„Ikke nytte at tænke paa Sligt.“

„Ja, bi Du bare, Du Djævleunge,“ mumlede Bulba i Skjæget, „Du skal snart høre nærmere fra mig.“

Derpaa fjernede han sig med den faste Beslutning at hævne sig paa Koschewoy'en.

Først efterat han havde talt med flere af sine Venner, indbød han Alle til et Drikkelag, og Kosakkerne, der vare noget berusede, begav sig strax til den Plads, hvor de Pauker fandtes fastgjorte til en Pæl, paa hvilke man pleiede at slaae til Lyd, naar en Folkeforsamling skulde sammenkaldes. Da man her ikke fandt Paukestokkene, der altid opbevaredes af Paukeslageren, greb hver Mand en Stok og slog dermed løs paa Paukerne.

Den Første, der viste sig ved dette Spektakel, var Paukeslageren, en lang Rækel med kun eet Øie, der ovenikjøbet saae dygtig søvnigt ud.

„Hvem understaaer sig at slaae Paukerne?“ spurgte han.

„Hold Mund! Tag Du selv Dine Paukestokke, og kil paa med dem, naar det bliver befalet Dig!“ svarede de berusede Hovedmænd.

Paukeslageren trak strax sine Stokke op af den Pose, som han havde medbragt, da han af Erfaring vidste, hvorledes slige Optøier pleiede at spænde af. Han slog løs paa Paukerne, og som Bisværme begyndte Saporogernes mørke Skikkelser snart at samle sig. Alle stillede sig op i en Rundkreds, og efter den tredie Hvirvel kom endelig de vigtigste Personer til Syne: Koschewoy'en med sin Kølle, Dommeren og Seglbevareren, Skriveren med sit Blækhus og Jessaulen med sin lange Stav.

Koschewoy'en og de øvrige Dignitarier tog Huerne af og bukkede for Kosakkerne til alle Sider. Kosakkerne stod nok saa stolte og saae til med Armene i Siderne.

„Hvad skal denne Forsamling betyde? Hvad er Eders Ønske?“ spurgte Koschewoy'en.

Der blev en Støien og Raaben, der hindrede ham i at tale videre.

„Læg Køllen ned, læg Køllen ned, Du Usselryg! Læg øieblikkeligt Køllen ned! Vi vil ikke have Dig mere!“ raabte talrige Stemmer.

Flere af de Qvarterer, der ikke havde beruset sig, syntes at være af modsat Mening. Men snart var der en

almindelig Nævekamp i Gang, mellem Ædru saavelsom Drukne, og der blev en øredøvende Larm.

Koschewoy'en gjorde et Forsøg paa at komme til Orde, men da han vel vidste, at denne ophidsede og tøilesløse Hob let kunde lade sig friste til at tage Livet af ham, Noget der hyppigt var skeet ved lignende Leiligheder, bukkede han dybt, nedlagde sin Kølle og forsvandt i Mængden.

„Befaler I ogsaa os at nedlægge Tegnene paa vor Værdighed, ærede Herrer?" spurgte Dommeren, Skriveren og Jessaulen og gjorde Mine til at nedlægge deres Insignier.

„Nei, I kan blive!" raabte man til dem; „det er kun Koschewoy'en, vi vil af med; han er en gammel Kjælling, og vi vil have en Mand til Koschewoy."

„Hvem vælger I da til Koschewoy?"

„Kukubenko!" raabte Nogle.

„Kukubenko vil vi ikke have!" skreg Andre; „han er for ung, han er ikke tør om Munden endnu."

„Schilo skal være Ataman!" raabte atter andre Stemmer. „Vi vil have Schilo til Koschewoy!"

„I skal faae Schilo*) paa Eders Rygge!" raabte Hoben. „Hvad er det for en Kosak, der stjæler som en Tatar? — Saadan en Hund! Fanden i Vold med den Drukkenbolt!"

„Naa, saa Borodati da! Lad os saa faae Borodati til Koschewoy!"

---

*) Schilo ɔ: Syl.

„Nei, Borodati vil vi ikke have! Han kan gaae til Bloksbjerg!“

„Vælg Kirdjaga!“ hviskede Taras Bulba i Øret paa Nogle af dem, der stod ham nærmest.

„Ja Kirdjaga, Kirdjaga!“ raabtes der nu.

„Borodati, Borodati! — Kirdjaga, Kirdjaga! – Schilo! — Fanden i Vold med Schilo! — Kirdjaga!“

Samtlige Candidater, der hørte deres Navne raabe, traadte strax til Side, for ikke at give Anledning til den Beskyldning, at de stemte paa sig selv.

„Kirdjaga, Kirdjaga!“ lød det nu stærkere.

„Borodati!“ hørtes igjen raabt fra en anden Side.

Endelig afgjordes Sagen ved en Kamp paa Næverne, og Kirdjaga seirede.

„Hent Kirdjaga!“ raabte man nu.

En Afdeling Kosakker paa ti Mand forlod derpaa Forsamlingen. Nogle af dem vare i den Grad drukne, at de neppe kunde staae paa Benene. De begav sig lige til Kirdjaga for at underrette ham om, at han var valgt til Koschewoy.

Kirdjaga, en meget gammel, men særdeles forstandig Kosak, var allerede forlængst gaaet hjem i sit Qvarteer og gav sig Mine af at være aldeles uvidende om Alt, hvad der var gaaet for sig.

„Hvad er der paa Færde, I Herrer? Hvad vil I mig?“ spurgte han.

„Kom med! Vi har valgt Dig til Koschewoy.“

„Aa, hav Medlidenhed med mig, I Herrer! Hvordan kommer jeg til en saadan Ære? Jeg skulde være

Koschewoy! Nei jeg er ikke kløgtig nok til at beklæde en saadan Værdighed. Man kan jo sagtens finde En, der passer meget bedre dertil end jeg.“

„Aa Sludder!“ raabte Saporogerne.

To af Deputationen greb ham i Armen, og trods hans Modstand blev han tilsidst med Magt ført til Forsamlingsstedet under uophørlige Eder, Næveslag, Spark og Trusler.

„Vil Du skruppe afsted med Dig, Din Hund! — Tag Du mod den Ære, der bydes Dig, Din Stodder!“

Saaledes blev da Kirdjaga transporteret afsted til Forsamlingen.

„Nu, I Herrer!“ raabte de, der havde bragt ham tilstede, til den øvrige Hob, „er I saa enige i, at denne Kosak bliver vor Koschewoy?“

„Ja, vi er enige derom Allesammen!“ skreg Hoben, og længe hørtes Raabene rundt omkring.

En af Høvedsmændene greb Køllen og rakte den nye Koschewoy den. Efter Skik og Brug vægrede Kirdjaga sig i Førstningen ved at modtage den. Da den præsenteredes ham anden Gang, vægrede han sig fremdeles, og først tredie Gang tog han imod den.

Hele Forsamlingen udstødte lydelige Fryderaab, der gjaldede vidt ud over Sletten.

Nu traadte fire af de ældste Kosakker med graa Haar og graat Skjæg frem — (meget gamle Kosakker fandtes ikke i Sätscha'en, thi kun sjeldent døde en Saporog en naturlig Død). Enhver af dem tog en Haandfuld Jord, der af vedholdende Regn var forvandlet til Mudder, og lagde

den paa Kirdjagas Hoved. Den vaade Jord strømmede ham ned over Pande, Kinder og Skjæg og tilsmudsede hele hans Ansigt. Men Kirdjaga blev rolig staaende, uden at røre sig af Pletten, og takkede Kosakkerne for den ham beviste Ære.

Saaledes endte denne støiende Valghandling, af hvilken vistnok Ingen havde større Glæde end Bulba. Først og fremmest fordi han paa denne Maade fik Hævn over den forrige Koschewoy, og dernæst fordi Kirdjaga var hans gamle Krigskammerat, der havde gjort de samme Tog som han til Lands og til Vands og deelt Farer og Besværligheder med ham.

Hoben skiltes derpaa ad for at høitideligholde Valget, og der holdtes et Drikkegilde, hvortil Ostap og Andreas aldrig havde seet Mage. Brændevinsudsalgene bleve plyndrede; Mjød, Gorilka, Øl — Alt tog Kosakkerne uden at betale. Og Sælgerne priste sig lykkelige over at være slupne derfra med Livet.

Hele Natten tilbragte man med Skrigen og Syngen, og den opgaaende Maane belyste længe Skarer af Spillemænd med Banduraen, Torbaen og den runde Balalaika samt af Kirkechorsangerne, der holdtes i Sätscha'en dels for Gudstjenestens Skyld og dels til Forherligelse af Saporogernes Heltegjerninger, medens de droge igjennem Gaderne.

Tilsidst begyndte Rusen og Trætheden dog at overvælde de stærke Hoveder. Her faldt En, der ikke længer kunde staae paa sine Ben, omkuld og blev liggende. Hist saae man en Anden i Rørelse, ja endog grædende, falde en Kammerat om Halsen, og saa deisede de Arm i Arm.

Et andet Sted væltede en heel Hob sig paa Jorden; længere borte udsøgte en omtaaget Stakkel sig et Hvilested og tog endelig til Takke med en Træklods til Hovedgjærde. Den Sidste og meest Udholdende gik længe omkring og snakkede usammenhængende med sig selv, men tilsidst overmandedes ogsaa han af Rusen og faldt om, — og snart laa hele Sätscha'en i dyb Søvn.

Capitel IV.

Strax den følgende Dag raadslog Taras Bulba med den nye Koschewoy om, hvorledes man kunde faae en Expedition i Stand.

Koschewoy'en var en klog, forslagen Kosak, der kjendte sine Saporoger til Bunds. Han begyndte saaledes:

„At sætte Eden til Side er ganske umuligt."

Og efter et Øiebliks Taushed tilføiede han:

„Ja, ganske umuligt. Eden vil vi ikke tilsidesætte; men vi vil see at finde paa noget Andet. Se at faae Folket samlet; men det maa ikke være, som om det var paa min Befaling; det maa skee som af egen Drift. Du veed jo nok, hvordan Du skal bære Dig ad med det. Og saa kommer jeg og de andre Hovedmænd paa een Gang hen til Samlingspladsen, som om vi slet ikke kjender Noget til det Hele."

Der var endnu ikke forløbet en Time efter denne Samtale, før Paukerne atter lød. Øieblikkeligt indfandt de berusede og fortumlede Kosakker sig.

Mange Tusinder vare stimlede sammen paa Pladsen. Paa alle Kanter hørte man ivrige Spørgsmaal:

„Hvad er der paa Færde? — Hvorfor kalder man os sammen? — Hvad er det, der slaaes paa Paukerne for?“

Ingen kunde give Besked herom. Endelig hørte man dog sige hist og her:

„Vi ligger her og spilder vor Kraft.“ — „Ingenting at bestille, ingen Krig!“ — „Officererne gaaer og driver; de er blevne blinde; de kan ikke see for deres eget Fedt.“ — „Nei, der er ingen Retfærdighed til meer i Verden!“

De Øvrige hørte i Begyndelsen stiltiende til, men gjentog derpaa selv:

„Ja, det er sandt, der er ingen Retfærdighed til meer paa Jorden!“

Officererne syntes at være ganske forbausede over saadan Tale. Endelig traadte Koschewoy'en frem og sagde:

„Tillader I, at jeg siger et Ord, I Herrer Saporoger?“

„Tal!“

„Min Tale er foranlediget af, at mange af Eder, I Herrer Saporoger — og det veed I vist selv bedre end jeg, skylder Værtshusholderne og Kræmmerne saa meget, at Ingen meer vil lade Eder faae Noget paa Borg. Fremdeles tales der ogsaa meget om, at her er mange unge Knøse, som endnu aldrig med egne Øine har seet, hvad en Krig egentlig er for Noget, medens dog et ungt Menneske — det veed I nok selv, I Herrer — ikke kan leve uden

Krig. Hvad er det ogsaa for en Saporog, der aldrig har slaaet en Vantro ihjel?“

„Han taler godt,“ tænkte Bulba.

„Men I maa nu ikke tro, at jeg siger alt dette for at bryde Freden, nei! — Gud bevare mig for det! — Det er kun Noget, der saadan falder mig paa Tungen. Og desuden er Herrens Tempel her hos os i en saadan Stand, at det er en Skam at tale om. Nu har Sätscha'en ved Guds naadige Bistand allerede bestaaet i mange Aar, men indtil dette Øieblik er ikke blot Kirkens Ydre, men endog Helgenbillederne indeni uden nogensomhelst Udsmykning. Ingen tænker paa at overtrække dem med et Gevandt af Sølv. De har kun i Ny og Næ faaet hvad en eller anden Kosak har skjænket dem i sit Testamente, og det har ikke været Stort, for Vedkommende har som oftest i levende Live drukket det meste op af hvad de har eiet. — Men altsaa — jeg holder ikke denne Tale for at ophidse Eder til Krig imod de Vantro, thi vi har sluttet Fred med Sultanen, og det vilde være en stor Synd at bryde den, da vi har besvoret den ved vor hellige Tro.“

„Hvad Fanden er alt det, han staaer der og vaaser om!“ mumlede Bulba ved sig selv.

„I seer altsaa, det er umuligt at begynde paa Krig; vor Ridderære tillader det ikke. Men hør nu, hvad jeg har udtænkt i mit tykke Hoved: Vi vil lade nogle af de unge Folk drage alene ud i Baade, og saa kan de jo aflægge et lille Besøg paa Anatoliens Kyster. Hvad mener I om det?.

„Lad os tage afsted, ja lad os Alle tage afsted!“ raabtes der fra alle Kanter. „Vi er Alle villige til at dø for vor Tro.“

Koschewoy'en blev bange. Det laa ganske udenfor hans Hensigt at bringe hele Saporogerleiren paa Benene; han ansaae det for utilladeligt ved en saadan almindelig Reisning at bryde Freden.

„Tillad mig endnu at sige et Par Ord!"

„Nei, nei! Det er nok!" raabte Saporogerne „Du kan ikke sige noget Bedre, end Du allerede har sagt."

„Nu ja, naar det er saadan fat, saa maa det gaae efter Eders Ønske. Jeg er Eders Villies Tjener. Det er en bekjendt Sag, og det staaer ogsaa i den hellige Skrift, at Folkets Stemme er Guds Stemme. Det er umuligt at finde paa noget Fornuftigere, end hvad hele Folket vil. Men Et endnu maa jeg sige Eder. I kan jo nok vide, at Sultanen ikke vil lade den Fornøielse, vore unge Folk saaledes vil gjøre sig, ustraffet. Men inden det kommer saa vidt, vil vi være parate og staae med friske Kræfter, saa vi ikke behøver at frygte Nogen. Men naar saa vi er dragne bort, saa kunde det jo nok falde Tatarerne ind at angribe vort Land. Som ægte tyrkiske Hunde vover de naturligvis ikke at see os lige i Øinene og trænge ind i vore Boliger, saa længe vi selv er hjemme, men de venter, til de bagfra kan bide os i Hælen, og saa bider de godt til. Og desuden, naar jeg skal sige Sandhed, saa har vi ingen Baade, og vi har heller ikke Krudt nok til, at vi kan lade Alle drage ud paa Tog. Men forresten er jeg rede til hvad det skal være; jeg er en Tjener af Eders Villie."

Den snu Hetman taug. Nogle Grupper begyndte at tale sammen. Officererne for de forskjellige Qvarterer holdt

indbyrdes Raad. Til alt Held var der ikke mange Berusede imellem dem, og Kosakkerne besluttede da at følge Anførerens kloge Raad.

Strax begav nogle af Folkene sig over til den lige overfor liggende Bred af Dnjepr, hvor Krigskassen og en Deel Vaaben, der efterhaanden vare erobrede fra Fjenden, opbevaredes i forborgne Smuthuller, under Flodsengen og i Sivet. De Øvrige skyndte sig at undersøge Baadene og udruste dem til Toget.

I et Øieblik var hele Flodbredden opfyldt af en stor Folkehob. Tømmermænd kom ilende til med deres Øxer. Gamle solbrændte og bredskuldrede Saporoger med graat eller sort Skjæg og kraftige Been stod i Vandet med Beenklæderne smøgede op over Knæerne, og trak Fartøierne i stærke Toug fra Flodbredden ud i Vandet. Andre slæbte afsted med tørre Bjælker og andet Træ. Her blev der slaaet Brædder paa Fartøierne, hist væltede man dem paa Kant for at kjølhale dem; her blev paa Kosakmaneer bundet lange Knipper af Siv til Baadenes Sider for at danne en Modstand mod Bølgerne, naar de væltede sig mod det svage Fartøi; længere borte stabledes Brænde op langs hele Flodbredden og kogt Beg til Brug ved Kjølhalingen. De Ældre og Erfarne underviste de Yngre, og fra alle Sider lød Hammerslag og Opsang af Arbeiderne. Hele Flodbredden var opfyldt af Liv og Bevægelse.

I dette Øieblik saaes en stor Færgebaad ude i Floden. De, der vare ombord, gjorde allerede i lang Afstand Tegn med Hænderne. Det var Kosakker med pjaltede Kaftaner paa. Deres høist mangelfulde Beklædning — mange af dem

havde kun en Skjorte paa og en Pibe i Munden — tydede paa, at de enten maatte være undslupne en stor Fare eller ogsaa havde drukket Alting op, indtil de ikke længer havde Klæderne paa Kroppen.

En af dem, en undersætsig, bredskuldret Kosak paa omtrent halvhundrede Aar, traadte frem og stillede sig i Stævnen af Færgen. Han raabte og gjorde Tegn med større Iver end de andre, men det var umuligt at høre ham for den Støi og Banken, der var paa Færde paa Flodbredden.

„Hvordan kommer I her?“ spurgte Koschewoy'en, da Færgen lagde til Land.

Alle Arbeiderne holdt op med deres Arbeide, tog deres Øxer paa Skuldrene og lyttede med spændt Opmærksomhed paa Svaret.

„En Ulykke!“ raabte den undersætsige Kosak i Forenden.

„Hvad er det for en Ulykke?“

„Tillader I mig at tale, I Herrer Saporoger!“

„Tal!“

„Eller vil I maaskee hellere sammenkalde Raadet?“

„Tal! Vi er Alle tilstede her.“

Alle trængte sig nu sammen i en tæt Hob.

„Har I ikke hørt, hvad der gaaer for sig i Ukraine?“

„Nei, hvad gaaer der for sig?“

„Det spørger Du om! — Ja, man seer rigtignok, at Tataren har stoppet Eders Ører med Klister, saa I ikke hører nogen Ting.“

„Naa, men saa fortæl, hvad det er.“

„Der gaaer det for sig, som vi aldrig har seet Mage til, siden vi blev fødte og døbte.“

„Men saa fortæl dog, hvad det er, i Djævelens Skind og Been!“ skreg En af Hoben, der aabenbart havde tabt Taalmodigheden.

„Der er nu kommet en saadan Tid, at nu ikke engang vore hellige Kirker kan være i Fred.“

„Hvordan det?“

„De bliver nu forpagtede bort til Jøderne. Og naar man ikke først betaler Jøderne, faaer man ikke Lov til at læse Messe.“

„Hvad er det for noget Vaas?“

„Og naar den forbandede Jøde ikke gjør Tegn over Hostien med sine urene Hænder, kan man heller ikke mere holde Paaske.“

„Han lyver, I Herrer og Brødre! Det er jo aldeles umuligt, at en ureen Jøde skulde gjøre Tegn over den hellige Hostie.“

„Hør efter, saa skal jeg fortælle Eder hvad der er endnu værre! De katholske Præster kjører nu kun i Tarataika *) hele Ukraine over. Ja, at de kjører i Tarataika, var der jo ingen Ulykke i, men Ulykken er, at det er ikke Heste, de spænder for, men rettroende Christne. — Ja, jeg skal fortælle Eder det, der er værre endnu! Man siger, at Jødinderne begynder at sy sig Klæder af vore Præsters Messeskjorter. — Saadanne Ting er det, I Herrer, der gaaer for sig i Ukraine! — Og her sidder I i god Ro i

*) En Slags langagtig Vogn, der brugtes af Kosakkerne.

Sätscha'en og svirer og, som det lader, har Tataren jaget en saadan Skræk i Eder, at I har mistet baade Øine og Ører og slet ikke hører Noget til, hvad der skeer i Verden."

„Hold op, hold op!" raabte nu Koschewoy'en, der hidtil havde staaet ubevægelig og seet ned i Jorden, som Saporogerne pleiede, idet de, naar noget Vigtigt var for, aldrig overlod sig til det første Indtryk, men iagttog Taushed, inden de fik samlet hele deres ubændige Harme sammen. „Hold op, — nu vil jeg tale et Ord. — Og I, — Hvilken Djævel har redet Eders Anfører? Hvad har I gjort? Havde I da ingen Sabler? Hvorfor har I taalt saadanne Nederdrægtigheder?"

„Hvad siger Du? — Hvorfor vi har taalt saadanne Nederdrægtigheder? — Ja, det skulde I bare have prøvet — imod halvhundrede tusinde Polakker! — Og desuden — det kan vi jo lige saa godt tilstaae — ogsaa blandt os fandtes der feige Hunde, der har antaget deres Tro."

„Og Eders Hetman, Eders Officerer — hvad har de da gjort?"

„Vore Officerer har gjort det, som man maa bede Gud bevare ethvert Menneske for."

„Naa, hvad da?"

„Vor Hetman er bleven puttet i en Oxe af Kobber i Warschau og stegt, og Hovederne og Hænderne af vore Officerer er blevne førte omkring paa alle Markeder og foreviste for Folk. Det er det, vore Anførere har maattet lade gjøre ved sig."

Saporogerne bleve rasende. I Begyndelsen herskede den dybeste Stilhed langs med Flodbredden, som naar en

Storm er i Vente. Og derpaa lød der paa een Gang en forfærdelig Raaben og Skrigen.

„Hvad! Har Jøder forpagtet christne Kirker! — Og de katholske Præster spænder rettroende Christne for deres Vogne! — At tillade, at saadanne Misgjerninger begaaes af fordømte Kjættere paa russisk Jordbund! — Saadan vover man at bære sig ad med Anførere og Hetman'er! — Nei, det vil vi ikke taale, det vil vi ikke taale!"

Saadanne Udraab hørtes paa alle Kanter. Saporogerne skummede af Raseri; de begyndte at føle deres Kraft. Det var ikke et letsindigt Folks Opbrusen; disse vældige og tunge Naturer fængede ikke let, men vare de først ophidsede, holdt den indre Glød sig længe og haardnakket.

„Lad os hænge alt det Jødepak op jo før jo hellere," hørte man nogle raabe, „saa er deres Qvinder fri for at sy Klæder af vore Messeskjorter — saa skal de ikke længer gjøre Tegn over den hellige Hostie! — Druknes i Dnjepr skal de Allesammen!"

Disse Ord, der yttredes af enkelte Stemmer, tændte med Lynets Hastighed hele Hoben, og Alle styrtede ad Forstaden til for at gjøre det af med alle Jøderne der.

De stakkels Israels Børn, der i deres Angst mistede hele deres Aandsnærværelse, som de i Forveien kun havde lidt af, skjulte sig i tomme Fade og Ovne, ja under deres Hustruers Skjørter. Men Kosakkerne vidste alligevel at finde dem.

„Ak, durklautigste Herrer," skreg en lang, vindtør Jøde og rakte sit ynkelige, forskrækkede Ansigt frem, „ak, durklautigste Herrer, tillad os dog at sige et Ord, bare

eet eneste Ord. Vi vil sige Eder Noget, I aldrig har hørt før — Noget, der er saa vigtigt, at man slet ikke kan sige — hvor — hvor vigtigt det er.“

„Naa, lad ham tale da!“ sagde Bulba, der altid tillod den Anklagede at komme til Orde.

„Durklautigste Herrer!“ sagde Jøden, „der har aldrig nogensinde været saa ypperlige Herrer til — ved Gud, aldrig! — Saadanne brave, gode og tappre Herrer har der aldrig nogensinde været paa Jorden!“

Stemmen svigtede ham, og han rystede af Angst.

„Hvor skulde det være muligt, at vi kunde tænke ondt om Saporogerne! De, der har forpagtet Kirkerne i Ukraine, de hører jo slet ikke til vore Folk — nei, ved Gud! De hører slet ikke til Vore. Det er slet ikke Jøder — Fanden maa vide, hvad det er for Mennesker — det er noget Pak, som ikke fortjener Andet end at sparkes og spyttes paa! — det veed ogsaa Alle her. Ikke sandt, Schloma? Er det ikke, som jeg siger, Schmuhl?“

„Du har schgu Ret,“ raabte Schloma og Schmuhl, der begge vare klædte i Pjalter og blege som en kalket Væg.

„Aldrig,“ vedblev den lange, magre Jøde, „aldrig har vi givet os af med Fjenden, og vi vil slet ikke vide Noget af Katholikerne — lad Fanden tage dem tilhobe! — Men Saporogerne, dem betragter vi som Brødre — —“

„Hvad for Noget! Siger I, at Saporogerne er Eders Brødre?“ raabte En af Hoben. „Det skal I dog ikke bilde Eder ind, I forbandede Jødetampe! I Dnjepr med dem, I Herrer! Lad os drukne alt det Kryb!“

Hermed var Signalet givet. Saporogerne greb fat i Jøderne og begyndte at kaste dem i Vandet. Jødernes ynkelige Skrig opfyldte Luften; men de vilde Saporoger lo af fuld Hals, naar de saae Jøderne sprælle med Benene i Luften.

Den ulykkelige Taler, der havde nedkaldt denne Vanskjæbne over sig og sine Brødre, rev sig ud af sin Kaftan, som man allerede havde grebet fat i; han laa ned i sin snevre, brogede Undertrøie og omfavnede Bulbas Knæ, tiggende og bedende for sit Liv:

„Allerdurklautigste, stormægtigste Herre! Jeg har ogsaa kjendt Eders Broder, den salige Dorosch! — Han var den tappreste Kriger i Ukraine — Ridderskabets Stolthed var han! Jeg gav ham otte hundrede Zechiner, da han maatte kjøbe sig ud af tyrkisk Fangenskab!“

„Har Du kjendt min Broder?“ spurgte Taras.

„Ja, det veed Gud jeg har! Han var en stolt Herre!“

„Hvad hedder Du da?“

„Jankel.“

„Jankel,“ gjentog Taras, og efter et Øiebliks Betænkning vendte han sig om mod Kosakkerne og sagde:

„I faaer altid Leilighed til at hænge den Jøde her, hvis det behøves — men lad mig nu først tale et Øieblik, med ham.“

Dermed førte Taras Jøden hen til sin Vogn, hvor hans Kosakker havde Post.

„Naa, kryb saa under Vognen her, og rør Dig ikke ud af Stedet. Og I, mine Venner! Pas paa, at den Jøde ikke slipper bort.“

Derpaa begav han sig hen til den Plads, hvor Mængden allerede længe havde været forsamlet. Alle havde strax opgivet Udrustningen af Baadene og forladt Flodbredden, thi nu var der ikke Tale om noget Tog til Vands, men det var en Krig til Lands, der nu forestod, og det var ikke Fartøier og Kosakbaade, men Vogne og Heste, der maatte udrustes. Nu vilde Alle med, Unge og Gamle, og Alle havde paa Koschewoyens og Officerernes Raad besluttet at gaae lige imod Polen for at hævne alt Ondt og den Skjændsel, der var tilføiet deres Tro og Kosakstolthed, paa Fjenden og gjøre Bytte i hans Stæder, afsvide hans Landsbyer og hans Høst og overhovedet opfylde hele Steppen med Rygtet om deres Gjerninger.

Alt rustede og væbnede sig. Koschewoy'en var voxet et stort Stykke i Myndighed. Han var ikke længer den nølende Fuldbyrder af et tøilesløst Folks Luner, han var Anfører, hans Magt var uindskrænket, han var Despot og havde kun at befale. De halsstarrige, vilde Krigere stod alle opstillede i Geled; ubevægelige stod de der med sænket Hoved og vovede ikke at løfte Øinene i Veiret, medens Koschewoy'en udstedte sine Befalinger — og han udstedte dem roligt, uden Skrigen, uden Ilfærdighed, betænksomt og stødt som en gammel Kosak, der grundigt kjender Krigen, og man saae, at det ikke var første Gang han udkastede en Felttogsplan og lavede sig til at sætte den i Værk.

„Pas godt paa," sagde han, „pas godt paa, at I ikke glemmer Noget; sæt Vognene i Stand og undersøg Eders Vaaben. Tag ikke for mange Klæder med Eder: een Skjorte og to Par Strømper, en lille Potte med Byggrød — meer

behøver en Kosak ikke! — Hvad I ellers har Brug for, bør læsses paa Vognene. Enhver Kosak maa medføre to Heste. Desuden maa vi have to hundrede Par Øxne med; det er nødvendigt ved Vadesteder og i sumpede Egne. Men fremfor Alt — Orden, mine Herrer! Orden maa der være i Alt! Jeg veed nok, at der er Nogle af Eder, som kun tænker paa at gjøre dygtigt Bytte, — og som uden Betænkning river kostbare Silketøier i Stykker for at lave Strømper deraf. Slige afskyelige Vaner maa ikke taales. Overlæs Eder ikke med Qvindeklæder; tag kun Vaaben, naar de duer, eller Dukater og Sølv; det tager ikke megen Plads op og kan bruges overalt."

„Men een Ting, I Herrer! er det Allervigtigste! Hvis Nogen møder i beruset Tilstand under Felttoget, ham bliver der gjort kort Proces med. Jeg lader ham binde til en Vogn som en Hund, i hvem han saa er, om det saa var den tappreste Kosak i hele Hæren; og han bliver skudt som en Hund og bliver liggende ubegravet til Føde for Rovfuglene; thi den, der beruser sig i Felten, er uværdig til en christelig Begravelse. I Unge! Lyt i Alting efter de Gamle! Træffer en Kugle Eder, eller faaer I et Saar af en Sabel i Hovedet eller et andet Sted paa Kroppen, saa kom lidt Krudt i et Glas Brændevin, drik det i eet Drag, det skal nok hjælpe — I faaer da ikke engang Feber. Og er Saaret ikke altfor stort, saa tag bare lidt Jord og spyt paa og rul det i den flade Haand, og læg det paa Saaret; saa standser Blodet. — Og nu afsted, Karle! Afsted! — Skynd Eder, men overil Eder ikke!"

Saaledes talte Koschewoy'en, og da han havde sluttet

sin Tale, gav Kosakkerne sig strax i Færd med Arbeidet. Hele Sätschaen var bleven ædru; ingensteds saae man meer nogen Beruset; det var, som om den Slags Folk slet ikke fandtes blandt Kosakkerne.

Nogle saae Hjulbandagerne efter eller forsynede Vognene med nye Axler, Andre læssede Sække med Proviant eller Vaaben paa Vognene, atter Andre kom trækkende med Heste og Øxne. Allevegne hørte man Trampen af Lastdyr, Raslen af Geværer, Klirren af Sabler, Brøl af Stude, Rullen af belæssede Vogne, Skraal og Skrig af Mandskabet, og snart udbredte Kosaktoget sig over hele Sletten.

Og en lang Vei maatte den være løbet, der vilde have tilbagelagt hele Strækningen, fra Spidsen af Toget og til de bagerste Rækker. I den lille Trækirke holdt Præsten Gudstjeneste, stænkede Alle med Vievand, og Enhver, der gik forbi, kyssede Korset.

Da Toget satte sig i Bevægelse og drog ud af Sätscha'en, vendte alle Saporogerne sig om.

„Lev vel, vor Moder!“ udbrød Alle som med een Mund. „Gud bevare Dig for alt Ondt!“

Da Taras Bulba drog igjennem Forstaden, fik han Øie paa sin Jøde, Jankel, der allerede igjen havde etableret sig under et Telt og solgte Flintesteen, Tepper, Krudt og hvad man ellers bruger i Felten og paa Marschen, endog Brød og Simler.

„Er den Jøde dog fra Forstanden?“ tænkte Taras ved sig selv, og red derpaa hen til ham og sagde: „Hvad bestiller Du her, forrykte Menneske? Ønsker Du da at blive skudt som en Spurv?“

Jankel gik tæt hen til ham, gjorde Tegn med begge Hænder, som om der var en stor Hemmelighed, han vilde betro ham, og sagde:

„Sig dog for Guds Skyld ikke Noget, Deres Naade! Der er en af Kosakvognene, der tilhører mig. Jeg har alle Slags Varer med, som Kosakkerne har god Brug for, og jeg vil sælge dem underveis saa billigt som muligt — saa billigt, som en Jøde aldrig har solgt Noget. Ved Gud! Det er sandt! Ved Gud, jeg lyver ikke!“

Taras Bulba trak paa Skulderen, forbauset over den Seighed, der er Jødernes Natur, og red tilbage i Toget.

Capitel V.

Snart grebes hele den sydvestlige Del af Polen af Skræk og Rædsel. Allevegne hørtes Raabet: „Saporogerne kommer! Saporogerne kommer!“

Alt flyede, hvad fly kunde; Enhver forlod Hus og Hjem — som man pleiede i hiin vilde, lovløse Tid, da man byggede sig et straatakt Hus paa det første det bedste Sted til midlertidig Bolig, som man kunde forlade, naar det skulde være. Man tænkte som saa: Det kan ikke betale sig at spilde Tid og Penge paa at bygge sig faste Boliger, der dog før eller senere blive ødelagte af omstreifende Tatarhorder.

Alt kom i Bevægelse. En solgte sine Øxne og sin

Plov for en Hest og et Gevær og sluttede sig til Hæren, en Anden søgte at skjule sig og sit Qvæg i et eller andet Smuthul og slæbte med sig Alt, hvad han kunde overkomme. Vel var der Enkelte, der modtog de ubudne Gjæster med Vaaben i Haand; men Størsteparten greb Flugten. Enhver vidste, hvor vanskeligt det var at kjæmpe med disse vilde, krigsvante Horder, der vare almindeligt bekjendte under Navn af Kosakkerne, og som uagtet deres Mangel paa ordenlig Organisation dog under Slaget altid bevarede en vis bestemt Orden.

Paa Marschen drog Rytterne langsomt og forsigtigt fremad uden at overlæsse eller udmatte deres Heste. Fodfolket fulgte roligt efter Vognene, og hele Toget drog kun frem om Natten og holdt Rast om Dagen, idet de ovenikjøbet til Leirplads kun valgte øde Steder og Skove, der dengang vare langt talrigere og mere udstrakte, end det nu er Tilfældet. Speidere sendtes forud for at indhente Efterretninger og Oplysning om, hvor man befandt sig, og hvorhen man skulde styre Coursen. Saaledes gik det til, at Kosakkerne ofte dukkede op paa Steder, hvor man mindst skulde vente dem; uden at man anede det Mindste, var de der — og Alle befalede sig Gud i Vold og brød op; hele Landsbyer bleve afbrændte, Køer og Heste, som man ikke kunde føre med sig, dræbte paa Stedet. Det kunde see ud, som om Saporogerne snarere søgte at tilbringe Tiden paa en underholdende Maade end tænkte paa at hævde Krigerhaandværket. Med Gysen reiser Haaret sig paa vore Hoveder, naar vi tænke paa de Skjændselsgjerninger, Kosakkerne udøvede allevegne, hvor de kom hen.

De tog Livet af Børn, ja endog af Børn, der laa ved Moderens Bryst, skar Brysterne af Qvinderne, og de Faa, de lod slippe med Livet, flaaede de først fra Fødderne op til Knæerne — kort sagt, hvad de havde at hævne betalte de med grov Mønt.

Da Prioren i et Kloster hørte, at Kosakkerne nærmede sig, sendte han to Munke ud imod dem for at foreholde dem, at de opførte sig ilde; der herskede Fred mellem Saporogerne og Regjeringen, og de tilsidesatte deres Pligt imod Kongen og handlede imod al Folkeret.

„Sig Biskoppen i mit og alle Saporogers Navn," svarede Koschewoy'en, „at han ikke skal ængste sig, Kosakkerne tænder blot deres Piber."

Og snart stod det stolte Abbedi i lys Lue, og de mægtige gothiske Vinduer stirrede spøgelseagtigt ud af det bølgende Flammehav. De flygtende Skarer af Munke, Jøder og Qvinder oversvømmede alle de Stæder, der vare forsynede med Mure og havde en Besætning.

Den sendrægtige Hjælp, der fra Tid til anden sendtes af Regjeringen, og som kun bestod af nogle smaa, svage Regimenter, var enten ikke istand til at finde Kosakkerne eller greb Flugten ved første Sammenstød med dem. Det hændte ogsaa, at enkelte kongelige Hærførere, der havde været seirrige i tidligere Slag, besluttede at forene sig og aabent byde Saporogerne Spidsen.

Ved saadanne Sammenstød udmærkede især vore to unge Kosakker sig; de skammede sig ved at røve og plyndre og ved at kue en værgeløs Fjende, men brændte af Begjærlighed efter at indlægge sig Hæder ved at maale sig Mand

mod Mand med de tappre, praleriske Polakker, der kneisede paa deres stolte Heste, iførte den rigt udstyrede Schupan, hvis vide Ærmer flagrede for Vinden.

Det var et lystigt Liv, og Bytte gjordes i Massevis af Hesteskabrakker, Sværd og Geværer. I Løbet af en Maaned vare de fuldstændigt hærdede og modnede til Mænd; der var foregaaet en fuldkommen Forandring med dem, som med Fugle, der fælde Ham. Deres Ansigtstræk, der hidtil havde været ubestemte og ungdommelige, vare blevne grove og kraftige.

Den gamle Taras frydede sig ved at see, at hans Sønner altid vare i første Række. For Ostap var Krigen aabenbart det eneste Kald, der var værdt at lægge sig efter; han syntes at have faaet de naturlige Anlæg til denne Idræt paa Vuggen. Uden nogensinde at forvirres, med en Koldblodighed, der var forbausende for en kun to og tyveaarig Yngling, oversaae han med eet Blik enhver farlig Situation og fandt øieblikkeligt Midlet til at undvige Faren, men paa en saadan Maade, at han med saa meget større Sikkerhed overvandt den. Alle hans Bevægelser begyndte allerede at udmærke sig ved Selvtillid og rolig Sikkerhed, og Alle saae i ham en tilkommende Anfører. Han havde en kraftig, undersætsig Legemsbygning, og hans ridderlige Egenskaber havde i den korte Tid udviklet sig som Løvens vældige Styrke.

„Ja, han vil med Tiden blive en ypperlig Anfører," sagde den gamle Taras; „ved Gud, en stolt Anfører; han vil langt overgaae sin Fader."

Andreas overlod sig ganske til det Trylleri, der er i

Kuglernes og Sværdenes Musik. Han havde ikke nogen Bevidsthed om, hvor meget det kommer an paa at tænke og overveie, eller paa forud at danne sig et rigtigt Begreb om sin egen og Fjendens Styrke. For ham var Kampen en rasende, vanvittigt herlig Fornøielse. De Øieblikke, da Ansigtet gløder, da Alt gnistrer for Øinene, da Hovederne vise sig snart hist, snart her, og Hest og Rytter styrte drønende til Jorden, da han som en Beruset med blinkende Sabel farer fremad under Kuglernes Piben, huggende om sig til høire og venstre og uden at føle de Hug, der ramme ham selv, betragtede han som en Fest.

Meer end een Gang maatte Faderen beundre Andreas, naar han saae ham, henreven af Kamplyst, styrte sig i Farer, som Ingen, der overveiede med koldt Blod, vilde have vovet sig i, og i sin vanvittige Dumdristighed gjøre Undere af Tapperhed, som de gamle, krigsvante Kjæmper ikke kunde nægte deres Beundring. Gamle Taras sagde da: „Ja, ogsaa han er en herlig Kriger — naar blot han ikke render sig en Stage i Livet! — Han er vel ingen Ostap, men en tapper Kriger er han!“

Det besluttedes, at Hæren skulde gaae lige løs paa Staden Dubno, hvor Rygtet sagde, at der var mange Mennesker og store Skatte indesluttede. Paa halvanden Dag tilbagelagde man Veien derhen, og inden Indbyggerne vidste et Ord af, stod Saporogerne foran Byens Porte. Beboerne havde besluttet at forsvare sig til det Yderste og vilde hellere dø paa Dørtærskelen til deres Huse end overgive sig til Fjenden. Byen var omgiven af en høi Jordvold, og hvor denne var for lav, stod der et Brystværn af

Steen eller et Taarn med Skydeskaar eller endelig stærkt Pæleværk af Egetræ. Besætningen var mandstærk og havde en levende Følelse af, hvad det gjaldt. Strax efter at de vare ankomne, angreb Saporogerne Udenværkerne, men bleve modtagne med en Hagel af Kardætscher. Indbyggerne vare ikke ledige; de stod i Vaaben paa Volden, og deres Holdning viste, at de vare bestemte paa at sætte sig alvorligt til Modværge. Endog Qvinderne tog Deel i Forsvaret. Steen, Sække med Sand, brændende Tjæretønder væltedes ned over Beleirerne. Saporogerne holdt ikke stort af at have med Fæstninger at bestille; det var kun i aabent Slag, at de havde deres Styrke ved den Vildhed og Voldsomhed, hvormed de stormede frem. Koschewoy'en gav derfor Befaling til at trække sig tilbage og sagde:

„Det siger Intet, I Herrer! Lad os trække os tilbage! Men jeg vil være en fordømt Tatar og ingen Christen, om vi lader een eneste af Beboerne slippe ud. Vi vil sulte dem ud som Hunde."

Kosakkerne trak sig nu tilbage og indesluttede Staden. Da de derefter ikke havde Noget at bestille, hærjede de Omegnen, brændte Landsbyer og Møller og lod deres Heste trampe omkring i det Korn, der stod yppigt paa Markerne og tegnede godt til at skulle lønne Landmanden rigeligt for hans Møie. Fra Voldene af saae Indbyggerne med Skræk deres Forhaabninger om en rig Høst tilintetgjøres.

Imidlertid havde Saporogerne, ligesom i Sätscha'en, fordeelt sig i særlige Qvarterer, og omringede Byen med en dobbelt Række af Vogne. De røg deres Piber, drev Tuskhandel med de Vaaben, de havde gjort til Bytte, spil-

lede Tærninger, og betragtede Byen med urokkelig Koldblodighed. Om Natten tændte de Baal; hvert Qvarteer kogte sin Grød i store Kobbergryder, og en Vagtpost blev opstillet ved Ilden.

Men snart begyndte Saporogerne at kjede sig i deres Uvirksomhed, især da de ikke maatte fordrive Tiden med at drikke. For denne Pønitentse kunde ingen Vaabendaad holde dem skadesløs. Koschewoy'en lod Brændevinsrationen fordobble, som han undertiden pleiede, naar der ikke umiddelbart forestod nogen Expedition. Især fandt de Yngre, og iblandt dem fornemmelig Bulbas Sønner, ikke Behag i den Maade at leve paa. Andreas kunde ikke skjule sin Utilfredshed.

„Du Nar!" sagde Taras undertiden til ham; „giv blot Tid, Kosak, saa kan Du blive Hetman!*) Det er ikke nok til at være en god Soldat at vise Aandsnærværelse i Slaget. En dygtig Soldat maa heller ikke tabe Taalmodigheden, naar han er ledig; han maa holde ud til det Yderste og staae fast ved hvad der een Gang er besluttet, hvad der end skeer."

Men Ynglingen er nu engang af en anden Mening end Oldingen. Han seer Tingene med andre Øine.

Imidlertid var Taras Bulbas Opbud ankommen til Hæren under Towkatsch's Anførsel. To Jessaul'er og en Skriver fulgte med ham, og der indtraf ogsaa andre Skarer, saa at Hæren nu var 4000 Mand stærk. I dette Tal fandtes mange Frivillige, der havde sluttet sig til Hæren uden

---

*) Et russisk Mundheld.

Opfordring, da de hørte, hvad Hensigten var med Toget. Jessaul'erne bragte Bulbas Sønner deres Moders Velsignelse og desuden et lille Helgenbillede af Cyprestræ, der skrev sig fra det berømte Kloster Megiyorsk i Kijeff, til hver af dem. Begge Brødrene hængte Helgenbillederne om Halsen og tænkte med sorgfuldt Hjerte paa deres gamle Moder.

Hvad spaaede denne Velsignelse dem? Seir over Fjenden og en glædelig Tilbagekomst til Hjemmet med Hæder og rigt Bytte for senere til evig Tid at lovprises i Banduraspillernes Sange, — eller maaskee . . . .? Fremtiden er uudgrundelig; den staaer for Menneskene som en tæt Taage, der ved Efteraarstider stiger op af et Morads. Fuglene flyve fortumlede derigjennem; Duen og Høgen kan ikke see hverandre, ingen af dem veed, om dens Maal er nær eller fjærnt.

Efter disse Helgenbilleders Oversendelse gik Ostap atter til sine daglige Beskjæftigelser og trak sig snart tibage i sit Qvarteer. Men Andreas følte sig paa en uforklarlig Maade beklemt og ilde tilpas. Kosakkerne havde allerede spist til Aften. Natten sænkede sig over Jorden, en herlig Sommernat. Andreas gik ikke hjem i sit Qvarteer Han følte sig hendragen af det Skuespil, der viste sig for hans Blik. En utallig Stjernehær kastede sit blege, kolde Lys over Jorden. Den uhyre Slette var bedækket med Vogne, hvori Forraad og Bytte opbevaredes, og under Vognene saae man Grupper af Saporoger strække sig i Græsset. De sov i alle tænkelige Stillinger. En havde en Sæk under sit Hoved, en Anden en Hue, en Tredie laa med Hovedet paa sin Sidemands Skulder. Enhver af dem havde sin

Sabel ved Bæltet, og desuden en Musket, en lille Træpibe og et Fyrstaal. De mætte Øxne laae rundt omkring med Benene trukne op under sig, i brogede Grupper, og saae i Afstand ud som store Kampsteen, der vare spredte ud over Sletten. Allevegne hørte man de sovende Krigsmænds tunge Snorken og af og til Hestenes lydelige Vrinsken, naar Kobbelet blev dem for trangt.

Denne Julinats Skjønhed forøgedes yderligere ved et stærkt, uheldsvangert Skin, Gjenskinnet af de rundtom brændende Landsbyer. Her steg Flammen rolig og mægtig op mod Himlen; hist, hvor den fik ny Næring og dreves af et pludseligt Vindstød, hvislede den og tungede sig høit op mod Stjernerne, og Funkerne fløi vidt omkring og slukkedes først langt borte. Her stod et nedbrændt Kloster med sorte Mure, mørkt og alvorligt som en Karthäusermunk, og hver Gang Flammerne lyste op, viste det sig i hele sin mørke Majestæt. Bag Klosteret stod Haven i Brand. Man syntes at høre de i Røg indhyllede Træer knage, og naar Ilden paa een Gang brød frem af den tykke Røg, belyste den med sit svovlblaa Skin Blommetræernes modne Frugter og forvandlede de gule Pærer til Gulddukater; mellem det dunkle Løvværk skimtedes spøgelseagtigt Legemet af en ulykkelig, hængt Jøde, eller Munk paa Muren eller dinglende mellem Træerne, idet det fandt sin Tilintetgjørelse sammen med Bygningen. Høit ovenover Flammerne flagrede Fuglene, der langt borte fra saae ud som en Mængde smaa, sorte Kors paa gul Grund.

Den beleirede By sov; Taarne og Tage, Mure og Pallisader gav et taust Gjenskin af Branden i det Fjerne.

Andreas vandrede igjennem Kosakleiren. Vagtblussene, hvorom Skildvagterne flokkedes, vare nær ved at gaae ud, og Vægterne havde hengivet sig til Søvnen, efterat de meer end rigeligt havde tilfredsstillet deres Kosakappetit. Han forbausedes over denne Sorgløshed og tænkte ved sig selv, at det var godt, der ingen farlig Fjende var i Nærheden, og at der ingen Grund var til Frygt.

Endelig gik han hen til en af Vognene, steg op i den og kastede sig ned paa Ryggen, idet han foldede Hænderne og lagde dem bag om Hovedet. Men han var ikke istand til at sove og laa længe og saae op mod den stjernebesaaede Himmel. Den hvælvede sig mægtig over ham; Luften var reen og klar; Mælkeveien trak sig som et tydeligt Bælte hen over Firmamentet, der straalede i funklende Glands.

Fra Tid til anden sank han hen i Blund, og Mørke lagde sig over hans Øine; saa foer han atter op, og Himlen viste sig atter for ham i hele sin Klarhed.

Paa een Gang forekom det ham, at et besynderligt Syn, Noget som et menneskeligt Ansigt, dæmrede for hans Øie. I den Tanke, at det kun var et Drømmebillede, der snart igjen vilde forsvinde, aabnede han Øinene og saae, at det virkeligt var et blegt, udtæret Ansigt, der bøiede sig over ham og betragtede ham opmærksomt. Det lange, kulsorte Haar strittede uordentligt frem under et mørkt Klæde, der skjødesløst var kastet over Hovedet; Øiets sælsomme Glands, det magre Ansigts Ligbleghed var ikke uskikket til at vække Forestillingen om noget Spøgelseagtigt.

Andreas greb uvilkaarligt til sit Vaaben og raabte med dump Røst:

„Hvem er Du? Er Du en ond Aand, saa forsvind for mine Øine! Er Du et levende Menneske, saa er det en daarlig Spøg, Du driver — jeg skyder Dig ned!“

Istedetfor Svar lagde Skikkelsen Fingeren paa Læberne som for at bede om Taushed. Andreas lod Haanden, som han allerede havde løftet tilligemed Geværet, synke og saae opmærksomt paa den, der havde forstyrret hans Søvn. Paa det lange Haar, paa Halsen og det halvt blottede brune Bryst saae han, at det var en Qvinde. Men det var ingen Polakinde. Hendes brungule Ansigt var blegt og magert; Kjæbebenene vare stærkt fremtrædende og Kinderne indfaldne; de smalle Øine vare skjæve opefter og mandelformede. Jo længere han betragtede hendes Træk, jo mere forekom det ham, at han kjendte hende. Han spurgte derfor atter:

„Sig mig, hvem er Du? Det forekommer mig, at jeg skulde kjende Dig, og at jeg har seet Dig et eller andet Sted, jeg husker ikke, hvor.“

„Jo, for to Aar siden, i Kijeff.“

„For to Aar siden, i Kijeff?“ gjentog Andreas og søgte at gjenkalde sig Alt, hvad han havde beholdt i Erindringen fra Livet paa Akademiet.

Han saae endnu en Gang stivt paa hende og udbrød nu pludseligt:

„Du er den Tatarqvinde, der var Kammerpige hos Woywodens Datter — —“

„Pst!“ hviskede Skikkelsen og foldede bedende sine Hænder, idet hun skjælvede over hele Legemet og saae sig

om til alle Sider, om han ikke skulde have vækket Nogen af de andre Kosakker.

„Tal! Hvad vil Du her?“ sagde Andreas aandeløs og hviskende. „Hvor er Din Frøken? Lever hun?“

„Hun opholder sig i Staden.“

„I Staden?“

Det var med Møie, at han undertrykte et Forbauselsesudraab; han følte pludseligt alt Blodet strømme sig til Hjertet.

„Hvad har hun at gjøre i Byen?

„Hendes Fader opholder sig der. Han har allerede i halvandet Aar været Woiwod af Dubno.“

„Hvorledes har hun det? Er hun gift? — — Men saa svar dog, Du besynderlige Skabning! — — Hvordan har hun det — —?“

„Hun har i to Dage ikke spist Noget.“

„Hvad?“

„Ingen af Beboerne har i lang Tid havt et Stykke Brød — de spiser Jord.“

Andreas var som forstenet.

„Min Herskerinde har kjendt Dig fra Volden iblandt Saporogerne. Hun sagde da til mig: Gaa og sig til denne Krigsmand, om han husker mig, og bed ham isaafald at komme til mig; vil han ikke, giver han Dig dog maaskee et Stykke Brød til min gamle Moder, hvem jeg vilde være ulykkelig ved at see dø for mine Øine. Nei, først jeg, og saa hun! — Bed ham indtrængende! Fald paa Knæ for ham og omfavn hans Been; ogsaa han har en gammel

Moder — for hendes Skyld vil han nok give Dig et Stykke Brød."

De mest modstridende Følelser gjennemstrømmede den unge Kosak.

„Men hvorledes har Du baaret Dig ad med at komme her?"

„Gjennem en underjordisk Gang."

„Hvad? Er her en underjordisk Gang?"

„Ja."

„Hvor?"

„Vil Du ikke forraade os, Herre?"

„Nei, jeg sværger Dig dertil ved det hellige Kors."

„Man gaaer ned ad Hulveien og over Bækken ved Sivene."

„Og denne Gang fører til Staden?"

„Lige hen under Klosteret."

„Lad os gaae, lad os gaae strax!"

„Men i Christi og hans hellige Moders Navn, et Stykke Brød, — et Stykke Brød!"

„Det er sandt, det skal vi tage med. Bliv staaende her ved Vognen — eller, nei, læg Dig op i den, saa vil Ingen opdage Dig. Jeg er her øieblikkeligt igjen."

Han gik hen til den Vogn, hvor hans Afdeling opbevarede sin Proviant. Hans Hjerte bankede voldsomt. Hele den forbigangne Tid, som hans nuværende raa, krigerske Kosakliv næsten havde udslettet Erindringen om, traadte paa een Gang klart frem for ham, medens hele den senere Tid forsvandt som en Taage. Atter saae han denne stolte Qvinde for sig, som om hun steg frem af en mørk Sky;

han saae hende som levende, han saae de skjønne Arme, de lynende Øine, den smilende Mund, det tykke, kastaniebrune Haar, der flød ned over Hals og Barm, de smidige, skjønne Former – — nei, dette Billede havde aldrig været heelt forsvundet fra hans Sjæl; det var kun et Øieblik veget for Følelser af en anden Art; men ofte, meget ofte havde det viist sig for ham i Søvne, og ofte havde han, naar han vaagnede op af sine Drømme, ligget søvnløs paa sit Leie uden at kunne forklare sig Grunden til den Uro, der havde grebet ham.

Han gik, og hans Hjerte bankede bestandigt heftigere ved den Tanke, at han atter skulde see hende. Da han kom til Vognene, havde han heelt glemt, hvad han var kommen der efter. Han foer med Haanden over Panden og søgte at komme paa det. Pludseligt foer han forskrækket sammen. Han kom til at tænke paa, at hun led af Sult.

Han styrtede hen til en af Vognene og tog endeel store sorte Brød. Men saa faldt det ham ind, om ikke den Slags Føde, der vel kan passe for en bomstærk og haardfør Saporog, vilde være for grov for hendes finere Organisme — —

Han kom da i Tanker om, at Koschewoy'en Aftenen i Forveien havde skjændt paa Kokkene, fordi de havde brugt alt Hvedemelet paa een Gang til at lave Grød af, medens det burde have strakt til rigeligt til tre Gange. Han mente derfor, at han vilde finde Grød nok i de store Gryder, og tog da Faderens lille Feltgryde og gik med den hen til Kokken for sit Qvarteer. Denne laa og sov

mellem to store Gryder, hvorunder der endnu var glødende Aske.

Til sin Forbauselse fandt han, at begge Gryder vare tomme. Der hørte en umenneskelig Appetit til at fortære en saadan Masse Grød, thi i hans Qvarteer var der ikke nær saa meget Mandskab som i de andre Qvarterer. Han kastede et Blik ned i de andre Qvarterers Gryder — overalt var der Tomhed. Uvilkaarligt maatte han tænke paa Ordsproget „Saporoger er Børn; er der kun Lidt, saa er de tilfredse med Lidt; er der Meget, levner de ikke."

Hvad skulde han gribe til? I hans Faders Vogn maatte der endnu være en Sæk Hvedebrød, der var taget ved Plyndring af Bageriet i et Kloster. Han undersøgte strax denne Vogn, men Sækken var der ikke. Ostap havde taget den til Hovedpude, og han laa paa Jorden og snorkede, saa det kunde høres langt borte. Andreas tog alligevel Sækken og rev den fra ham saa raskt, at Ostaps Hoved slog mod Jorden. Han foer op i Halvsøvne og, uden at aabne Øinene, gav han sig til at skrige af fuld Hals:

„Stop ham, den fordømte Polak! Stop ham! Tag hans Hest! Tag hans Hest!"

„Ti stille, eller jeg slaaer Dig ihjel!" raabte Andreas og truede ham med Sækken.

Men Ostap var allerede bleven taus igjen; han faldt til Jorden igjen og begyndte atter at snorke i den Grad, at Græsset, hvori han laa, sattes i Bevægelse af hans Pusten.

Andreas saae sig ængstelig om til alle Sider for at forvisse

sig om, at ikke en eller anden af Kosakkerne var vaagnet ved Ostaps søvndrukne Skrigen. Kun eet eneste kruset Hoved havde løftet sig i Veiret i Nabolaget, men efter et Øieblik ubestemt at have seet sig om, sank det atter ned.

Efter et Øiebliks Tøven gik Andreas endelig med sin Fangst. Tatarqvinden laa ganske stille, hun syntes neppe at aande.

„Staa op!“ sagde han til hende; „lad os gaae Alle Mand sover; vær ikke bange! Maaskee kan Du bære et af disse Brød, hvis det skulde falde mig for tungt at bære dem alle.“

Dermed tog han Sækken paa Ryggen, og da de kom forbi Vognene, snappede han endnu en Sæk Byggryn og tog de Brød, som han havde tænkt, at Tatarqvinden kunde bære, i Haanden, hvorpaa han uforfærdet, men noget betynget af den Byrde, han bar, vandrede afsted midt iblandt de sovende Saporoger.

„Andreas!“ stønnede den gamle Bulba i det Øieblik, Sønnen gik forbi ham.

Den unge Mands Hjerte stod stille. Han blev staaende og svarede sagte, mens han rystede over hele Legemet:

„Hvad er der?“

„Du har et Fruentimmer med! Naar jeg kommer op, skal jeg ordenligt banke Dig! Fruentimmerne vil volde Din Ulykke!“

Idet han sagde dette, reiste han sig op paa Albuen og stirrede opmærksomt paa Tatarqvinden, der imidlertid havde vundet sit Tørklæde heelt om Hovedet.

Andreas rørte sig ikke. Han var mere død end

levende og vovede ikke strax at see paa Faderen. Da han endelig slog Øinene op og rettede dem paa ham, saae han, at gamle Bulba atter var sovet ind i den Stilling, hvori han laa, med Hovedet støttet i Haanden.

Han slog et Kors for sig. Hans Frygt forsvandt hurtigere, end den var kommen. Da han vendte sig bort for at gaae videre med den fremmede Qvinde, saae han hende staae ubevægelig, fuldstændigt indhyllet i sit Tørklæde, ubevægelig som en sort Støtte. Gjenskinnet af en Ildebrand i det Fjerne belyste pludseligt hendes Øine, der vare brustne som en Døendes.

Han greb hendes Arm, og de gik, idet de begge uophørligt saae sig tilbage. Endelig steg de ned i en Lavning, ja næsten i en Afgrund, paa hvis Bund en muddret Bæk sneg sig langsomt afsted, overgroet med Siv og opfyldt med smaa Jordtuer, der overalt hævede sig op over den lave Bund.

Da de vare komne ned i denne Lavning, var det ikke længer muligt, at Nogen kunde see dem fra den Slette, hvor Saporogerne havde deres Leir. Ialfald saae Andreas, da han vendte sig om, at der bagved ham hævede sig en Skraaning i Veiret som en steil Væg, paa hvis Top der svaiede nogle Markblomster, og ovenover dem stod Maanen paa Himlen som en rødgul Segl. En svag Vind, der viftede ned fra Steppen, gav Forbud om, at det snart gryede ad Dag. Ingensteds hørtes dog et Hanegal i det Fjerne; det var længe siden et saadant var hørt baade i Staden og dens Omegn.

Ad en lille Tværbjælke passerede de over Bækken og

havde nu den modsatte Bred for sig, der var endnu høiere og steilere end den anden. Dette Sted syntes at være det fasteste og sikkreste Punkt af hele Fæstningen, hvis Vold her var lavere end ellers, uden at der dog var nogen Besætning at øine. I det Sted saaes Klosterets tykke Mure hæve sig i nogen Afstand. Hele Bredden var bevoxet med Steppegræs, og imellem denne og Vandet var der en tør Jordstrimmel, hvor Sivet voxede næsten i Mandshøide. Paa Toppen af Skraaningen saaes Resterne af et Hegn, der tidligere maatte have hørt til en Have, og foran dette voxede Burrer med brede Blade, imellem hvilke Følfødder, vilde Tornebuske og Solsikker stak frem i broget Forvirring.

Tatarqvinden trak sine Sko af og gik videre paa bare Fødder, idet hun forsigtigt løftede sin Kjole lidt op, da Jordbunden her var fugtig og der hist og her stod Vandpytter. Efterat de vare trængte igjennem Sivene, stødte de pludseligt paa en stor Bunke Qviste. Da de tog disse til Side, saae de en Slags Hule, hvis Aabning ikke var synderligt større end paa en Bagerovn.

Tatarqvinden bukkede sig og gik først ind; Andreas fulgte efter og maatte bukke sig langt ned for ikke at støde imod med sine Sække. De befandt sig nu i fuldkomment Mørke.

Capitel VI.

Andreas maatte hele Tiden gaae i bøiet Stilling for at kunne følge sin Ledsagerske.

„Det bliver snart bedre," sagde denne; „vi kommer snart til det Sted, hvor jeg har ladet mit Lys blive staaende."

Dette viste sig ogsaa at være rigtigt; de mørke underjordiske Vægge begyndte lidt efter lidt at kunne skimtes. De kom nu til et aabent Sted, hvor der syntes at være et Kapel; idetmindste stod der ved den ene af Væggene et lille, lavt Bord i Form af et Altar, og over dette hang et gammelt, stærkt afbleget Madonnabillede. En lille Sølvlampe, der hang ned foran Billedet, oplyste dette svagt.

Tatarqvinden bukkede sig og tog sin Kobberlysestage op fra Jorden. Dens lange, tynde Stængel var omgiven af Kjæder, ved hvilke der hang en Slukker og en Naal.

Hun tændte igjen Lyset ved Lampen. Det lysnede endnu mere, og Begge fortsatte deres Vei; snart belyste af det stærke Lys og snart beskyggede af den mørke Væg, lignede de Skikkelserne i Gherardo della Nottes Malerier. Den unge Krigsmands skjønne, friske Ansigt, der straalede af Sundhed og ungdommelig Kraft, dannede en stærk Modsætning til hans Ledsagerindes blege og magre Træk.

Gangen blev snart baade bredere og høiere, saa at Andreas kunde gaae opreist. Han betragtede nysgjerrig de underjordiske Vægge. Ligesom i Hulerne i Kijeff saae man ogsaa her Fordybninger i Murene, og i disse stod der Ligkister; paa flere Steder laa Menneskebeen strøede omkring; Fugtigheden havde opløst dem og forvandlet dem til en blød, deigagtig Masse.

Der havde aabenbart her levet hellige Eneboere, der vare flyede bort fra Verdens Tummel og Fristelser. Paa enkelte Steder var Fugtigheden saa stor, at de af og til ligefrem vadede gjennem Vandpytter. Andreas blev ofte nødt til at staae stille, for at hans Ledsagerinde kunde hvile sig lidt, da hun hyppigt sank sammen af Træthed. Et lille Stykke Brød, hun havde spist, voldte hende de heftigste Smerter i Maven, der var afvænnet med at tage Næring til sig, og ofte blev hun staaende flere Minutter uden at kunne røre sig af Stedet.

Endelig kom de til en lille Jerndør.

„Gud ske Lov! Nu er vi der!“ sagde Tatarqvinden med mat Stemme; hun vilde løfte Haanden for at banke paa, men havde ikke Kraft dertil.

Andreas bankede da stærkt paa Døren; den stærke Gjenlyd, det gav, tydede paa, at der bag Døren maatte være et stort, tomt Rum. Derpaa blev Lyden svagere, som om den var stødt mod høie Hvælvinger. Efter et Par Minutters Forløb hørtes et Knippe Nøgler rasle, og det lød, som om Nogen kom ned ad en Trappe Endelig gik Døren op, og der kom en Munk til Syne med Nøgleknippet i den ene Haand og et Lys i den anden, og lod dem slippe ind.

Andreas foer uvilkaarligt tilbage ved at see en katholsk Munk, da en saadan var Gjenstand for Kosakkernes Had og Foragt og i Reglen maatte døie endnu værre Behandling af dem end selv en Jøde.

Munken foer ligeledes et Par Skridt tilbage ved at see en Saporog, men et Ord, Tatarqvinden hviskede ham i Øret, beroligede ham dog. Han lyste for dem, lukkede Døren i

efter dem, førte dem op ad Trappen, og snart befandt de sig under Klosterkirkens høie, mørke Hvælvinger. En Præst knælede ned foran et af Altrene, hvorpaa der brændte en Mængde Voxkjærter; han var hensunken i stille Bøn.

Paa begge Sider af ham knælede to unge Præster i violette Messeskjorter, besatte med hvide Kniplinger, og med Røgelsekar i Hænderne.

De Geistlige anraabte om, at der maatte ske et Mirakel: Byens Redning, Opmuntring af det synkende Mod hos Indbyggerne, Taalmodighed i Lidelser, Overvindelse af den Frister, der fremkaldte Knurren, Mismod og feige Klager over jordiske Onder. Ogsaa nogle Qvinder, der lignede Spøgelser, knælede i Kirken, med deres trætte Hoveder støttede paa Stolenes Armlæner foran dem og paa de sorte Træ-Bedeskamle.

Flere Mænd knælede sorgbetyngede ved de Piller, der bar Sideskibene. De farvede Ruder i Vinduet bag Alteret bleve oplyste af Morgenrødens gyldne Skin, og der faldt blaa og gule Lysstraaler igjennem dem ind paa Gulvet og oplyste pludseligt den mørke Kirke. Hele Altaret syntes paa een Gang oversvømmet af Lys, og Røgelseskyerne svævede ubevægelige i Luften, som om det var Skyer, der oplystes af en Regnbue.

Forbauset betragtede Andreas fra sin Krog den forunderlige Virkning af det frembrydende Morgenskjær. I dette Øieblik bruste Orgelets mægtige Toner gjennem Kirken. Bestandigt stærkere svulmede de; derpaa forstummede de et Øieblik og gik saa over til en dump Rullen som Torden, hvorpaa de forvandledes til en himmelsk Musik,

der lig høie Qvindestemmer steg op under Hvælvingerne. Derefter rullede det atter som Torden, og endelig taug Orgelet.

Endnu længe sittrede Gjenlyden af de mægtige Toner under Hvælvingerne, og Andreas stod med halvaaben Mund, forbauset over den majestætiske Musik.

Pludseligt mærkede han, at En tog i hans Kaftan.

„Nu er det paa Tiden," sagde hans Ledsagerinde.

Uden at Nogen lagde Mærke dertil, gik de igjennem Kirken og kom nu ud paa en stor, fri Plads. Det var nu ganske lyst, og Alt forkyndte Solens snarlige Opgang. Den næsten heelt firkantede Plads var ganske tom. Midt paa den stod der endnu enkelte Træborde, der tydede paa, at der rimeligvis for kort Tid siden havde været afholdt Marked med Fødevarer. Gaderne, som dengang ikke vare brolagte, vare opfyldte med tykke Lag af tørt Snavs. Rundtom Pladsen stod smaa een-Etages Huse, hvis fremspringende Gavle vare støttede af Bjælker, thi saaledes byggede man udelukkende dengang, og det Samme er Tilfældet endnu i mange Egne af Litauen og Polen.

Alle Huse havde uforholdsmæssigt store Tag, der vare forsynede med en Mængde Vinduer og Luger.

Paa den ene Side af Pladsen, nærved Kirken, stod et Hus, der var betydeligt høiere end de andre og i det Hele var bygget paa en heelt forskjellig Maade; det var rimeligvis Raadhuset eller en anden offentlig Bygning. Det havde to Etager, og ovenover disse en dobbelt Altan, hvor Uhret var anbragt; den store Uhrskive sad i Taget.

Pladsen var som uddød. Imidlertid troede Andreas at høre en svag Stønnen, og da han saae sig om, bemærkede

han paa den anden Side to eller tre Mennesker, der laa paa Jorden uden at røre sig. Han saae nøiere til for at see, om de sov eller vare døde I dette Øieblik snublede han over Noget, som han ikke havde lagt Mærke til. Det var Liget af en Qvinde, rimeligvis en Jødinde. Hun syntes at have været endnu ung, skjøndt man ikke just kunde see det paa hendes vansirede og afmagrede Ansigt. Om Hovedet var der bundet et rødt Silketørklæde. I Ørenringene havde hun en dobbelt Rad Perler. Lange Lokker rullede ned over den magre Nakke, hvori Aarerne vare stærkt opsvulmede.

Ved Siden af hende laa et lille Barn, der med Hænderne havde krampagtigt fat i hendes udtørrede Bryst, som det, i sin Utaalmodighed over ikke at have kunnet die, havde kradset med de smaa Fingre. Det græd ikke og gav ingen Lyd fra sig, og det var kun paa den svage Bevægelse af dets Krop, at man kunde see, at det endnu ikke var dødt, eller maaskee blot endnu ikke havde draget det sidste Suk.

De dreiede ind i en tilstødende Gade, og her bleve de pludseligt antastede af et halvgalt Menneske, der, da han fik Øie paa den kostbare Byrde, Andreas bar, styrtede løs paa dem som en Tiger og skreg:

„Brød, Brød!“

Men hans Kræfter svarede ikke til hans Raseri. Andreas stødte ham tilbage, og han faldt til Jorden. Greben af Medlidenhed tilkastede den unge Kosak ham et Stykke Brød; som en gal Hund styrtede han sig over det, rev det i Stykker og slugte det i et Øieblik, men under de skrækkeligste Smerter maatte han paa Stedet opgive Aanden; som

Følge af den lange Tids Sult var Maven ikke istand til at tage imod Føden.

Næsten ved hvert Skridt stødte de paa de Ulykkelige, der vare blevne Offere for Hungersnøden. Det syntes, som om Indbyggerne ikke havde kunnet udholde deres Qvaler inden Døre, og Mange vare da gaaede ud paa Gaden — som om Luften muligvis kunde indeholde Næringsstof. Ved eet Hus sad en gammel Kone i Døren, og det var umuligt at see, om hun var død eller sov, saa ubevægelig sad hun der med Hovedet ned paa Brystet, uden i hvert Fald at høre eller see Nogenting.

Fra Taget af et andet Hus hang et afmagret, udtæret menneskeligt Legeme i et Toug. Den Ulykkelige havde ikke kunnet udholde Hungerens Qvaler længere og havde derfor ved Selvmord fremskyndet sin Død.

Ved Synet af disse skrækkelige Beviser paa, hvorledes Hungersnøden havde hærjet, kunde Andreas ikke lade være at spørge sin Ledsagerinde:

„Har Beboerne da slet ikke havt Nogetsomhelst at friste Livet ved? Naar Mennesker befinde sig i saadan yderlig Nød, maa de jo hjælpe sig med hvad de ellers afskyer; endog Dyr, som det ellers er forbudt at æde, maa man da ty til; næsten Intet pleier man da at vrage.“

„Alt er fortæret, hvad fortæres kunde,“ svarede Tatarqvinden, — „alt Qvæget — ikke en Hest eller Hund, ja ikke engang en Mus eller Rotte er meer at opdrive i hele Byen. Og Forraad har man aldrig havt her i Staden; Alt blev tilført fra Omegnen.“

„Men, naar I maa dø en saa skrækkelig Død, hvor kan I da tænke mere paa at forsvare Staden?“

„Ja, Woiwoden vilde maaskee have overgivet den; men igaar Morges sendte Commandanten i Buschani os en Falk med Opfordring til ikke at overgive Staden, da han vilde komme os til Undsætning med sine Tropper i Forbindelse med en anden Troppeafdeling, som han ventede at faae med. Og nu venter vi dem hvert Øieblik — — — men her er vi nu ved Maalet.“

Andreas havde allerede i Afstand lagt Mærke til et Hus, der ikke lignede de andre, og syntes at maatte skylde en italiensk Bygmester sin Tilværelse. Det var opført af røde Mursteen og havde to Etager. Vinduerne i den underste Etage vare indfattede af stærkt fremspringende Karnisser af Granit; i den øverste Etage vare de i Rundbuestil med Jerngittre imellem, og bag disse Gittre saaes Vaabenskjolde; paa Hjørnerne af Huset var der ligeledes anbragt Vaabenskjolde.

En bred Trappe af glasserede Mursteen førte udvendigt ned til Pladsen. Paa de nederste Trappetrin sad paa begge Sider Skildvagter, der holdt deres Hellebarder i den ene Haand og hvilede Hovedet i den anden, begge ganske paa samme Maade, saa at de mere lignede Billedstøtter end levende Væsener.

De sov ingenlunde, og dog syntes de at være ligegyldige for Alt; de agtede ikke engang paa, hvem der gik op ad Trappen. Paa det Øverste af Trappen stod en prægtigt klædt Kriger, der var bevæbnet fra Top til Taa og holdt en Bønnebog i Haanden.

Han hævede langsomt de matte Øine, da han blev Andreas og dennes Ledsagerske vaer; men paa et Ord af Tatarqvinden saae han atter ned i sin Bog. De traadte nu ind i en temmelig rummelig Sal, der syntes at tjene til Audientsværelse. Værelset var opfyldt med Soldater, Mundskjænke, Jægere, Kammertjenere og andet Tjenerskab, som en polsk Adelsmand af Rang omgiver sig med. Alle iagttog dyb Taushed. Man kunde lugte Ósen af et nyligt udslukt Voxlys; to andre Voxlys brændte endnu i uhyre Lysestager, skjøndt Dagslyset allerede længe havde skinnet ind ad de brede Gittervinduer.

Andreas gik hen imod en stor Dør, der var prydet med Snitværk og Vaaben, men Tatarqvinden holdt paa ham og pegede paa en lille Dør i Væggen ved Siden af. De kom nu ind i en Gang og derfra i et Værelse, der tiltrak sig Andreas's Opmærksomhed. Det sparsomme Lys, der banede sig Vei mellem Tremmerne af Vinduesjalousierne, kastede lyse Striber paa de røde Gardiner, det forgyldte Loft og Rammen af et Maleri.

Tatarqvinden lod Andreas blive her og aabnede Døren til et andet Gemak, hvor der brændte Lys. Han hørte en svag Lyd af en hulkende Stemme, der bragte ham til at fare sammen. Da Døren blev aabnet, havde han bemærket en ung, slank Qvindeskikkelse. Tatarqvinden vendte strax tilbage og bad ham træde ind. Han traadte over Dørtærskelen, og Døren lukkede sig efter ham. I Værelset brændte to Voxlys, og en Lampe hang ned foran et Helgenbillede, hvorunder der efter katholsk Skik var en Bedeskammel. Men det var ikke disse Gjenstande, hans Øine søgte; han

vendte Blikket til den anden Side og bemærkede en Qvinde, der syntes at have været i Begreb med at gjøre en hurtig Bevægelse, men var bleven staaende stille paa Halvveien. Ogsaa Andreas stod som fastnaglet til Stedet. Det var ikke saaledes, at han havde ventet at finde hende igjen. Men hun var langt skjønnere og mere udviklet end dengang. Tidligere manglede der Noget i hendes Udvikling, men nu lignede hun et Kunstværk, hvorpaa Kunstneren har lagt sidste Haand; tidligere var hun en overgiven ung Pige, og nu en fuldendt Qvinde i hele Skjønhedens Glands. Hendes opslagne Øine udtrykte en heel og fuldstændig Følelse, ikke Glimt eller Antydninger, saaledes som tidligere. Hendes Blik var fyldt med Taarer, som hun ikke havde havt Tid til at aftørre. Hals, Skuldre og Barm havde Skjønhedens fuldkomne Linier. En Deel af de tykke Lokker var opfæstet paa Hovedet med en Kam; Resten af Haaret strømmede rigeligt ned over Skuldre og Arme.

Alle hendes Ansigtstræk syntes forandrede. Forgjæves bestræbte Andreas sig for at gjenfinde et eller andet Minde i dem om, hvad han havde bevaret i sin Erindring fra det første Møde med hende — han fandt intet. Hun var ualmindeligt bleg, men denne Bleghed var langtfra at svække hendes sjeldne Skjønhed; tvertimod syntes den at meddele denne en endnu mere ophøiet Ynde.

Andreas følte sig greben af en Slags hellig Ærefrygt, idet han blev staaende ubevægelig foran hende. Ogsaa hun syntes bevæget ved Synet af den unge Kosak, der stod der for hende i sin ungdommelige Manddoms fulde Kraft og Skjønhed, og hvis Ubevægelighed end ikke var istand til at

skjule Lemmernes ualmindelige Smidighed. Fasthed lynede i hans Øine, der vare overskyggede af dristigt buede Øienbryn; de brune Kinder glødede af ungdommelig Ild, det fine, mørke Overskjæg glindsede som Silke.

„Nei, jeg kan ikke noksom takke Dig, høimodige Kriger," sagde hun, og hendes sølvklare Stemme bævede: „Gud alene kan lønne Dig derfor, ikke en svag Qvinde som jeg — — — —"

Hun slog Øinene ned; som skjønne, snehvide Halvcirkler sittrede Øienlaagene med de lange, sorte Øienhaar. Hendes yndigt formede Hoved bøiede sig, og en let Rødme farvede hendes Kinder.

Andreas vidste ikke, hvad han skulde svare. Han vilde udtale Alt, hvad der laa ham paa Hjerte, — han vilde sige det lige saa glødende, som han følte det, men det var ham ikke muligt Det var, som om Noget bandt hans Tunge, han kunde ikke faae Luft i Ord. Han følte, at han i det krigerske Nomadeliv, han havde ført, siden han forlod Akademiet, havde glemt den Smule Slebenhed, han havde lært der, og at han ikke var istand til at give noget passende Svar — og han opfyldtes af Ærgrelse over sin Kosakkernatur.

I det Samme traadte Tatarqvinden atter ind i Værelset. Hun havde skaaret det Brød, Andreas havde bragt, i smaa Stykker, som hun havde lagt paa en forgyldt Tallerken og nu satte for sin Herskerinde.

Den skjønne Pige saae først paa hende, derefter paa Brødet og endelig paa Andreas, og Meget laa der i disse Øine. Dette rørende, taknemmelige Blik sagde, hvor af-

mægtig hun var til at give sine Følelser Udtryk, og Andreas forstod det bedre, end om hun havde brugt mange veltalende Ord. Han følte sig paa een Gang lettere om Hjertet. Hans Følelser, der indtil da havde været som bundne med stærke Baand, frigjordes, og han var netop paa Nippet til at udgyde sig i en ustandselig Strøm af Ord, da den unge Pige vendte sig mod Tatarqvinden og urolig spurgte:

„Men, min Moder? Har Du ogsaa bragt hende Brød?“

„Hun sover.“

„Men min Fader?“

„Ham har jeg bragt noget; han sagde, han vilde selv komme og takke Giveren.“

Hun tog da et Stykke Brød og førte det til Læberne. Med uudsigelig Glæde saae Andreas til, da hun brød det itu med sine skinnende hvide Fingre og begyndte at spise. Men pludseligt kom han i Tanker om hiin Mand paa Gaden, der var bleven vanvittig af Sult, og som han havde seet opgive Aanden, fordi han havde slugt Brødet med Graadighed. Han blev angst, greb hende om Haanden og sagde:

„Hold op! Spis ikke mere! Du har savnet saa længe, at Brødet nu kunde blive Gift for Dig.“

Hun slap strax Brødet og saae paa Andreas som et lydigt Barn. Kunde blot Ordet udtrykke — — — men hverken Meisel eller Pensel eller det ellers saa fyldestgjørende Sprog er istand til at udtrykke, hvad der kan ligge i en ung Qvindes Blik, eller de Følelser, der gjennemstrømme den, der faaer et saadant.

„O, Dronning!“ udbrød Andreas, henreven af Beun-

dring, „hvad begjærer Du af mig? Befal, hvad Du vil! Befal, om det saa var, det Umulige — jeg gaaer strax hen for at opfylde det! — Befal mig at gjøre, hvad intet andet Menneske formaaer — jeg gjør det, jeg gaaer i Døden for Dig! — Ja, ja, i Døden vil jeg gaae for Dig, det sværger jeg ved det hellige Kors! Det vil være sødt, — usigeligt sødt at dø for Dig! — Jeg eier tre Landsbyer, Halvdelen af min Faders Heste tilhører mig, Alt, hvad min Moder har bragt min Fader i Medgift, og Alt, hvad hun hemmeligt har sammensparet — det er mit Altsammen! — Ingen Kosak er der, som har saadanne Vaaben som jeg; blot for mit Sabelgreb kunde jeg faae en Mængde Heste og tre tusinde Faar. Alt dette vil jeg opgive, jeg vil kaste det bort, træde det under mine Fødder, brænde det, strø det som Avner for Vindene, blot paa et Ord af Dig, ja blot paa et Vink af Dine skjønne sorte Øienbryn! — Men — det er vist kun dum Snak, jeg her staaer og siger; jeg veed nok, at det ikke gaaer for mig, der kun har levet paa Akademiet og i Sätscha'en, at tale, som der tales, hvor Konger og Fyrster og de ældste og bedste Riddere samles. Jeg seer vel, at Du er et heelt forskjelligt Væsen for os Andre, og at alle andre Qvinder staaer langt tilbage for Dig."

Med stigende Forbauselse og den mest spændte Opmærksomhed, saa at intet Ord gik tabt for hende, lyttede den unge Pige til denne djerve, ildfulde Tale, i hvilken en ungdommelig og ubændig Sjæl aabenbarede sig som i et Speil, og hvoraf ethvert Ord, udtalt med en Røst, der kom lige fra Hjertet, svulmede af Kraft og Begeistring.

Hun strakte sit skjønne Hoved lidt frem, slog det yppige Haar heelt tilbage og sad saaledes længe og betragtede ham med aaben Mund; hun var i Begreb med at svare, men holdt pludseligt inde; thi hun kom til at huske paa, at han var kommen i et heelt andet Ærinde, og paa, at hans Fader, hans Brødre, alle hans Landsmænd vare dødelige Fjender af hendes Folk, at de skrækkelige Saporoger holdt Staden indesluttet fra alle Sider og havde indviet den og alle dens Indbyggere til Undergang — —

Hendes Øine fyldtes pludseligt med Taarer. Det broderede Silkelommetørklæde, hun tog frem og holdt for Ansigtet, blev i et Øieblik gjennemvædet. Længe sad hun saaledes ubevægelig, med Hovedet lænet tilbage, og bidende sig i Underlæben, og Lommetørklædet tog hun ikke bort fra Ansigtet, for at han ikke skulde see hendes Smerte.

„Sig mig blot et eneste Ord!“ sagde Andreas og greb hendes Haand.

Ved at berøre denne foer der ligesom glødende Ild gjennem hans Aarer, og han vedblev at trykke den fyrigt. Hun trak den ikke tilbage.

Men hun taug fremdeles; hun vedblev at holde Tørklædet for Øinene og rørte sig ikke.

„Hvorfor er Du saa bedrøvet? Sig mig dog, hvorfor er Du saa bedrøvet?“

Hun kastede Tørklædet fra sig, strøg det lange Haar, der var faldet frem for hendes Ansigt, tilbage, og hengav sig til vemodige Klager, hviskende saa sagte som Vinden, der pludselig reiser sig en smuk Sommeraften og suser gjennem Sivene ved Flodbredden.

„Er jeg ikke at beklage? Bedre var det, om jeg aldrig var født! — Er det ikke en bitter Skjæbne, der har ramt mig? Min Skjæbne er som en Bøddel! Alt har den lagt for mine Fødder, de stolteste Adelsmænd i Riget, de mægtigste Herrer — Grever og udenlandske Adelsmænd, Blomsten af vort Ridderskab. Alle elskede de mig, og Enhver af dem vilde have anseet det for sin største Lykke at blive gjenelsket af mig. Der havde kun behøvedes et Vink af min Haand, og den Skjønneste, Ædleste og Elskværdigste af dem Alle var bleven min. Men, o grusomme Skjæbne! Du lod ikke Een af dem sætte mit Hjerte i Bevægelse; men for en Fremmed, for en Fjende af vort Folk lader Du det tale og skyder de ædleste Riddere i mit Fædreland til Side! Hvorfor, hellige Guds Moder, forfølger Du mig saa grusomt, saa ubarmhjertigt? Hvilke Synder, hvilken Brøde har jeg begaaet? I Rigdom og Overflødighed svandt mine Dage hen. Hver Dag sættes de kosteligste Retter, den ædleste Vin for mig. Til hvad Nytte var al denne Overflod, naar jeg dog tilsidst skulde lide Hungersdøden, en Død, som endog den usleste Tigger ikke maa lide. Og er det endda ikke nok, at jeg er fordømt til en saa skrækkelig Lod — er det endda ikke nok, at jeg maa see min Fader og min Moder lide denne Død under de frygteligste Pinsler — dem, for hvem jeg kunde hengive mit Liv tusinde Gange? Er dette endnu ikke nok? Ham maa jeg gjensee før min Død og høre hans Tale om en Kjærlighed, som jeg ikke havde drømt om; han skal sønderrive mit Hjerte med sine Ord, for at gjøre min grusomme Skjæbne endnu bittrere — for at jeg skal føle det

endnu tungere at offre mit unge Liv, — for at Døden kan blive mig endnu frygteligere, og for at jeg i Døden kan fortørnes endnu mere paa Dig, Du grusomme Skjæbne, og — tilgiv mig min Synd! — paa Dig ogsaa, Guds hellige Moder!"

Da hun taug, hvilede der over hendes Ansigt et Udtryk af den dybeste Fortvivlelse. Ethvert Træk i det vidnede om Kummer, og Alt, fra den sænkede Pande og de nedslagne Øine og indtil de Taarer, der næsten vare tørrede ind paa de glødende Kinder, — Alt syntes at sige: „Herfra er Lykken bortflygtet!"

„Nei," svor Andreas, „det vilde være himmelraabende Uret, om den skjønneste og bedste af alle Qvinder skulde lide en saa bitter Skjæbne, hun som er født til at bringe Alt, hvad der er Stort og Ædelt paa Jorden, til at falde ned for hendes Fødder som for en Helgen. Nei, Du skal ikke dø, Du skal ikke dø! Jeg sværger det ved min Moder, ved mit eget Liv, ved Alt, hvad der er mig kjært i Verden, Du skal ikke dø! Og kan det ikke være anderledes, og kan Intet, hverken Kraft eller Mod eller Bønner afvende den haarde Skjæbne, da vil vi dø sammen, — men jeg vil dø først, for dine Fødder, og kun Døden skal skille mig fra Dig."

„Skuf ikke baade Dig selv og mig!" svarede hun og rystede paa Hovedet. „Jeg veed altfor godt, at det ikke er Dig muligt at elske mig; det strider mod Din Pligt og hvad Du er kommen her til denne By for. Du har en Fader, Du har Landsmænd, Fædreland; de kalder paa Dig; vi er Dine Fjender."

„Hvad bryder jeg mig om Fader og Fædreland og Landsmænd“, svarede Andreas og rystede stolt paa Hovedet, idet han rettede sig i Veiret rank som en Gran. „Og vil Du ikke tro mig, saa hør nu, hvad jeg siger Dig: Jeg har Ingen, Ingen, Ingen!“ gjentog han i hiin Tone og med hiin Haandbevægelse, hvormed en haardnakket, ubøielig Kosak udtrykker, at han vil gjøre noget Uhørt og Utroligt. „Hvem siger, at Ukraine er mit Fædreland? Hvem har givet mig det til Fædreland? Vort Fædreland er der, hvor Sjælen søger hen, d e r er der herligere end noget andet Sted paa Jorden D u er mit Fædreland! Og dette Fædreland vil jeg bære i mit Hjerte, altid, altid, saa længe jeg lever, og jeg vil see paa, om nogen Kosak formaaer at rive det ud deraf! Alt, hvad jeg eier, giver jeg Afkald paa, kaster jeg bort for at dø for et saadant Fædreland!“

Et Øieblik stod hun ubevægelig som en skjøn Billedstøtte og betragtede ham. Men paa een Gang brast hun i Taarer, og med en forunderlig Hengivelse, som kun kan findes hos en ikke beregnende, høisindet Qvinde, der ikke kan Andet end følge Hjertets Drift, kastede hun sig i hans Arme, omfavnede ham med sine snehvide, deilige Arme og gav sig til at hulke.

I det Samme lød der forvirrede Raab og Lyd af Pauker og Trompeter op fra Gaden. Men Andreas hørte Intet. Han følte kun hendes varme Aandedræt og hendes Taarer paa sin Kind, og hendes duftende Haar, der omhyllede hans Hoved som et mørkt glindsende Næt af Silke.

Nu kom Tatarqvinden med et Udbrud af Glæde styrtende ind.

„Vi er reddede, vi er reddede!“ raabte hun ude af sig selv. „Vore Folk er trængte ind i Staden; de har Brød, Korn og Meel; og de fører ogsaa nogle fangne Saporoger med!“

Men der var Ingen, der hørte hende. Beruset af hidtil ukjendte Følelser kyssede Andreas de svulmende Læber, der hvilede ved hans Kind, og disse Læber blev ikke Svaret skyldige. Hun besvarede hans Kys, og ved dette gjensidige Kys gjennemstrømmedes de af en Følelse, som det kun een Gang i Livet forundes Mennesket at fornemme.

Og Kosakken var fortabt — fortabt for Alt, hvad der kaldtes Kosakhæder! Aldrig mere skulde han gjensee Sätscha'en eller de hjemlige Marker eller Kirken, der var viet hans Gud! Ukraine skulde aldrig mere faae den tappreste af sine Sønner tilbage, — ham, der var dragen ud for at forsvare det. Den gamle Taras vil rive sine graa Haar af Hovedet og forbande den Dag og Time, da en saadan Søn fødtes til hans Vanære.

Capitel VII.

I Saporogernes Leir var der stærk Bevægelse. I Begyndelsen kunde Ingen blive klog paa, hvorledes det var gaaet til, at en Afdeling af den kongelige Hær var trængt ind i Staden. Senere opklaredes det imidlertid, at hele Divisionen Perejaslaff, der laa foran en af Byens Sideporte,

Aftenen forud havde kiget for dybt i Flasken, og det var da ikke at undres over, at, førend den kom ret til Bevidsthed om, hvad der var paa Færde, var den ene Halvdel af den nedsablet og Resten tagen til Fange.

Forinden Naboafdelingerne opskræmmedes af Larmen og kunde gribe til Vaaben, vare Kongens Tropper trængte ind gjennem Porten, og de bagerste Rækker af disse gjorde det let af med de søvndrukne og halvt berusede Saporoger, der uden Orden stormede ind paa dem.

Koschewoy'en sammenkaldte hele Hæren, og da Alle vare komne tilstede og stod omkring ham med Huen i Haanden, talte han saaledes til dem:

„Der seer I nu, mine Herrer og Brødre, hvad der er gaaet for sig inat; der seer I. hvad alt dette Drikkeri fører til! Der seer I nu, hvilken Skjændsel Fjenden har ladet overgaae os. Det lader til, at det er saadan fat med Eder, at, naar I faaer dobbelte Rationer, drikker I Eder strax i den Grad fulde, at Christenhedens Fjende ikke alene kan trække Buxerne af Eder, men ovenikjøbet kan spytte Eder i Ansigtet, uden at I mærker det."

Kosakkerne stod alle tause og saae mod Jorden; de følte, hvor skyldige de vare. Kun Kukubenko, Hetman for Divisionen Nesamaiko, svarede:

„Stop et Øieblik, lille Fader", sagde han. „Om der end ikke staaer Noget i Loven om, at man kan gjøre en Bemærkning, naar Koschewoy'en taler til hele den samlede Hær, saa maa det dog siges, naar Sagen forholder sig anderledes. Dine Bebreidelser er ikke ganske retfærdige. Ja, var det paa Marschen eller under Slaget eller ved et

eller andet vigtigt Arbeide, at Kosakkerne havde drukket sig fulde, saa var de vistnok skyldige, og saa fortjente de at straffes med Døden. Men her laa vi jo ørkesløse for Byen og kjedede os. Det var hverken Faste eller anden Høitid, hvor man skulde iagttage Afholdenhed; og naar man saadan ligger ledig, hvor er det da muligt andet for et Menneske, end at han maa drikke sig fuld? Det er ingen Synd! Men vi skal nok vise dem, hvad det vil sige at overfalde værgeløse Mennesker! Vi har tidligere banket dem dygtigt af, men nu skal vi saadan tilrede dem, at Ingen af dem skal komme heelskindet hjem."

Hetman'ens Tale slog an hos Kosakkerne. De saae op og rettede sig, og mange af dem nikkede bifaldende og sagde:

„Kukubenko har talt vel."

Og Taras Bulba, der ikke stod langt borte fra Koschewoy'en, sagde:

„Nu, Koschewoy! Det lader til, at Kukubenko har Ret. Hvad siger Du til det?"

„Hvad jeg siger til det? Jeg siger: Held den Fader, der har en saadan Søn. Der hører ikke stor Visdom til at laste Noget. Men det er Visdom, naar man kan sige et Ord, der ikke nedtrykker et Menneske i Ulykken, men opmuntrer ham og giver ham nyt Mod, ligesom Sporerne opmuntrer Hesten, naar den har forfrisket sig ved Vandtruget. Jeg vilde selv have tilføiet et Ord til Trøst og Opmuntring, men Kukubenko er kommen mig i Forkjøbet."

„Koschewoy'en har ogsaa talt vel", raabtes der i Saporogernes Rækker.

„Det var godt sagt“, udbred Andre.“

Endog de Ældste nikkede, trak sig i deres lange Overskjæg og mumlede:

„Vel talt!“

„Hør nu videre, mine Herrer!“ vedblev Koschewoy'en. „At indtage en Fæstning, bestige dens Mure eller undergrave den, som Tydskerne pleie — til Helvede med det, det duer ikke, det passer sig ikke for Kosakkerne. Jeg troer ikke, at Fjenden har bragt store Forraad til Staden. Indbyggerne er udhungrede, og de vil snart have spist op, hvad der er tilført; og hvad angaaer Fourage til Hestene — saa tvivler jeg paa, at nogen af deres Helgene kaster den ned til dem fra Himlen — men det forstaaer ingen Anden end Gud; deres Geistlige har det kun i Munden. Derfor vil de snart komme ud af Staden. Deel Eder derfor i tre Afdelinger og stil Eder op foran de tre Porte. For Hovedporten fem Divisioner, og for hver af de andre Porte tre. Divisionerne Djädikoff og Korsun holder Reserve! Capitain Taras med sit Regiment ligeledes i Reserven! Divisionerne Tytareff og Timascheff dækker Proviantvognene paa venstre Fløi, og Divisionerne Schtscherbinoff og Teblikoff holder høire Fløi. Og saa tager vi unge Folk ud af Rækkerne, Folk, der har Been i Næsen og forstaaer at drille Fjenden. Polakken har ingen Hjerne i Hovedet, han taaler ikke at blive skjældt ud, og maaske kan vi endnu idag faae dem Allesammen lokkede ud af Portene. — Enhver Hetman maa holde ordenlig Mønstring over sine Folk! Og er der Huller, saa udfylder han dem med Resterne af Divisionen Perejaslaff. — Se nu Alting godt

efter! Og enhver Kosak faaer kun eet Glas Brændevin og et Stykke Brød, for at han kan være rigtig ædru. Men jeg tænker, at de har faaet nok af hvad de har taget til sig igaar, for igaar har de rigtignok smauset saadan, at man maa forbauses over, at Ingen er revnet deraf. — Endnu een Ting: Skulde det falde en eller anden Hund af en Marketenderjøde ind at sælge blot eet eneste Glas Brændevin til en Kosak — saa skal jeg lade et Svineøre nagle fast til Hovedet paa den Karl og hænge ham op ved Benene. Nu til Værket, Brødre, til Værket!"

Saaledes uddelte Koschewoy'en sine Befalinger, og Alle bøiede Hovedet heelt ned til Bæltestedet for ham og begav sig derpaa barhovedede afsted til deres Vogne og til deres Leirpladser; først efter at være komne et langt Stykke bort, satte de Huerne paa.

Der blev nu taget raskt fat paa Udrustningen; Sabler og Landser prøvedes, der blev heldt Krudt i Hornene, Vognene skjødes frem, og Hestene sadledes.

Da Taras gik tilbage til sin Afdeling, grundede han paa, hvor Andreas dog kunde være bleven af. Var han bleven overfalden i Søvne tilligemed de Øvrige og taget til Fange? Nei, Andreas var ikke den Mand, der lod sig tage levende. Og blandt de Døde havde man dog hidtil ikke fundet ham. Fordybet i Tanker gik Taras op og ned foran sit Regiment uden at høre, at Nogen allerede i længere Tid havde kaldt paa ham ved Navn.

„Hvad er der? Hvem vil tale med mig?" raabte han, da han endelig blev opmærksom.

Jøden Jankel stod for ham.

„Hr. Capitain, Hr. Capitain!“ hviskede Jøden med ilfærdig og usikker Stemme, som om han havde en vigtig Efterretning at meddele, „jeg har været inde i Byen.“

Taras saae forbauset paa Jøden; han var i høi Grad forundret over, at det allerede var lykkedes denne at snige sig ind i Staden.

„Hvordan Fanden er Du kommen derind?“

„Det skal jeg fortælle“, svarede Jankel. „Saasnart jeg idag i Morgenstunden hørte Kosakkerne skyde, tog jeg min Kaftan og skyndte mig afsted uden at trække den paa; først da jeg var paa Veien, fik jeg den paa, for jeg vilde hurtigst muligt see at faae at vide, hvorfra den Støi kom, og hvorfor Kosakkerne begyndte at skyde saa tidligt om Morgenen. Jeg kom til Stadsporten i samme Øieblik, som Bagtravet drog ind ad den. Da jeg seer mig om, opdager jeg Fændrik Galandowitsch i Spidsen for dette. Den Mand kjender jeg lidt til: han har skyldt mig hundrede Dukater i tre Aar. Jeg efter ham, som om jeg vilde kræve ham for Pengene, og paa den Maade kom jeg ind i Byen.“

„Hvad for Noget! Du har været i Byen, og det ovenikjøbet for at kræve ham for hans Gjæld!“ sagde Bulba. „Og han lod Dig ikke hænge paa Stedet som en Hund?“

„Jo, ved Gud! Han vilde have ladet mig hænge“, vedblev Jøden. „Hans Folk havde allerede grebet fat i mig og slaaet mig Strikken om Halsen; men jeg bad om Naade; jeg sagde, jeg vilde vente med Betalingen saa længe han behagede, og lovede endog, at jeg vilde laane ham flere Penge, naar han vilde hjælpe mig til at faae mit

Tilgodehavende hos de andre Herrer Officerer; thi, sandt at sige, troer jeg ikke, Hr. Fændrikken har en eneste Dukat i sin Lomme, skjøndt han eier Godser og Huse og fire Slotte og store Stepper lige ned til Schkloff — men, som sagt, ikke en Skilling i Lommen har han, ganske som en Kosak. Dersom Jøderne i Breslau ikke havde forstrakt ham med Penge til hans Udrustning, kunde han slet ikke være draget i Krig. Derfor har han heller ikke kunnet møde i Rigsdagen —"

„Naa, hvad bestilte Du saa i Byen? Saae Du Noget til Nogen af vore Folk?"

„Ja, det forstaaer sig; der er mange af voreses Folk derinde; der er Izig, Rachum, Schmuel, Chaiwolch og —"

„Hvad rager det Pak mig! Til Helvede med de Hunde! Hvad pluddrer Du om Dine Jøder! Jeg spørger om Saporogerne."

„Saporoger har jeg Ingen seet af; Ingen undtagen Hr. Andreas."

„Har Du seet Andreas?" skreg Bulba. „Hvordan har det sig med ham? Hvor har Du seet ham? I Fængsel? Eller i Lænker?"

„Nei, hvem skulde vel have vovet at lægge Lænker paa Hr. Andreas? — Nei, han er bleven saa fornem en Herre — Det var nær ved, at jeg ikke havde kjendt ham, — ved Gud! Han bærer Armskinner af Guld, han har et gyldent Bælte, Guld overalt — Alt er Guld paa ham. Ligesom Solen skinner ved Foraarstid, naar Fuglene qviddre i Haven og Græsset dufter, saaledes skinner han af Guld. Og Woiwoden har skjænket ham sin kostbareste

Hest, — en Hest, som alene er to hundrede Dukater værd."

Bulba stod som forstenet.

„Hvorfor har han da klædt sig i en fremmed Rustning?"

„Fordi den var smukkere end hans; derfor har han taget den paa. Og han rider frem og tilbage foran Geledderne og raaber og commanderer — ganske som om han var en af de allerfornemste Polakker."

„Hvem har tvunget ham til det?"

„Jeg siger ikke, at der er Nogen, der har tvunget ham dertil. Veed Herren da ikke, at han frivilligt er gaaet over til dem?"

„Hvem er gaaet over til dem?"

„Ih, Hr. Andreas!"

„Hvem er han gaaet over til?"

„Til dem derinde. Han er nu ganske en af deres."

„Du lyver, Hund!"

„Hvorfor skulde jeg lyve? Er jeg da saadant et Fæ, at jeg skulde lyve, naar jeg kunde sætte min Hals paa Spil ved det? Veed jeg maaske ikke, at en Jøde bliver uden videre hængt som en Hund, hvis han finder paa at bagtale en fornem Herre?"

„Du siger altsaa, at han har forraadt sit Fædreland og sin Tro?"

„Jeg taler ikke om, at han har forraadt Noget; jeg siger kun, at han er gaaet over til de Andre."

„Du lyver, fordømte Smaus! Sligt er aldrig skeet i et christent Land. Du lyver, Usling!"

„Gid der maa voxe Græs paa min Dørtærskel, hvis jeg lyver! Man maa spytte paa min Faders og min Moders og paa min Svigerfaders og Svigermoders Grav, hvis jeg lyver! Og hvis Herren ønsker det, skal jeg sige, hvorfor han er gaaet over."

„Tal!"

„Woiwoden har en Datter, hun er saa deilig, — ak, Du himmelske Gud, saa deilig —"

Her søgte Jøden saa godt, han kunde, at anskueliggjøre Woiwodens Datters Skjønhed ved at udbrede Hænderne, blinke med Øinene og spidse sin Mund, som om han sugede paa noget rigtigt Sødt.

„Hvad? Og derfor — —?"

„Ja, det er for hendes Skyld, han har gjort det og er gaaet over til dem. Naar en Mand hildes i Kjærlighed, saa er alt Andet ham ligegyldigt — saa er han som en Skosaal, man lægger i Vand, — man kan bøie og dreie den, som man vil.

Bulba hensank i mørk Grublen. Han vidste, at den svage Qvindes Magt er stor, at hun har styrtet mange stærke Mænd i Fordærvelse, og at Andreas havde et blødt Sind i den Henseende. Længe stod han ubevægelig, som fastnaglet til Jorden.

„Hør, Herre! Jeg skal fortælle det Hele", sagde Jøden. „Da jeg i Morges hørte al den Allarm og saae, at Tropperne drog ind ad Stadens Port, stak jeg en Perlesnor til mig, for paakommende Tilfældes Skyld; i Staden er der mange skjønne adelige Damer, og jeg sagde til mig selv: Er der skjønne Adelsdamer der, saa kan jeg ogsaa

sælge mine Perler til dem, selv om de ikke har Noget at spise. Og saasnart Fændrikkens Folk lod mig gaae, løb jeg til Woiwodens Hus for at sælge mine Perler der. Der hørte jeg Alt af en tatarisk Pige: hun sagde mig, at Brylluppet skulde holdes, saasnart Saporogerne var fordrevne. Og Hr. Andreas har lovet at fordrive Saporogerne."

„Og Du dræbte ham ikke paa Stedet, denne Helvedes Søn?" spurgte Bulba.

„Hvorfor skulde jeg dræbe ham? Han er jo gaaet over til dem af egen fri Villie! Hvad Uret er der i det? Han er gaaet derhen, hvor han synes bedst om at være".

„Og Du har seet ham med egne Øine?"

„Med mine egne Øine, — ved Gud! Hvad han er for en stolt Krigsmand! Den Smukkeste af dem Alle! Gud skjænke ham Liv og Sundhed! Han kjendte mig strax, og da jeg kom hen til ham, sagde han — —"

„Hvad sagde han?"

„Han sagde — ja, det vil sige, han gjorde først et Tegn til mig med Haanden, og saa sagde han: Jankel! — „Hr. Andreas!" svarede jeg. — „Jankel", sagde han saa, „sig til min Fader og min Broder, sig til Kosakkerne, til Saporogerne, ja til hele Verden, at min Fader ikke længer er min Fader, min Broder er ikke længer min Broder, mine Kammerater er ikke længer mine Kammerater, og at jeg vil kjæmpe mod dem Alle, — mod dem Alle!"

„Det er Løgn, Du nederdrægtige Judas!" skreg Taras aldeles ude af sig selv. „Du lyver, Din Hund! Du har korsfæstet Christus, Du gudsforgaaene Krop! Jeg skal

tage Livet af Dig, Satan! — Skynd Dig at komme afsted, eller — eller Du er Dødsens paa Stedet!"

Med disse Ord trak Taras sin Sabel.

Den forfærdede Jøde løb Alt hvad han kunde, saa langt bort, som hans tynde Been vilde bære ham. Og længe løb han afsted gjennem Kosakkernes Leir, uden at see sig om; derpaa videre over Markerne, skjøndt Taras aldeles ikke forfulgte ham; denne var kommen til sig selv og havde indseet, at det var ufornuftigt at lade sin Vrede gaae ud over den Første den Bedste.

Han kom nu ogsaa i Tanker om, at han den foregaaende Nat havde seet Andreas gaae igjennem Leiren med en Qvinde. Han bøiede sit graa Hoved; men trods Alt hvad han havde hørt, vilde han dog ikke tro paa, at man kunde gjøre sig skyldig i en saadan Skjændsel, og at hans egen Søn skulde have forraadt sin Tro og solgt sin Sjæl. . . .

Derpaa førte han sin Afdeling hen til det Sted, der var den anvist; det var bag en Skov, den eneste, Kosakkerne endnu ikke havde afsvedet.

De øvrige Saporoger, Fodfolk saavelsom Ryttere, begave sig paa Marschen ad de tre Stadsporte til i tre forskjellige Retninger. Alle Divisioner vare paa Benene: Umanak, Popowitscheff, Kaneff, Steblikoff, Nesamaikoff, Gurgasiff, Titareff, Timoscheff. Kun Perejaslaffs Division manglede. Kosakkerne af denne Afdeling havde Aftenen i Forveien drukket tæt og faaet deres Løn derfor. En var først vaagnet i Lænker og i Fjendens Haand, en Anden var, uden nogensinde at vaagne, gaaet over i Skyg-

gernes Land; Chlib, deres Hetman, var ankommen til Polakkernes Hovedqvarteer uden Strømper eller Kaftan.

I Staden bemærkedes Røret blandt Kosakkerne meget vel. Hele Befolkningen ilede op paa Voldene, og et levende Billede frembød sig for Kosakkernes Øine. De polske Riddere, hvoraf den ene var stadseligere end den anden, stod paa Murene. Deres Messinghjelme, der vare smykkede med hvide Svanefjer, glindsede i Solen. Andre bar lette Huer, røde eller blaa, trykkede lidt ned til Siden, og Kaftaner med vidt flagrende Ærmer, broderede med Guld eller besatte med Snorer. Deres Sabler og Geværer, som de havde betalt med dyre Priser, vare, ligesom deres hele Dragt, forsynede med rige Decorationer.

I de forreste Rækker stod Generalen, von Budschak, kneisende stolt med sin røde, guldbroderede Hue. Han var en berømmelig Hærfører, større og sværere end alle Andre, og en vid, kostbar Kaftan indhyllede hans kjæmpemæssige Skikkelse. Paa den anden Side, i Nærheden af Naboporten, stod en anden Anfører, en lille, vindtør Person. Hans smaa, skarpe Øine lynede under de tykke Bryn. Han vendte sig raskt til alle Sider, pegede med sin fine, magre Haand snart i denne, snart i hiin Retning, og udstedte sine Ordrer. Det var tydeligt, at han, trods sin uanselige Figur, forstod sig godt paa Krigsvæsenet.

Ikke langt fra disse saaes Fændrikken, en lang Rækel med en tyk Knebelsbart og ganske rød i Ansigtet; Fyren holdt af stærke Drikke og muntre Drikkegilder. Bag disse saaes en hel Mængde Krigsmænd af den lavere polske Adel, der dels selv havde bekostet deres Udrustning, dels

vare udrustede paa Statens Bekostning, dels endelig for Penge, de havde laant af Jøderne imod at pantsætte Alt, hvad der blot havde mindste Værd i deres fædrene Slotte. Der var desuden et ikke ringe Antal af de Snyltegjæster, som Senatorerne havde om sig for at prale med et glimrende Følge ved Gjæstebudene, og som idag, naar de gjorde Tjeneste ved Bordet eller Skjænken, stjal af Sølvbægerne og imorgen satte sig paa Bukken for at betjene de høie Herrer som Kudske. Der var, kort sagt, Folk af alle Slags tilstede her. Sædvanligvis havde de ikke meget hverken at bide eller brænde, men i Anledning af Krigen havde de Alle faaet sig stadseligt pudsede op.

Kosakkerne bleve staaende i Taushed foran Murene. Af dem var der Ingen, der bar Guld paa Klæderne; kun hist og her saae man det blinke paa Sabelfæster og Geværbeslag. Kosakkerne yndede ikke at pynte sig med kostbare Klæder, naar de vare i Krig. Deres Pantserskjorter og hele deres Dragt var simpel, men dog saaes deres sorte Lammeskindshuer med de røde Duske i Toppen i lang Afstand.

To Kosakker sprængte frem af Saporogernes Rækker. Den ene var endnu ganske ung, medens den anden var noget til Aars; begge vare vakkre Krigsmænd. De hed Ochrim Nasch og Mikita Golokopytenko. Efter dem fulgte Demid Popowitsch, en undersætsig Kosak, der længe havde holdt sig til i Sätscha'en; han havde været med for Adrianopel og flakket meget om i Verden; een Gang skulde han have været levende brændt og var flygtet og kommen til Sätscha'en med Hovedet indsmurt i Tjære og af-

sveden Knebelsbart. Men han var atter kommen til Kræfter, og nu havde han en lang Haarpisk snoet om Øret og lagt sig et tykt, kulsort Overskjæg til. Desuden var han vel bekjendt for sin bidende Tunge.

„Ei, det er nogle deilige Kjoler, I har paa Allesammen", raabte han; „men jeg gad nok vide, om I er lige saa dygtige Karle, som Eders Kjoler er fine".

„Bi blot", raabte den Tykke ned til ham fra Voldene; „vi skal kneble Eder Alle tilhobe! Kom I kun med Eders Geværer og Eders Heste, I Landstrygere! Har I seet, hvordan vi har lænket Eders Kammerater og bragt dem her ind i Staden. Aa", sagde han til en af de Omstaaende, „bring os de fangne Saporoger her op paa Volden".

Saporogerne bleve førte frem med sammenbundne Hænder.

I Spidsen for dem marscherede Hetmanen Chlib, uden Kaftan og Strømper, ganske som han var bleven tagen i Rusen. Hetmanen lod sit Hoved synke ned paa Brystet, han skammede sig for sine Kammerater over sin Nøgenhed og over, at han var bleven fanget i Søvne som en Hund. Paa een Nat var hans vældige Hoved graanet.

„Du skal ikke græmme Dig, Chlib! Vi skal nok befri Dig", raabte Kosakkerne op til ham.

„Du skal ikke være forknyt, gamle Ven", tilføiede Hetman Borodaty. „Du kan ikke gjøre for, at de har fanget Dig nøgen; men en Ulykke kan ramme Enhver. Men Skam faae de Hallunker, der stiller Dig i Gabe-

stokken uden først at have sørget for at dække Din Nøgenhed".

„Ja, det er tydeligt, de er ikke bange for Folk, der sover", raabte Golokopytenko op til dem.

„Vent I kun, vi skal nok skjære Pidskene af Eder", svaredes der fra Volden.

„Det gad jeg nok seet, hvordan de vil bære sig ad med at skjære Pidskene af os!" sagde Popowitsch og galopperede nærmere hen under Volden; han saae om til sine Landsmænd og tilføiede: „Men Polakkerne har maaske Ret; naar Tykkerten deroppe anfører dem, saa maa de have Mod til at gaae løs paa Enhver".

„Hvorfor troer Du det?" spurgte Kosakkerne, der anede, at Popowitsch havde en Vittighed i Reserve, naar han blev spurgt.

„Jo, for saa kan hele Hæren skjule sig bag ham, og det vilde være vanskeligt at ramme Nogen af dem, naar Landsen først skulde passere hans Mave".

Kosakkerne slog en skraldende Latter op, og endnu længe efter var der dem, der rystede paa Hovedet og sagde:

„Ja, det er dog Fanden til Karl, den Popowitsch! Naar han skjærer løs paa Folk, saa — — —"

Men hvad der isaafald vilde skee, beholdt de for sig selv.

„Tilbage fra Volden, tilbage!" kommanderede Koschewoy'en, thi det saae ud til, at Polakkerne nu ikke længer vilde døie disse Stiklerier, og deres Anfører havde allerede givet et Tegn med Haanden.

Det var ogsaa paa høie Tid; thi neppe havde Kosakkerne lystret Kommandoen, før det regnede med Kardætscher ned fra Volden. Der blev et stort Røre i Staden, og selv den gamle Woiwod viste sig til Hest. Portene aabnedes, og Besætningen stormede ud. Foran red Husarerne i skjønneste Orden, derefter fulgte Kyradsererne, Alle med Messinghjelme; efter dem igjen kom de fornemste Adelsmænd, hvoraf Enhver var uniformeret efter sin Fantasi. Disse stolte Riddere vilde ikke lade sig ordne i Geled med de Andre, og de af dem, der ikke havde Kommando over nogen Del af Hæren, red i Spidsen for deres eget Følge. Derpaa fulgte atter sluttede Rækker, og efter disse kom Fændrikken ridende, saa atter sluttede Rækker, fulgte af den tykke Anfører, og allersidst i hele Truppen red den lille, vindtørre Anfører.

„Pas paa, pas paa, at de ikke stiller sig op i Geledder", raabte Koschewoy'en. Alle Divisioner maa falde an paa een Gang! Kom tilbage fra de andre Porte! Divisionen Titaréff falder an til Høire, og Divisionen Djadkoff til Venstre! Kukubenko og Paliwoda bagfra! Bring dem i Uorden og spræng dem fra hverandre!"

Kosakkerne lystrede Kommando og angreb fra alle Sider. De gjennembrød Polakkernes Geledder, trængte stærkt paa dem og bleve igjen trængte af dem. De levnede dem ikke Tid til at skyde. Der benyttedes kun Sværd og Landse. Alle styrtede sig i den almindelige Slagtummel, og Enhver havde Leilighed til at udmærke sig.

Demid Popowitsch dræbte tre menige Soldater og

kastede to af de fornemste Adelsmænd af Sadlen, idet han raabte:

„Ih, sikke' deilige Heste! Saadan nogle har jeg længe ønsket mig".

Og han drev Hestene foran sig over Marken og raabte til de der opstillede Kosakker, at de skulde tage sig af dem. Derpaa vendte han atter tilbage i Kamptummelen, angreb paany de Ryttere, han havde kastet af Sadlen, dræbte den ene af dem og kastede en Strikke om Halsen paa den Anden, hvem han paa den Maade bandt fast til sin Saddel og slæbte afsted mig sig, efterat han først havde berøvet ham den kostbart indlagte Sabel og en Pung fuld af Dukater.

Kobita, en prægtig ung Kosak, kom i Enekamp med en af de tappreste Riddere i hele den polske Hær, og kjæmpede længe med ham. De havde allerede fat i hinanden med Armene; endelig overmandede Kosakken sin Modstander og stødte ham en skarp tyrkisk Dolk i Brystet. Men Døden indhentede ham selv, thi i det Samme fik han en Kugle i Tindingen. Det var den anseligste af alle polske Adelsmænd, der havde strakt ham til Jorden, den herligste Ridder af alle, udsprungen af gammel fyrstelig Æt. Slank som en Poppel stormede han frem paa sin kraftige, isabellefarvede Ganger. Mangen Heltedaad havde han allerede udført; to Saporoger havde han nedhugget med sit tunge Sværd og kastet Fedor Korsch, en udmærket Kosak, med samt hans Hest, til Jorden; Hesten havde han jaget en Kugle gjennem Hovedet, og Kosakken havde han gjort det af med ved et Landsestød; paa mange

Andre havde han hugget Hoved eller Arme af, og nu havde han, som sagt, sendt Kobita en Kugle i Tindingen.

„Det er en Fyr, jeg kunde have Lyst at maale mig med“, raabte Kukubenko, Hetman for Divisionen Nesamaikoff.

Han gav sin Hest af Sporerne, faldt Polakken i Ryggen og brølede saa forfærdeligt, at Alle, der befandt sig i Nærheden, uvilkaarligt skjælvede ved denne overmenneskelige Skrigen. Polakken vilde vende sin Hest for at kaste sig imod ham; men Hesten lystrede ikke Tømmen. Den gjorde i Skrækken over den forfærdelige Skrigen et Sidespring, og Kukubenko sendte Rytteren en Kugle, der gik ind i Ryggen paa ham, saa han faldt af Hesten. Men endnu overgav Polakken sig ikke; han forsøgte at gjennembore sin Fjende med Sværdet; men hans Haand sank ned, og Sværdet faldt til Jorden. Kukubenko svang sin vældige Pallask i begge Hænder og hug ham i det blegnende Ansigt. To Tænder, hvide som Sne, slog Pallasken ud, kløvede Tungen, skar Nakkehvirvlen igjennem og trængte dybt ned i den fugtige Jord nedenunder. Høit i Veiret sprøitede den fornemme Ridders rosenrøde Blod og strømmede ned ad hans gule og guldbroderede Dragt. Men Kukubenko foer videre med sit Følge hen til et andet Punkt af Slaget.

„Hvor kan dog Nogen være saa taabelig at lade saa prægtig en Rustning ligge upaaagtet!“ sagde Borodaty, Hetman for Divisionen Uman.

Dermed forlod han sine Folk og sprængte hen til det Sted, hvor den dræbte Adelsmand laa.

„Syv polske Riddere har jeg nedlagt med egen Haand, men en saadan Rustning har jeg endnu aldrig seet".

Borodaty bukkede sig ned, begjærlig efter at sætte sig i Besiddelse af den faldne Ridders Rustning. Han havde allerede bemægtiget sig den med kostbare Stene indlagte tyrkiske Dolk og løst Pungen med Dukater fra Bæltet samt taget en lille Pakke, som den Døde havde baaret paa Brystet og som indeholdt fint Linned, forskjellige Kostbarheder og en Lok af en Qvindes Haar. Borodaty hørte ikke, at Fændrikken med den røde Næse trængte ind paa ham bagfra —, den Samme, hvem han allerede een Gang havde kastet af Saddelen og mærket med et forsvarligt Hug over Ansigtet. Polakken svang sit Sværd med Kraft og hug ham i Nakken, der laa bøiet over den Faldnes Lig. Det tog saaledes en sørgelig Ende med Plyndringen; det mægtige Hoved rullede til den ene Side og Kroppen til den anden, og Jorden farvedes med Blod vidt omkring. Den vilde Kosaksjæl svang sig mod Himlen, fuld af Harme og Ærgrelse og tillige fuld af Forbauselse over allerede saa tidligt at skulle skilles fra et saa kjæmpemæssigt Legeme. Men næppe havde Fændrikken grebet Kosakkens Hoved i Haarpidsken for at hænge det ved sin Sadelknap, før der nærmede sig en Hævner.

Som Høgen høit oppe under Skyerne, efter at have beskrevet store Buer i Luften, pludselig bliver staaende ubevægelig paa eet Punkt, og derpaa som en Pil skyder ned paa Vagtelen, der slaaer ubekymret i Busken, — saaledes foer Ostap, Taras's Søn, pludseligt løs paa Fændrikken og slog ham sin Strikke om Halsen. Fændrikkens

røde Ansigt blev endnu rødere, da den ubarmhjertige Løkke snørede sig sammen om hans Strube. Han greb efter Pistolen, men den krampagtigt rystende Haand var ikke istand til at holde Sigte, og Kuglen foer hen over Marken uden at have ramt. — Ostap løste nu den Silkesnor, som Fændrikken førte med sig for dermed at binde sine Fanger, fra Sadlen, surrede hans Hænder og Fødder fast dermed, bandt den anden Ende af Snoren ved sin Saddelknap og slæbte ham afsted med sig, idet han raabte høit til alle Kosakker af Divisionen Uman, at de skulde gaae hen og vise deres Hetman den sidste Ære.

Da de Uman'ske Kosakker hørte, at deres Hetman, den vældige Borodaty, ikke mere befandt sig i de Levendes Tal, forlod de Kampen og skyndte sig hen for at sikkre sig hans Lig, hvorefter de øieblikkeligt raadslog om, hvem de skulde vælge til Hetman i hans Sted. Endelig sagde de:

„Hvad behøve vi lang Overveielse til? Vi kan ingen bedre Hetman faae end Ostap Bulba. Han er rigtignok yngre end Enhver af os, men hans Hoved er klogt som en Oldings."

Ostap tog sin Hue af og takkede sine Kammerater for den Ære, de beviste ham, men han kom ikke med nogen Undskyldning for sin Ungdom eller Mangel paa Erfaring; han vidste, at til Sligt er der ikke Tid under Slaget. Han førte strax sine Folk paany i Kampen og viste saaledes, at det ikke var med Urette, at de havde valgt ham til deres Hetman.

Polakkerne begyndte nu at faae det noget hedt om Ørerne; de veg tilbage og flygtede over Sletten for atter

at samle sig et andet Sted. Den lille, tynde Anfører gav Tegn til et Corps paa fire hundrede Mand, der stod i Reserve i Nærheden af Stadsporten, og i samme Øieblik regnede der en Hagel af Kardætscher over Kosakkerne. Den ramte dog kun Faa. Nogle af Kuglerne traf Kosakkernes Øxne, der forbausede stirrede paa al denne Kamptummel. I deres Skræk gav Dyrene sig til at brøle, styrtede løs paa Kosakkernes Vognpark og væltede og ødelagde en stor Del deraf.

Men i det Samme styrtede Taras frem med sine Folk og jog dem tilbage med Raab og Skrig. Hjorden skræmmedes af Raabene, gjorde Omkring og foer ind paa de polske Regimenter, hvor de kastede mange af Folkene overende og bragte Alt i Uorden.

„Tak, Tak skal I have!“ raabte Saporogerne til dem. „Paa Marschen har I allerede været os til god Nytte, og nu hjælper I os ovenikjøbet i Slaget.“

Paany styrtede Kosakkerne sig mod Fjenden, og mange Polakker fandt Døden. Mange Kosakker udmærkede sig særligt: Metelitza, Schilo, begge Pisarenko'erne, Wontusenko og mange Andre. Da Polakkerne saae, at det truede med at tage en sørgelig Ende for dem, løftede de deres Faner til Tegn paa, at de vilde trække sig tilbage, og raabte op mod Voldene, at man skulde aabne Porten for dem. Den jernbeslagne Port knirkede paa sine Hængsler og modtog de flygtende, trætte og støvbedækte Krigsmænd, som Faarefolden optager Faarene. Mange af Saporogerne vilde forfølge dem ind i Staden, men Ostap holdt Sine tilbage og sagde:

„Bort fra Murene, I Herrer og Brødre! Bort derfra! Det er ikke raadeligt at komme dem for nær.“

Og Ostap havde Ret, thi i det Samme hørtes der et Brag oppe fra Voldene, og de bleve overøste med alle tænkelige Slags Kastevaaben. Nu kom Koschewoy'en til og roste Ostap, idet han yttrede:

„Han er endnu en ung Hetman, men han fører sine Folk som en gammel erfaren Anfører.“

Gamle Bulba vendte sig om for at see, hvem denne unge Hetman var, og saae nu sin Søn Ostap i Spidsen for Divisionen Uman, siddende stolt til Hest med Huen paa det ene Øre og Hetmansstaven i Haanden.

„Nei, se mig til den Satans Dreng!“ raabte den Gamle og betragtede ham med Stolthed. Han takkede Afdelingen Uman for den Hæder, der var bevist hans Søn.

Kosakkerne gjorde atter omkring og lavede sig til at indtage deres Leirstilling lgjen. Men Polakkerne viste sig paany paa Voldene. Nu saae de imidlertid ikke saa strunke ud som før. Deres Klæder vare sønderrevne og tildels blodbestænkte, og de før saa blanke Messinghjelme vare bedækkede med Støv.

„Naa, fik I mange Fanger?“ raabte Saporogerne op til dem.

„Ja, bi kun, — det kommer nok!“ svarede den tykke Anfører og truede dem med en Strikke.

Længe vedblev de støvede og udmattede Krigere at tirre hverandre med Ord; de gav ikke hverandre Noget efter i Pralerier, Skjældsord og Trusler.

Endelig gik hver til Sit. Nogle gik hen for at ud-

hvile sig efter Kampens Anstrengelser, Andre lagde Jord paa deres Saar og rev kostbare Tøier og Klædningsstykker itu, som de havde taget fra den slagne Fjende, for at bruge dem til Forbindinger. Men de, der endnu vare ved friske Kræfter, gav sig til at samle deres Kammeraters Lig for at begrave dem. De gravede Grave med Sværd og Landser, bar Jorden bort i deres Huer og Kjoleskjøder, lagde med Ærefrygt Kosakkernes Lig ned i Gravene og bedækkede dem med frisk Jord, for at Ravne og andre Rovfugle ikke skulde hakke Øinene ud paa dem.

Men Polakkernes Lig bandt de, ti og ti, til Halerne paa vilde Heste, drev dem over Sletten i alle Retninger, og jog endnu i lang Tid efter dem og pidskede paa dem. De rasende Dyr foer over Sletter og Høie, gjennem Sumpe og Floder, og slæbte de blod- og støvbedækte fjendtlige Lig bagefter sig.

Da det blev Aften, satte Krigsmændene sig sammen i Kreds og talte længe om de Heltegjerninger, Enhver af dem havde udført til evig Amindelse for deres Børn og Børnebørn. Længe varede det, inden de lagde sig til Ro, og længst af Alle vaagede den gamle Bulba. Uophørligt grundede han over, hvor det kunde være, at Andreas ikke havde været blandt de fjendtlige Krigere. Havde den Judas skammet sig ved at drage i Krig mod sine Landsmænd? Eller havde Jøden løiet for ham, og var hans Søn dog maaske falden i Fangenskab?

Men saa tænkte han igjen paa, at Andreas altid havde viist sig svag ligeoverfor Qvinder, og han græmmede sig og forbandede den Polakinde, der havde styrtet hans Søn

i Fordærvelse, og han svor at ville tage Hævn. Han skulde holde Ord; hendes Skjønhed skulde ikke i mindste Maade røre ham; han kunde uden Medlidenhed slæbe hende forbi hele Kosakleiren ved hendes lange, tykke Haar; hendes snehvide Barm og de runde Skuldre kunde han have slæbt i Skarnet og sønderhugget hendes yppige og skjønne Legeme. Men Bulba tænkte ikke paa, hvad der er besluttet i Guds Raad at skulle skee næste Dag — Søvnen fik tilsidst Bugt med ham, og han sov endelig ind midt i sine Hævntanker.

Men Kosakkerne sad endnu og talte med hverandre, og hele Natten igjennem stod Vagterne opmærksomme ved Vagtblussene og speidede ufravendt ud i Mørket.

Capitel VIII.

Solen havde endnu ikke fuldendt Halvdelen af sin Bane over Himlen, da samtlige Saporoger samledes til et Møde. Fra Sätscha'en var der indløbet Efterretning om, at Tatarerne i Kosakkernes Fraværelse fuldstændigt havde udplyndret denne og opgravet den Skat, Kosakkerne havde skjult under Jorden, at de havde nedsablet alle de Tilbageblevne eller gjort dem til Fanger og derefter vare dragne lige til Perekop med samtlige Hjorder af Hornqvæg og Heste.

Kun een eneste Kosak, Maxim Goloducha, var flygtet

underveis Han havde stødt Mirscha'en ned, tilegnet sig hans Pengepose og var undsluppen i Tatarklæder og paa en Tatarhest efter at være bleven forfulgt i halvanden Dag og to Nætter. Hans Hest var forreden, og han havde maattet tage en ny, som han ligeledes havde redet ihjel; først med den tredie Hest naaede han endelig Saporogernes Leir, som han underveis havde erfaret var ved Dubno.

Han var ikke istand til at meddele Andet end den blotte Efterretning om, at Ulykken var skeet. Men, hvorledes det var gaaet til, om de tilbageblevne Saporoger, som sædvanligt, havde beruset sig og vare blevne overrumplede i deres Drukkenskab, og hvorledes Tatarerne havde opdaget det Sted, hvor Krigskassen var nedgravet, derom var han ikke istand til at give nogen Oplysning. Han var halvdød af Udmattelse, frygtelig opsvulmet i Ansigtet af den skarpe Vind, han havde havt imod sig, og sank, strax efter at være ankommen og efter at have berettet det Skete, om paa Jorden og faldt i en dyb Søvn.

I saadanne Tilfælde pleiede Saporogerne uopholdeligt at bryde op for at forfølge Røverne og muligvis frelse de gjorte Fanger, der i modsat Fald vilde blive førte til Markederne i Lilleasien — til Smyrna, Kreta og Gud veed hvilke andre Steder man vilde have faaet Saporogernes med Haarpisk udstyrede Hoveder at see.

Dette var Anledning til det almindelige Møde, der afholdtes. Alle som En stod der mod Huerne paa, thi de vare idag ikke mødte for at høre deres Foresattes Dagsbefaling, men for som ligestillede Mænd at raadslaae med hverandre.

„De Gamle maa først sige deres Mening!“ raabte flere Stemmer i Hoben.

„Koschewoy'en maa komme med sit Raad først“, raabte Andre.

Koschewoy'en tog sin Hue af, ikke som deres Anfører, men som deres Kammerat, takkede for den ham beviste Ære og talte som følger:

„Der er Mange iblandt os, der er ældre end jeg og kan give bedre Raad end jeg, men da I forlanger, at jeg skal tale først, saa har jeg følgende Raad at give: Kammerater! Lad os, uden at tøve et Øieblik, bryde op og forfølge Tatarerne; I veed selv, hvad disse Tatarer er for Karle. Tataren opbevarer ikke sine Tyvekoster, til vi kommer og henter dem, — nei han vil sætte dem overstyr strax, saa der ikke vil være Spor af dem tilbage, naar vi kommer, hvis vi ikke kommer over ham som et Lyn. Derfor afsted, marsch! Vi har ligget længe nok og drevet her. Polakkerne veed nu, hvad Kosakkerne er for Karle. Vi har hævnet vor Tro, saa vidt det stod til os, og hvad Byttet angaaer, saa er der ikke Stort at vente deraf i en udhungret By. Derfor er mit Raad dette: Op, paa Jagt efter Tatarerne!“

„Ja, paa Jagt efter Tatarerne!“ lød det overalt blandt Saporogerne.

Dette Raad fandt imidlertid ikke Taras Bulbas Bifald; han rynkede sine graasprængte Bryn og sagde:

„Nei, Koschewoy, Dit Raad duer ikke. Du taler ikke, som det sømmer sig. Du glemmer nok, at de af vore Folk, som Polakkerne har faaet fat i, saa vil blive i Fan-

genskab. Du forlanger, at vi skal tilsidesætte den allerhelligste Broderskabslov og lade vore Kammerater i Stikken, for at Polakkerne kan flaae dem levende eller dele deres Kroppe i fire Dele og kjøre omkring i Landet og forevise dem for Folket, saaledes som de allerede har gjort med Hetman'en og de bedste Riddere i Ukraine. Og har de desuden ikke længe nok forhaanet Alt, hvad der er helligt? Hvad er da vi, maa jeg spørge? Hvad er det for en Kosak, der lader sine Vaabenfæller i Stikken i Ulykken og lader dem vansmægte som Hunde i fremmed Land? Er det kommet saa vidt, at Ingen meer holder paa Kosakhæder og Ære, og at det tillades, at man spytter os i Ansigtet og overdænger os med Haans- og Skjældsord — ja saa vil jeg dog ikke være med til saadan Usselhed. Saa bliver jeg alene tilbage her!"

Alle Saporoger, der hørte dette, vaklede i deres Beslutning.

„Men har Du da glemt, tappre Hetman", gjenmælede nu Koschewoy'en, „at ogsaa mange af vore Kammerater er i Tatarernes Vold, og at, naar vi ikke befrier dem nu, vil de blive solgte som Slaver til Hedningerne paa Livstid? Og er ikke en saadan Skjæbne værre end den grusomste Død? Har Du glemt, at de har røvet hele vor Krigskasse, som vi har sparet os sammen med vort christelige Blod?"

Kosakkerne bleve atter tvivlende, de vidste ikke hvad de skulde tænke. Da traadte den Allerældste i hele Kosakkerhæren, Kassian Bowdug, frem. Han stod i høi Anseelse hos alle Kosakker. Allerede to Gange havde han været valgt til Koschewoy og havde ogsaa viist sig tapper

i Krigen. Men han var meget gammel; allerede i lang Tid havde han ikke gjort Krigstjeneste, og han holdt heller ikke af at yttre sin Mening i Forsamlingerne, men foretrak, naar Kosakkerne samledes i selskabeligt Lag, at ligge paa Siden og lytte til Fortællinger om fordums Bedrifter eller om yngre Krigeres Vaabendaad. Han blandede sig aldrig i deres Samtaler, men hørte altid kun til i Taushed, idet han af og til stoppede efter paa Asken i sin korte Pibe, som han aldrig tog af Munden, og længe laa stille med halvlukte Øine, saa at man ikke vidste, om han maaske sov. Under Felttogene blev han bestandigt hjemme, men denne Gang havde Krigslysten grebet ham paany, og han havde sagt med den Kosakkerne egne Haandbevægelse:

„Om Gud vil, drager jeg med Eder! Maaske kan jeg i Et eller Andet være den fælles Sag til Tjeneste.“

Alle taug, da han nu traadte op i Forsamlingen, thi det var længe siden, man havde hørt et Ord af hans Mund. Enhver var nysgjerrig efter at høre, hvad han havde at sige.

„Nu er Touren kommen til mig at sige et Ord, I Herrer og Brødre“, begyndte han; „hør nu, hvad en gammel Mand har at sige. Koschewoy'en har talt viseligt, og da han som Overanfører for Kosakkerne har at opbevare og passe paa Krigskassen, kunde han ikke tale visere. Det er, hvad jeg for det Første har at bemærke, og nu kommer det Andet: Ogsaa Hetman Taras har talt sandt! Gud unde ham et langt Liv, og gid vi havde mange slige Anførere i Ukraine! Kosakkernes første Pligt og største Hæder er at iagttage Kammeratskabets Love. Aldrig, saa

længe jeg har levet — og jeg har levet længe — aldrig, I Herrer og Brødre, har jeg hørt, at en Kosak nogensinde har ladet sin Vaabenfælle i Stikken eller paa en eller anden Maade forraadt ham. Og alle Kosakker er jo vore Vaabenfæller, baade de i Sätscha'en og de, der ligger her; om der er Flere eller Færre paa nogen af Siderne, det gjør ikke Noget til Sagen; de er Alle vore Kammerater, og de er os Alle dyrebare. — Mit Raad er derfor dette: De, der føler sig mest knyttede til de Kosakker, der er fangne af Tatarerne, lad dem forfølge Tatarerne; men de, der har de Kosakker kjærest, som er tagne til Fange af Polakkerne, de bliver her. Koschewoy'en vil altsaa, som det er hans Pligt, drage afsted med den ene Halvdel for at forfølge Tatarerne, og den anden Halvdel, der bliver her, vælger en Hetman i hans Sted. Og hvis I vil følge en gammel Graaskjægs Raad, saa er der Ingen, for hvem den Stilling passer bedre, end Taras Bulba. Der er Ingen blandt os, der kan maale sig med ham i Krigserfarenhed."

Saaledes talte Bowdug, og alle Kosakker glædede sig over, at Oldingen paa denne Maade havde anvist dem den rette Vei til at komme ud af Vanskeligheden. Alle kastede Huerne op i Luften og raabte:

„Tak, lille Fader! Han har tiet længe, længe; men nu har han endelig talt; og det har ikke været forgjæves, at han i det Øieblik, vi vilde bryde op og drage herfra, har gjort os opmærksomme paa, at det ikke sømmede sig for Kosakker; saadan skal det være, som han har sagt."

„Vel", sagde Koschewoy'en, „I er altsaa enige deri."

„Ja, vi er Alle enige", raabte Kosakkerne.

„Saa er altsaa Forsamlingen hævet?“

„Ja, Forsamlingen er hævet!“ raabte Kosakkerne.

„Hør da Krigsbefalingen, Børn!“ sagde Koschewoy'en.

Derpaa traadte han frem, tog sin Hue af, alle tilstedeværende Saporoger gjorde det Samme og stod saaledes barhovedede med Blikket vendt mod Jorden, som de pleiede, naar en Anfører var i Begreb med at tale til dem.

„Nu maa I altsaa dele Eder, Brødre! De, der vil drage bort, træder til Høire, og de, der vil blive her, til Venstre. Det, som Flertallet af en Division bestemmer sig for, forpligter hele Divisionen; men ønsker det ringere Antal af Divisionen at blive, maa det slutte sig til de andre Divisioner.“

Man begyndte nu at gaae fra hverandre til Høire eller Venstre. Naar den største Deel af en Division var traadt over paa den ene eller den anden Side, gik ogsaa vedkommende Hetman did, men var det en mindre Deel, da sluttede denne sig til andre Divisioner. Der manglede ikke Meget i, at begge Partier vare ligestore. Blandt dem, der foretrak at blive, var næsten hele Divisionen Nemaiko, en stor Deel af Divisionen Popowitscheff, hele den Umanske og Kaneffske Division og Størstedelen af Divisionerne Steblikoff og Timoscheff. Resten valgte at forfølge Tatarerne.

Paa begge Sider fandtes dygtige og tappre Krigere. Blandt dem, der havde bestemt sig for at forfølge Tatarerne, var Tscherewaty, de gamle, brave Kosakker Pokotipole, Lemisch og Prokopowitsch Choma; ogsaa Demid Popowitsch havde sluttet sig til disse, thi han var Kosak af den forvovneste Slags; han kunde ikke finde sig i at blive længe

paa Sted; efter at have forsøgt sig mod Polakkerne, brændte han af Begjærlighed efter at komme i Kast med Tatarerne. Divisionernes Hetman'er vare Nosingan, Pokryschka og Newymsky, og flere andre berømte og tappre Kosakker ønskede at prøve deres Sværd og deres vældige Arme i Kamp mod Tatarerne.

Men ogsaa blandt dem, der blev, var der mange tappre Krigere, f. Ex. Hetman'erne Demitrowitsch, Kukubenko, Wertichwitsch, Bulan og Ostap, Bulbas Søn. Fremdeles Wowtusenko, Tscherewitschenko, Stepan Guska, Ochrim Guska, Wikola Gustoy, Sadoroschny, Metelitza, Iwan Sakrutiguba, Mossy Schilo, Degtarenko, Sidorenko, tre Pissarenko'er og mange flere.

Alle vare øvede Fodfolk og Ryttere. De havde seet Lilleasiens Kyster, Krims Stepper, alle store og smaa Floder, der falde ud i Dnjepr, alle denne Flods Bugter og Øer; de havde besøgt Moldau, Illyrien, Tyrkiet, gjennemkrydset hele det sorte Hav paa deres dobbeltaarede Kosakbaade, angrebet de største og stærkeste Skibe forfra med kun halvhundrede Fartøier, boret mange tyrkiske Galeier i Sænk, og meget Krudt havde de skudt bort i deres Liv. Mangen Gang havde de sønderrevet kostbare Tøier af Silke og Fløil for at lave sig Strømper, og mangen Gang havde de fyldt deres dybe Lommer med ægte Guldzechiner.

Men de Rigdomme, Enhver af dem havde drukket op eller ødslet bort, og som en Anden vilde havt nok af hele sit Liv igjennem, vare ikke til at opregne. Alt havde de paa ægte Kosakmaneer sat overstyr, trakteret Alle og Enhver og leiet Musikanter til ovenikjøbet, for at Alt kunde være

rigtigt flot og muntert. Men endog nu var der dog Mange iblandt dem, der eiede en eller anden kostbar Ting, Drikkebægere, Sølvspænder og andre Klenodier, som de havde nedgravet mellem Sivene paa Dnjeprs Bredder, for at Tataren ikke skulde finde dem, hvis han skulde have Lykken med sig og trænge ind i Sätscha'en. Men det vilde være faldet Tataren haardt at finde disse Skatte; selv Eierne vidste ofte ikke, hvor de havde nedgravet dem.

Saadanne Folk vare de Kosakker, der havde besluttet at blive for at hævne deres Vaabenbrødre og Vanhelligelsen af den christne Tro paa Polakkerne. Den gamle Bowdug vilde ligeledes blive, og sagde:

„Jeg er nu for gammel til at jage efter Tatarer; men her er et Sted, hvor jeg kan finde en god Kosakdød. Længe har jeg bedt til Gud om, at jeg, naar jeg skal dø, maa offre mit Liv i en Krig for den hellige christne Tro. Han har hørt mine Bønner. En skjønnere og ærefuldere Død kan en gammel Kosak ingensteds finde.

Da de Alle havde skilt sig af og stod i to Hobe overfor hverandre, skred Koschewoy'en frem mellem begge Hobene og sagde:

„Velan, I Herrer og Brødre; er I nu Alle tilfredse med hverandre og med hvad hver af Eder har besluttet?“

„Ja, lille Fader! Vi er Alle tilfredse!“ svarede Kosakkerne.

„Godt, saa kys hverandre og tag Afsked, thi Gud veed, om det forundes Eder at see hverandre meer i dette Liv. Adlyd Eders Hetman og gjør Eders Pligt og Skyl-

dighed, saa godt I kan; I veed, hvad Æren fordrer af Eder."

Alle Kosakker kyssede nu hverandre Hetman'erne gjorde Begyndelsen; de strøg op i de graa Knebelsbarter og kyssede hverandre paa begge Kinder; derpaa trykkede de hverandres Hænder, og tænkte vel:

„Kjære Broder, mon vi sees meer i dette Liv eller ikke?"

Men Tanken yttrede sig ikke i Ord; stumme og eftertænksomme stod de og saae mod Jorden. Lige til sidste Mand tog alle Kosakkerne Afsked med hverandre; thi de vidste, at de Alle vilde komme til at døie meget Besvær. De besluttede imidlertid ikke at skilles lige strax, men at afvente Nattens Komme, for at Fjenden ikke skulde mærke, at en Deel af dem drog bort. Derpaa gik de hver til Sit for at tillave deres Aftensmaaltid.

Efter Maaltidet lagde alle de, der skulde drage bort, sig ned og tog sig en god Søvn, som om de anede, at det var den sidste Søvn, de i lang Tid vilde komme til at nyde i Ro og Mag. De sov, til Solen gik ned, og da Mørket begyndte at falde paa, gav de sig i Færd med at smøre deres Vogne.

Da Alt var rede til Afmarschen, sendte de Bagagen i Forveien, og fulgte selv bagefter, idet de endnu en Gang tog Huerne af for de tilbageblivende Kammerater. Rytteriet trak op i god Orden, uden Skrigen og uden støiende Opmuntringer til Hestene, og red i langsomt Skridt efter Fodfolket, og snart var hele Kolonnen forsvunden i Mørket. Kun af og til afbrødes Nattens Taushed ved en dump

Hestetrampen eller ved, at en utilstrækkeligt smurt Vogn knirkede i det Fjerne.

Længe vinkede de ved Stadens Beleiring Tilbageblivende til dem med Haanden, endog efterat der Intet mere var at see af dem; men da de atter vendte tilbage til deres Qvarterer og ved Lyset af de klart skinnende Stjerner saae, at Halvdelen af Vognene og et dertil svarende Antal Kammerater var borte, da bleve Alle beklemte om Hjertet og sank hen i vemodig Eftertanke.

Taras bemærkede, at Vemod og Tungsind, der ikke passer for Krigsmænd, var ifærd med at overmande hans Kosakker. Men han sagde ikke Noget; han vilde give dem Tid til at føle den Smerte, de led ved Skilsmissen fra deres Kammerater. Imidlertid beredte han sig dog paa pludselig at opskræmme dem med Krigsraabet for at vende deres Tanker andenstedshen og indgyde dem nyt Mod.

Taras befalede sin Tjener at aflæsse en af de afsides staaende Vogne. Det var den største og tungeste i hele Leiren; Hjulene vare beslaaede med stærke, dobbelte Bandager; den var belæsset med svære Gjenstande, bedækket med Tepper og tykke Oxehuder og surret med stærke Toug, der vare indgnedne med Tjære. Paa denne Vogn fandtes kun Ankere med god, gammel Vin, der længe havde ligget i Bulbas Kjælder. Han havde opbevaret denne Vogn til en eller anden festlig Leilighed, for at enhver Kosak, naar der engang hændte noget Stort, der fortjente at mindes af Efterslægten, kunde drikke en Slurk af denne kostelige Vin, fra den høieste til den ringeste Mand i

Hæren, og for at saaledes alle Hjerter kunde føle sig gjennemtrængte af en stor, almen Følelse.

Paa Hetman'ens Befaling ilede nu Nogle til og overskar Strikkerne med deres Sabler, aftog de tykke Oxehuder og læssede Ankrene af Vognen.

„Kom nu her Alle med hvad I kan faae fat paa", sagde Bulba, „enten det nu er et Bæger eller en Vandspand, en Handske eller en Hue — har I ikke Andet, saa kom hid med Hænderne."

Alle Mand kom med hvad der var for Haanden; En med et Bæger, en Anden med en Spand til at vande Heste med, en Tredie med en Handske, en Fjerde med sin Hue, og Andre kom blot med de hule Hænder. Og Bulbas Tjenere gik langs med Rækkerne og skjænkede op for Enhver af den kostelige Vin.

Men Taras befalede, at Ingen maatte drikke, førend han gav Tegn, og da skulde Alle drikke paa een Gang og drikke ud. Man kunde see paa ham, at der var Noget, han vilde sige. Han vidste vel, at, hvor kraftig end en god, gammel Vin er, og hvor meget den besidder den Egenskab at oplive og styrke det menneskelige Hjerte, saa virker dog Vinen endnu kraftigere og slaaer Hjertet endnu raskere, naar der følger et godt Ord med til Skaalen.

„Det er ikke for at takke Eder for den Ære, I har bevist mig ved at vælge mig til Eders Hetman", sagde Bulba, „at jeg trakterer Eder iaften, — om det endog har været mig en stor Ære; — ikke heller er det for at høitideligholde Adskillelsen fra vore Vaabenbrødre. Nei, begge Dele vilde ikke passe sig nu. Vi har et Værk for os, der

kræver megen Møie og dygtigt Mod! Derfor, Kammerater, vil vi drikke Alle som En, først og fremmest for vor hellige Religion, at endelig engang den Tid maa komme, da den maa udbrede sig over hele Jorden, saa alle Hedninger i hele Verden maa blive ordenlige christne Mennesker! Og saa vil vi ogsaa drikke paa Sätscha'ens Vel, at den maa staae længe til Fordærvelse for alle Vantro, saa at der hvert Aar kan udgaae Helte af dens Skjød, den ene tapprere end den anden. Endelig vil vi tømme en Skaal for vort eget Eftermæle, at vore Børnebørn og Børnebørns Børn kan sige, at der engang har været Kosakker til, der ikke gjorde Kammeratskabets Love til Skamme og ikke lod deres Vaabenbrødre i Stikken, Altsaa, Held og Trivsel for vor hellige Religion, I Herrer og Brødre!"

„Held og Trivsel for vor hellige Religion!" raabte de Nærmeste med vældig Røst. Raabet gjentoges af de Fjernerestaaende, og Alle, Unge og Gamle, drak en Skaal for den rette orthodoxe Tro.

„Skaal for Sätscha'en!" raabte Bulba og løftede med begge Hænder sit Bæger høit i Veiret.

„Skaal for Sätscha'en!" lød det i de forreste Rækker.

„Skaal for Sätscha'en!" mumlede de gamle Kosakker og strøg deres graa Knebelsbarter; og de unge Kosakker kom i Bevægelse som unge Falke, der ryste deres Vinger, og gjentog:

„Skaal for Sätscha'en!"

Og langt ud over Sletten hørte man Kosakkerne drikke paa Sätscha'ens Fremgang.

„Nu en Skaal til allersidst, Kammerater: For et hæ-

derligt Eftermæle og for alle christne Mennesker, der leve paa Jorden!“

Og alle Kosakker drak som een Mand en Skaal for et hæderligt Eftermæle og for alle christne Mennesker, der leve paa Jorden. Længe lød det rundt omkring i alle Afdelinger:

„For alle christne Mennesker, der leve paa Jorden!“

Nu vare Bægerne tømte, men Kosakkerne blev endnu ved at staae der med opløftede Hænder. Skjøndt deres Øine, ved Vinens Magt, tindrede af Begeistring, stod de dog alvorlige og grublende. Nu tænkte de ikke paa Krigsbytte, eller Dukater, kostbare Vaaben, prægtige Klæder eller stolte tscherkessiske Heste; nei, de grublede, som Ørne, der sidde paa Klippernes Toppe og see ud i det fjerne uendelige Rum, hvor Havet strækker sig, saa langt Øiet naaer, og hvor Stæderne svinde i den blaa Dis, og Skovene tage sig ud som Græs. Som Ørne lod de deres Blikke sveve ud over Sletten og syntes at speide ud efter deres Skjæbne i den fjerne, taagede Horisont. Denne udstrakte Slette med alle dens Bakker og Dale vil blive bestrøet med deres blege Been; den vil blive rigeligt dækket med deres knuste Vogne og sønderbrudte Sværd og Landser og vædet af deres Blod; rundt omkring paa den ville Hoveder med Haarpisk og lange Knebelsbarter rulle hen. Rovfuglene ville flagre over deres Lig og hakke deres Øine ud. Men den er skjøn, denne Val, stor og fri, som den ligger der udstrakt for dem! Ikke een Stordaad vil blive overgivet til Glemsel, Kosakkernes Eftermæle vil ikke forgaae, som Krudtet, der blæser bort fra Fængpanden. Sikkert vil en-

gang en Banduraspiller, med det lange graa Skjæg heelt ned paa Brystet, komme og synge om deres Bedrifter, eller en Olding med graat Hoved, men fuld af Manddoms Kraft og med fyrig Aand, vil tale et vægtigt og stolt Ord om dem. Og deres Roes vil gaae ud over hele den vide Verden, og Alle, der fødes efter dem, ville tale om dem; thi et mægtigt Ord klinger vidt omkring lig Klangen af en Klokke, hvori Mesteren har støbt reent og kostbart Sølv, for at dens skjønne, gjaldende Lyd kan tone i Stæder og Landsbyer, i Paladser og Hytter og sammenkalde alle Christne til hellig Andagt.

Capitel IX.

I den beleirede By havde Ingen bemærket, at Halvdelen af Saporogerne var rykket op for at forfølge Tatarerne. Skildvagterne paa Raadhustaarnet havde kun seet en Deel Bagagevogne forsvinde bag Skoven, men de troede, at Kosakkerne pønsede paa en Overrumpling, og den franske Ingenieur var af samme Mening. Imidlertid fik dog Koschewoy'en Ret: Blandt Stadens Beboere begyndte der atter at føles Mangel paa Levnetsmidler. Som det ofte var Tilfældet i ældre Tid, havde man ikke gjort sig tilstrækkelig Betænkning over, hvad der vilde behøves til Forpleining. Indbyggerne havde prøvet at foretage et nyt Udfald fra Byen, men Halvdelen af Udfaldsstyrken havde

maattet bide i Græsset under Kosakkernes Sværd, og den anden Halvdeel maatte trække sig tilbage uden at have opnaaet Noget.

Ikkedesmindre havde Jøderne forstaaet at drage Profit af dette Udfald; de havde udspioneret Alt og snuset omkring allevegne for at erfare, hvorfor og hvorhen Saporogerne vare dragne afsted, hvem deres Anførere vare, og hvad Navnene vare paa de bortdragne Divisioner, samt endelig hvor mange der vare brudte op, og hvor mange der vare blevne tilbage, og hvad de Tilbageblevne agtede at foretage sig — kort sagt, det varede ikke længe, inden man i Byen vidste fuldstændig Besked om Alt.

Hærførerne fattede da nyt Mod og besluttede at vove et Slag. Taras sluttede sig til deres Forehavende af den Bevægelse og Støi, der blev i Byen, og traf sine Forberedelser; han opstillede sine Tropper, uddelte sine Ordrer og delte samtlige Divisioner i tre Dele, der havde Udseende af tre forskjellige Leire og vare omgivne af Bagagevognene som af en Vognborg — en Kampmaade, hvori Saporogerne vare uovervindelige.

Han befalede de to Divisioner at holde sig i Reserve og lod en Deel af Sletten overstrø med spidse Pæle, Landsespidser og andre sønderbrudte Vaaben for om muligt at trænge det fjendtlige Rytteri derhen.

Da alle nødvendige Forberedelser vare trufne, holdt han en Tale til Kosakkerne, ikke for at anspore dem eller indgyde dem Mod — det, vidste han, behøvedes ikke — men kun fordi han følte Trang til at yttre, hvad der laa ham paa Hjerte.

„Jeg vilde gjerne sige Eder, I Herrer, hvordan det forholder sig med vort Kammeratskab. I har hørt af Eders Fædre og Bedstefædre, hvorledes vort Land holdtes i Ære af Enhver. Grækenland har lært at kjende det; fra Kongestaden*) hentede det Dukater; det havde prægtige Stæder, rige Kirker og Fyrster — Fyrster af russisk Blod, af selve Folket, ikke katholske Kjættere. Alt har Hedningerne taget, Alt er ødelagt. Vi alene er blevne tilbage, men som en Enke, der har mistet sin stærke Mand, saaledes befinder vort Land sig i Enkestand. Saaledes, Kammerater, var den Tid, da vi rakte hverandre Haand til Tegn paa vort Vaabenbroderskab. Derfra skriver sig vort Kammeratskab. Og intet Baand er helligere end Vaabenbroderskabets Baand."

„En Fader elsker sit Barn, Moderen elsker sit Barn, Barnet elsker Fader og Moder; men hvad vil det sige, Brødre? Ogsaa Rovdyret elsker sine Unger. Men slutte sig sammen som Brødre paa Grund af sjæleligt Slægtskab, det kan kun Mennesket gjøre. Ogsaa i andre Lande har man seet Vaabenbroderskab, men aldrig og ingensteds et saadant som paa russisk Grund."

„Mange af Eder har streifet omkring i fremmede Lande. Ja, I har jo seet, at der gives ogsaa Mennesker; ogsaa der lever Væsener, der er skabte af Gud, og I har talt med dem som med Eders egne Landsmænd. Men gjælder det at tale ret fra Hjertet, det kan de ikke. Meget kloge Folk, men de ligner ikke Eder. Det er Mennesker,

*) Paa Russisk: *Zargrad*, af *Zar*, Konge eller Keiser, og *Grad*, Stad. Her menes Konstantinopel.

men Mennesker af en ganske anden Slags. Nei, Brødre, elske saadan, som et russisk Hjerte elsker, ikke blot med Forstanden, men med Alt, hvad Gud har givet os, med Alt, hvad der er i os og paa os — ah!" sagde Taras, og vinkede med Haanden, rystede paa sit graa Hoved og trak i sin Knebelsbart — „nei" — vedblev han, „saadan kan ingen Anden elske. Jeg veed nok, at blødagtige Vaner har begyndt at indsnige sig i vort Land; Folk tænker kun paa deres Kornlofter og deres Hestehjorde, al deres Digten og Tragten gaaer ud paa Rigdom; de efteraber alle mulige hedenske Sæder, de skammer sig ved deres Modersmaal, Ingen bryder sig mere om sine Slægtninge; Broderen sælger sin Broder, som man paa Markedət sælger livløse Ting. En fremmed Konges Gunst — ja ikke engang altid en Konges, men ofte kun en eller anden polsk Magnats elendige Bevaagenhed, der kun spytter dem i Ansigtet til Tak — det er dem mere værdt end alt Broderskab."

„Men selv hos den laveste Stakkel, hvem det end er, hvor meget han end har sølet sig i Snavs og Underdanighed, selv hos ham er der dog altid en lille Rest af russisk Hjerte; og der vil komme en Dag, da han vil vaagne, og da vil den Ulykkelige slaae sig for Brystet med begge Hænder, han vil rive sit Haar af og høit og lydeligt forbande sin usle Tilværelse, og han vil være rede til at gjøre Bod for sit skjændige Liv med grusomme Pinsler. Derfor, lad Alle vel lægge Mærke til, hvad Vaabenbroderskab har at sige paa russisk Grund! — Og naar da det Øieblik kommer, da Alt hører op med Døden — ja, sandelig, da

vil Ingen af dem Alle dø saadan som vi. Ingen, Ingen af dem Alle! Dertil har de ikke Mands Mod og Hjerte!"

Saaledes talede Hetman'en, og da han sluttede, rystede han endnu bestandigt paa Hovedet, der var graanet under Kosakkernes Krigstog. Alle, der hørte ham, bleve stærkt grebne af en saadan Tale, der maatte gaae dem til Marv og Been. Endog de Ældste stod ubevægelige i Rækkerne og saae mod Jorden. Stille Taarer randt af deres Øine; de aftørrede dem langsomt med Ærmet og gjorde derpaa, som efter et aftalt Tegn, deres truende Bevægelse med Hænderne for at udtrykke, at de havde taget en fast Beslutning, idet de samtidigt rystede de graa Hoveder. Taras's Tale havde gjort sin Virkning.

I det Samme saaes de fjendtlige Tropper rykke ud af Byen under Paukers og Trompeters Klang; de fornemme polske Adelsmænd, med den ene Haand i Siden, red i Spidsen for deres Følge. Den tykke Anfører uddelte sine Befalinger. Klædte i skinnende Jern-Rustninger, sprængte de i raskt Løb afsted mod Kosakkerne og truede dem med krigerske Blikke og fældede Geværer. Kosakkerne ventede, til de kom paa Skudvidde og affyrede da deres sex Fod lange Musketter og vedbleve at give Ild uden Ophør. Larmen af Skydningen hørtes vidt hen over Sletten som en uafbrudt Torden.

Valpladsen indhylledes i Krudtrøg, Saporogerne vedligeholdt en levende Ild. De bagerste Rækker ladede Geværerne og rakte dem til de forreste; den forbausede Fjende kunde ikke begribe, hvorledes Kosakkerne kunde skyde i Et væk uden at lade. De Huller, der flere Steder opstod

i Rækkerne, vare ikke til at opdage for de tykke Røgskyer. Polakkerne led meget af den tætte Kugleregn, og da de trak sig ud af Krudtrøgen for at finde sig til Rette, havde de lidt store Tab. Kosakkerne havde kun mistet tre Mand; de vedbleve stadigt med at skyde. Endog den franske Ingenieur forbausedes over denne Kampmaade, som han ikke havde seet før, og raabte med høi Røst: „Saporogerne er tappre Karle! Saadan er det, man skal slaaes!“

Han befalede at rette Kanonerne mod Kosakkernes befæstede Leir. Ildsvælgene tordnede, Jorden rystede i mange Miles Afstand, og hele Sletten indhylledes i Røgskyer. Krudtdampen udbredte sig overalt i Staden over Gader og Pladse, men Artilleristerne havde sigtet for høit. Kuglerne gjorde for store Buer; de fløi pibende hen over Kosakkernes Hoveder og slog dybt ned i Jorden, idet de sproitede denne omkring til alle Sider. Den franske Ingenieur rev sig i Haaret af Ærgrelse over denne Klodsethed og rettede nu selv Kanonerne trods den uophørlige Kugleregn fra Kosakkerne.

Taras havde fra det Fjerne seet den Fare, der truede Nesamaikoffs og Steblikoffs Divisioner, og raabte med sin Stemmes fulde Kraft:

„Bort fra Vognene! Hurtigt! Stig til Hest Allesammen “

Men Kosakkerne vilde ikke have kunnet gjøre nogen af Delene, hvis Ostap ikke netop i det Samme var styrtet lige imod Fjenden. Han rev Lunterne fra sex af Kanonererne, kun fire beholdt Lunterne. Han blev atter drevet tilbage af Polakkerne. Nu tog den fremmede Ingenieur

selv en Lunte for at affyre en uhyre Kanon af en Størrelse, Kosakkerne endnu ikke havde seet Mage til. Hundredfold Død spyede ud af det gabende Svælg. Da Drønet af den og tre andre Kanoner bag den lød, skjælvede Jorden i sin Grundvold, og frygtelig var Virkningen af Skuddene. Mangen Moder maatte sønderrive sit Bryst med de magre Hænder og begræde sin faldne Søn, og mange Koner i Glukhoff, Nemiroff, Tschernigoff og andre Stæder bleve Enker for denne Salve. Den ene Dag efter den anden kunde hun løbe omkring paa Torvene og standse de Forbigaaende og betragte dem for at see, om den Savnede ikke var iblandt dem. Men hvormange Krigsmænd hun end mødte og betragtede saaledes med Længsel og Haab, aldrig fandt hun dog blandt dem den, der var hendes Hjerte dyrebarest.

Halvdelen af Divisionen Nesamaikoff var tilintetgjort. Som naar Leen meier en Kornmark og Axene falde ned som tunge Dukater, saaledes foer Kuglerne ind i Kosakkernes Rækker og strakte dem til Jorden.

Men nu styrtede Kosakkerne frem for Alvor! Voldsomt trængte de ind paa Fjenden. Hvor fnyste Hetman'en Kukubenko, da han kun saae Halvdelen af sin Division! Med denne trængte han ind i Centrum af Fjendens Hær, hug Alt, hvad han stødte paa, ned som Kornblomster, afvæbnede flere Officerer, idet han traf Hest og Rytter med eet Landsestød, trængte frem lige til Kanonerne og tog en af dem. Han seer sig om, Hetman'en for Divisionen Uman er allerede kommen ham i Forkjøbet, og Stepan Guska har taget den sværeste Kanon. Han overlader

denne Pladsen og vender sig med sine Folk mod en anden fjendtlig Afdeling. Der, hvor Divisionen Nesamaikoff kommer fra, er der en Gade, og der, hvor den vender sig hen, bliver der en Sidevei — Fjendens Rækker tyndes, Polakkerne falde som Neg. Tæt ved Vognene holder Wowtusenko, foran ham Tscherewitschenko, paa den modsatte Side Degtarenko, og bag denne igjen Hetman'en for Afdelingen Wertischwist. Degtarenko har allerede spiddet to Polakker paa sin Landse, da han møder en tredie, der er haardere at faae Bugt med. Denne Polak er kraftig og behændig og udmærket rustet, og har meer end halvhundrede Mand i sit Følge. Han kaster Degtarenko af Sadlen og svinger sin Pallask over Hovedet paa ham, idet han raaber:

„Jeg gad seet den af Eder Hunde af Kosakker, der vover at byde mig Spidsen!"

„Aa, det kunde dog vel ikke være saa farligt!" sagde Mosu Schilo og traadte frem. Det var en vældig Kosak, der meer end een Gang havde havt Overbefaling til Vands og udstaaet mange Farer. Ved Trapezunt havde Tyrkerne fanget ham og alle hans Kammerater, slæbt dem ombord paa deres Galeier, bundet Hænder og Fødder paa dem og Uger igjennem ikke givet dem Noget at spise, men kun ladet dem faae Søvand at drikke. Men de stakkels Mennesker vilde hellere have døiet Alt end fornægte deres Tro. Dog havde Mosu Schilo ikke kunnet holde det ud, men havde tilsidesat de hellige Love, bundet den forhadte Turban om sit frække Hoved og vundet Paschaens Tillid, saa at denne satte ham til Proviantforvalter paa Skibet og Opsynsmand

over Galeislaverne. Dette voldte de ulykkelige Fanger endnu mere Sorg, thi de vidste, at, naar en af deres Egne solgte sin Tro og gik over til Fjenden, vilde hans Haand være langt haardere over dem end selv deres Fjenders.

Dette bekræftede sig ogsaa. Mosu Schilo lagde dem i nye, sværere Lænker, bandt dem sammen tre og tre, og det saa stramt, at Strikkerne snærede dem lige ind til Knoklerne, og puffede dem i Nakken. Da nu Tyrkerne i deres Glæde over at have fundet en saa tro Tjener, tvertimod deres Religion gav sig til at svire og bleve berusede, løste han alle fire og tresindstyve Fanger af deres Lænker, lod dem kaste disse i Havet og gav dem deres Vaaben i Stedet, for at de kunde angribe Tyrkerne.

Kosakkerne gjorde rigt Bytte og vendte i Triumf tilbage til deres Fædreland, hvor Banduraspillerne længe sang til Mosu Schilos Pris. Han vilde være bleven valgt til Koschewoy, hvis han ikke havde været saa besynderlig en Person, som han var. Ofte fandt han paa Ting, som de Klogeste ikke vilde have tænkt paa, og til andre Tider begik han de utroligste Dumheder. Han drak op og bortødslede Alt, hvad han havde tjent eller gjort til Bytte i Krigen, laante Penge af hele Sätscha'en, og for at sætte Kronen paa Værket, listede han sig om Natten som en Stratenrøver ind i en fremmed Kosakafdeling, tog alle de Rustninger, han kunde bære, med sig, og satte dem i Pant til en Værtshusholder. For denne lumpne Streg blev han bunden til en Pæl, og ved Siden af satte man en forsvarlig Knippel, for at enhver Forbigaaende kunde give ham et Rap. Men der var ikke een af Saporogerne, der løftede

Haand imod ham, thi Ingen af dem kunde glemme alle de Heltegjerninger, han havde udført. Saaledes var Kosakken Mosu Schilo.

„Aa, det kunde dog være, der var En eller Anden, der kunde have Lyst til at maale sig med Eder", gjentog han og gik imod Polakken. Nu gik det løs! Hjelme og Pantsere brast under deres Hug. Den polske Ridder hug Hul paa hans Pantserskjorte og gav ham et Stik med Spidsen af sin Sabel. Blodet strømmede ud af Saaret, men Schilo ændsede det ikke. Han hævede sin vældige Arm og bedøvede sin Modstander med et Slag oven i Hovedet, saa Hjelmen splintredes og Polakken vaklede og styrtede af Hesten. Schilo ilede til for at gjøre det fuldstændigt af med ham. „Spild ikke Tiden, Kosak, med det Arbeide; vend Dig hellere om!" — — Men Kosakken vendte sig ikke om, og en af den Overvundnes Følge kom nu over ham og gav ham et voldsomt Sværdhug i Nakken. Nu vendte Schilo sig hurtigt og var lige ved at indhente den Forvovne, da han tabte denne af Syne i Krudtrøgen. Geværerne knaldede paa alle Kanter. Schilo rallede; han følte, at Saaret var dødeligt. Han faldt til Jorden, lagde sin Haand paa Saaret og raabte til sine Kammerater:

„Lev vel, I Herrer og Brødre! Gid den rette Russertro maa seire til evig Tid, og evig Ære blive den til Deel!"

Saa brast hans Øie, og den vilde Kosaksjæl forlod sit grove Hylster. Nu kom Sadoroschni og Hetman'en Wertischwist samt Balaban ridende til.

„Sig mig, I Herrer", raabte Taras og vendte sig mod Hetman'erne, „er der mere Krudt i Hornene? Er Kosak-

kernes Kraft endnu ikke udtømt? Holder vore Folk sig endnu?“

„Ja, lille Fader, der er endnu Krudt i Krudthornene; Kosakkernes Kraft er endnu ikke brudt, og vore Folk holder sig endnu “

Kosakkerne gjorde nu et voldsomt Angreb paa Fjenden og gjennembrød hans Geledder. Den magre Capitain lod blæse Retraite og opstille Signalflag for at samle den spredte Hær under Fanerne; men de havde endnu ikke samlet sig, da Kukubenko med Resterne af Nesamaikoffs Division gjorde Angreb paa Centrum og stødte lige paa den tykke polske Anfører. Denne kunde ikke modstaae Angrebet, men dreiede sin Hest og flygtede med slappe Tøiler. Kukubenko forfulgte ham et langt Stykke hen over Marken for at forhindre ham i atter at støde til sine Folk.

Stepan Guska saae fra sin nærstaaende Afdeling, hvad der gik for sig, og ilede til med Fangslyngen i Haanden. Med Overkroppen langs ad Hestens Hals passede han det rette Øieblik og slyngede Strikken om Halsen paa den Flygtende. Denne blev ildrød i Ansigtet og greb fat i Strikken med begge Hænder for at rive den over. Men et kraftigt Landsestød traf ham i det Samme dødeligt i Brystet. Guska nød dog ikke længe Glæden over denne Daad; idet Kosakkerne gjorde Omkring, blev han ramt af fire Landser. Han fik neppe Tid til at udbryde:

„Gid alle vore Fjender maa tilintetgjøres og Rusland fryde sig ved sin Hæder i al Evighed!“

Saa drog han det sidste Suk.

Da Kosakkerne saae sig om, fik de Øie paa Kosakken Metelitza, der gav Polakkerne nok at bestille; han hug den ene ned efter den anden, og fra den modsatte Side trængte Hetman'en Newilitschki frem i Spidsen for sine Folk. Tæt ved en af Vognborgene stak Sagrutiguba efter Fjenderne, som om de vare Hø, og drev dem tilbage, medens Pissarenko ganske alene drev en Skare Polakker paa Flugt fra en anden Forskandsning. Ved en tredie Vognborg var man i Haandgemæng med Fjenden og kæmpede fra selve Vognene.

„Sig mig, Brødre", raabte Taras atter og vendte sig om mod Hetman'erne, „er der endnu Krudt i Hornene, og er Kosakkernes Kraft ikke brudt? Begynder Kosakkerne endnu ikke at vakle?"

„Jo, lille Fader! Der er endnu Krudt nok i Hornene, og Kosakkernes Kraft er ikke brudt. De vakler ikke endnu."

Bowdug er allerede falden ned fra en af Vognene; en Kugle har ramt ham i Hjertet. Oldingen samler al sin Kraft sammen og raaber:

„Jeg beklager ikke, at jeg skal forlade Verden. Gud skjænke Enhver en saadan Død. Ruslands Navn glimre til evige Tider!"

Hans Sjæl svang sig til Himlen for at fortælle de forudgangne Oldinge, hvorledes man forstaaer at kjæmpe i Rusland, og fremfor Alt, hvorledes man der forstaaer at dø for den hellige Tro.

Strax derefter faldt fremdeles Hetman'en Balaban. Han havde faaet tre dødelige Saar, en Kugle, et Landsestød og

et Sabelhug. Han var en af de tappreste Kosakker. Han havde deltaget i en Mængde Togter til Søs, hvoraf de berømmeligste vare de til Anatoliens Kyster. Hans Folk havde gjort rigeligt Bytte i Zechiner, Tøier fra Damaskus og mange andre Kostbarheder. Men paa Hjemveien tilstødte der dem et stort Uheld. De maatte nemlig passere de tyrkiske Kugler, og da det fjendtlige Skib gav dem det glatte Lag, sank den ene Halvdeel af deres Baade, og mangen Kosak fandt sin Død i Bølgerne. Dog reddede de Sivbundter, der vare bundne til Siderne af Fartøierne, dem fra at gaae til Grunde allesammen. Hele Natten igjennem øste Kosakkerne Vand af de overfyldte Fartøier med Øsere og Huer og reparerede Skaden. Af deres vide Benklæder lavede de Seil, og kun ved stor List og Snildhed lykkedes det dem at undslippe de tyrkiske Skibe. De naaede Sätscha'en i god Behold, og forærede Archimandriten i Klostret Meschigorsk en Ramme af gedigent Sølv til den hellige Jomfru. Og længe derefter priste Banduraspillerne dette Tog i deres Sange.

Nu bøiede Balaban sit Hoved; han følte Døden nærme sig og sagde med svag Stemme:

„Det synes mig, Brødre, at jeg dør en herlig Død. Syv Fjender har jeg nedhugget med mit Sværd, ni har jeg gjennemboret med min Landse; en Mængde har jeg trampet ihjel med min Hest, og jeg veed ikke, hvormange jeg har truffet med Kugle. Rusland blomstre til evig Tid!"

Og han opgav Aanden.

Kosakker, Kosakker! Offrer ikke Blomsten af Eders

Hær! Allerede har Fjenden omringet Kukubenko, han har kun syv Mand af Divisionen Nesamaikoff med sig, og de forsvare sig med overmenneskelig Tapperhed; deres Anførers Klæder rødme allerede af Blod. Taras seer Faren og iler dem til Hjælp, men kommer for sildig. En Landse har truffet Kukubenkos Hjerte, førend Fjenden bliver trængt tilbage. Han støttede sig løseligt paa en nærstaaende Kosaks Arm, og hans unge Blod randt som en Kilde, lig den kostelige Vin, som ubehændige Tjenere bære op fra Kjælderen og spilde, idet de snuble ved deres Indtræden i Festsalen. Vinen flyder i Strømme over Gulvet, og Husets Herre iler til og river sig i Haaret, thi denne Vin havde han gjemt til det skjønneste Øieblik i sit Liv, naar Gud engang vilde skjænke ham den Naade paa hans gamle Alder at gjøre et Gjæstebud for en af hans Ungdoms Venner, med hvem han kunde glæde sig ved Mindet om Ungdommen, da Mennesket tænker anderledes og nyder i fuldere Maal end senere. — Kukubenko saae sig omkring og sagde sagte:

„Jeg takker Gud, Kammerater, at det forundtes mig at dø for Eders Øine. Gid vore Efterkommere maa leve bedre end vi, og gid Rusland i christen Tro maa blomstre til evig Tid!“

Og han udaandede sin unge Sjæl. Engle tog den paa deres Arme og fløi med den til Himlen. Der vil han faae det godt:

„Sæt Dig ved min høire Side, Kukubenko“, vil Christus sige til ham, „Du har aldrig svigtet Broderskabet, Du har ingen Skjændselsdaad øvet, Du har ikke ladet

Nogen i Stikken i Farens Stund. Du har beskyttet og forsvaret min Kirke".

Kukubenkos Død gik Alle til Hjerte. Imidlertid tyndedes Kosakkernes Rækker øiensynligt; mange brave Mænd havde ladt deres Liv, men dog holdt Kosakkerne sig bravt.

„Sig mig, Kammerater", raabte atter Taras til dem, der endnu vare tilbage; „er der endnu Krudt i Hornene? Er Kosakkernes Styrke ikke brudt? Vakler Kosakkerne ikke?"

„Vi har Krudt nok, lille Fader; Pallaskerne kan gjøre Tjeneste endnu; Kosakkernes Styrke er ikke brudt; Kosakkerne vakler ikke".

Og Kosakkerne styrtede atter frem, som om de intet Tab havde lidt. Der var endnu kun tre Divisions-Hetman'er i Live. Allevegne flød det røde Blod, og Lig af faldne Kosakker og Polakker dannede Bro derover. Taras kastede et Blik mod Himlen; en stor Flok Ravne fløi forbi. Ak ja! Der er jo nogle, der vil glæde sig over, hvad her foregaaer! Bag ham er Metelitza allerede spiddet paa en Landse; den anden Pissarenkos Hoved dingler i Luften med fordreiede Øine; Okrim Guska er sunken stønnende til Jorden, kløvet igjennem paa langs lige ned til Bæltestedet.

„Nu ja, saa maa det da være!" mumlede Taras og gav et Tegn med et Tørklæde.

Ostap forstod Tegnet. Han brød frem fra det Sted, hvor han holdt Reserve, og angreb det polske Rytteri med Voldsomhed. Fjenden holdt ikke Stand; Ostap forfulgte ham til det Yderste og drev ham hen mod det Sted, hvor

der var nedrammet spidse Pæle og Jorden var bedækket med Vaaben og Stumper af Vaaben. Hestene begyndte at snuble og steile, og Polakkerne styrtede hovedkulds til Jorden. Kosakkerne fra Korsun, der holdt i Reserve bag Vognene, blev nu vaer, at Fjenden var kommen dem paa Skudvidde, og sendte ham paa een Gang en vældig Salve. Polakkerne tabte Besindelsen og kom i Uorden, og Kosakkerne fik nyt Mod.

„Seiren er vor!“ raabte Saporogerne fra alle Kanter.

Trompeterne skingrede, og Seirsfanen løftedes. Polakkerne vare slagne og flygtede til alle Sider.

„Nei, nei! Seiren er endnu ikke vor“, raabte Taras, da han saae henimod Stadens Porte.

Og han talte sandt.

Portene vare blevne aabnede, og et Regiment Husarer, Kjærnen af hele det polske Rytteri, rykkede ud. Alle Officerer red paa lysebrune persiske Heste. I Spidsen for den forreste Eskadron red en Ridder, den prægtigste og tappreste af dem alle. Under Metalhjelmen stak det sorte Haar frem i rig Fylde. Om Armen havde han viklet et Skjærf, der var broderet af de skjønneste Qvindehænder. Taras stod som forstenet; det var Andreas, der, brændende af Kamplyst og begjærlig efter at fortjene den Prydelse, han bar om Armen, styrtede sig i Kampen som en ung Vindspiller, den skjønneste, hurtigste og yngste i hele Kobbelet. Den erfarne, gamle Jæger hidser den ved sit Raab, og Vindspilleren styrter afsted, idet den kaster Poterne lige op i Veiret, med Kroppen heldende til Siden, og

faaer Sneen til at flyve til alle Sider, Haren ti Gange overlegen i Hurtighed.

Gamle Taras blev staaende; han saae, hvorledes Andreas banede sig Vei, hug om sig til høire og venstre og jog Kosakkerne foran sig. Taras tabte Taalmodigheden.

„Hvad, Dine Landsmænd! Dine Landsmænd! — Du kjæmper mod Dine Landsmænd, Du gudsforgaaene Krop!“

Men Andreas saae ikke, hvem han havde for sig; han tænkte ikke paa, om det var Landsmænd eller ikke. Han saae Intet undtagen lange, silkebløde Haarlokker, en snehvid Barm, en Svanehals og hvide Skuldre, kort Alt, hvad Himlen har skabt for glødende Kys.

„Hei, Kammerater!“ raabte Taras, „lok mig den Karl ind i Skoven! — Ham alene!“

Som et Lyn styrtede tredive af de hurtigste Kosakker frem for at lokke Andreas hen mod Skoven. De rettede paa deres Huer og sporede deres Heste for at ride i Veien for Husarerne, faldt de forreste Rækker i Flanken, bragte dem i Uorden og afskar dem fra de øvrige, og hug for Fode ned. Golokopitenko hug Andreas over Ryggen med den flade Klinge, og i samme Øieblik gjorde Alle omkring paa Kosakkernes Vis og tog Flugten.

Øieblikkeligt var Andreas i Hælene paa dem. Blodet kogte ham i Aarerne. Han trykkede Sporerne i Siden paa sin Hest og fløi afsted med Vindens Hurtighed uden at see sig om og uden at lægge Mærke til, at han kun havde en Snees Mand med sig. Kosakkerne galopperede paa deres raske Heste ad Skoven til. Andreas havde lige

naaet Golokopitenko i strakt Galop, da greb en kraftig Haand hans Hest i Tøilerne.

Andreas seer op; det er Taras, der staaer for ham. Han rystede over hele Legemet og blegnede, som en Skoledreng, der gribes paa fersk Gjerning af Læreren. Andreas's Kampmod var med Et forsvundet; han saae kun den skrækkelige Fader for sig.

„Naa, hvad skal vi to nu tage os for?“ spurgte Taras og saae ham stivt i Øinene.

Andreas var ikke istand til at svare et Ord, men slog kun Øinene ned.

„Nu, min Søn, har Du havt rigtig Fornøielse af Polakkerne?“

Andreas forblev fremdeles stum.

„Du har altsaa svigtet Din Tro og forraadt Dine Landsmænd? — — Staa af Hesten!“

Lydig som et Barn steg Andreas af Hesten og stod for Taras mere død end levende.

„Staa stille og rør Dig ikke!“ vedblev Taras. „Jeg har skjænket Dig Livet, jeg skal skille Dig ved det igjen.“

Han traadte et Skridt tilbage og rev Musketten fra Skulderen. Andreas var ligbleg. Hans Læber bevægede sig og hviskede et Navn. Det var ikke hans Fædrelands, ikke hans Moders eller Brødres Navne; det var den skjønne Polakindes Navn.

Taras fyrede. Som et Ax, der rammes af Leen, boiede Andreas Hovedet og faldt til Jorden.

Længe stod Sønnemorderen ubevægelig og betragtede det afsjælede Legeme. Selv i Døden var det skjønt. Det

mandige Ansigt straalede af Kraft og uimodstaaelig Ynde. Sorte som et Sørgeflor buede Øienbrynene sig over de blege Træk.

„Hvad manglede der ham i at kunne være en Kosak?“ mumlede Bulba for sig selv. „Han var stor og stærk, han havde et stolt Aasyn, og hans Haand var vældig i Strid. Og nu er han falden, falden uden Hæder, ynkeligt som en Hund!“

„Fader, hvad har Du gjort? Har Du dræbt ham?“ spurgte Ostap, der nu kom til.

Taras nikkede bekræftende.

Ostap betragtede længe den Døde. Han ynkedes over Broderen og sagde:

„Fader, lad os give ham en hæderlig Begravelse, for at ikke Fjenden skal vanære hans Lig eller Rovfuglene sønderflænge hans Kjød.“

„Han vil vel nok blive begravet uden vor Hjælp“, sagde Taras. „Der er sagtens Mænd og Qvinder, der vil sørge over ham.“

Derefter tænkte han dog: „Skal man kaste ham for Ulvene eller ære den ridderlige Kraft, der boede i ham, og som enhver brav Mand maa ære, hvor han saa finder den?“

Ved at see sig om bemærkede han Golokopitenko, der sprængte hen imod ham.

„Det er galt fat, Hetman! Polakkerne har faaet Forstærkning af friske Tropper.“

Neppe havde Golokopitenko udtalt, før Wowtusenko kom styrtende til og sagde det Samme.

Derpaa kom Pisarenko, der havde mistet sin Hest, løbende:

„Hvor er Du dog, lille Fader? Kosakkerne savner Dig. Hetman'en for Divisionen Newilitschki er falden; Sadoroschni og Tscherewitschenko er faldne, men Kosakkerne holder endnu Stand; de vil ikke dø, førend de har seet Dig endnu en Gang; de ønsker at dø for Dine Øine."

„Til Hest, Ostap!" sagde Taras.

Han ilede afsted for atter at samles med sine Kosakker, for at see dem endnu for sidste Gang, og for at de kunde lide Døden under deres Hetman's Øine. Men førend han og de Andre havde forladt Skoven, havde fjendtlige Skarer omringet denne fra alle Sider, og rundtomkring imellem Træerne blinkede Sværd og Landser.

„Ostap! Ostap! hold Stand!" raabte Taras.

Selv trak han sin Sabel og hug ind paa de Første, der kom ham i Veien. Paa samme Tid styrtede sex Polakker sig over Ostap, men Øieblikket er dem ikke gunstigt: Den Enes Hoved flyver fra hans Skuldre, den Anden bliver slynget langt bort, den Tredie faaer et Landsestød i Siden; den Fjerde er dristigere, han bukker sig ned og undgaaer saaledes Ostaps Kugle, der derimod rammer hans Hest i Halsen, saa den steiler; den falder og begraver i Faldet Rytteren under sig.

„Godt, min Søn! Godt gjort, Ostap!" raabte Taras. „Nu skal jeg hjælpe Dig!"

Han trænger ind paa Fjenden. Hans Sværd suser i Et væk i Luften, til alle Sider uddeler han dødbringende

Hug. Med Ostap holder han dog stadigt Øie og seer ham kjæmpe med otte Fjender paa een Gang.

„Ostap, Ostap, hold Stand!“

Men Ostap er overmandet; allerede har han faaet Slyngen om Halsen, og de fange ham og kneble ham.

„Ak, Ostap, min Søn!“ skreg Taras og baner sig Vei hen til ham, idet han hugger Alt ned som Kaalhoveder; „ak, Ostap, Ostap!“

Men i det Samme rammes han af et Slag som af en tung Steen, og det sortner for hans Øine. Et Øieblik dandse Mennesker, Landser, Krudtdampen, Glimtet af Musketterne, Træernes Grene og Blade, Alt imellem hverandre for hans Blik. Derpaa falder han til Jorden som en fældet Eg, og en tæt Taage sænker sig for hans Øine.

Capitel X.

„Jeg har nok sovet længe“, sagde Taras, da han vaagnede op igjen som af en Rus og forsøgte paa at skjelne de Gjenstande, der omgav ham.

En forfærdelig Mathed havde grebet alle hans Lemmer. Det var alt det, at han kunde skimte Vægge og Døre i et ham ubekjendt Værelse. Endelig mærkede han dog, at Towkatsch sad ved Siden af ham og passede paa enhver af hans Bevægelser.

„Ja“, tænkte Towkatsch, „det var ikke langt fra, at Du havde sovet ind i Evigheden“.

Han sagde det imidlertid ikke, men truede Taras med Fingeren og paabød ham Taushed.

„Men saa sig mig dog, hvor jeg er!“ sagde Taras, idet han samlede sine Tanker og søgte at mindes, hvad der var skeet.

„Ti stille!“ sagde hans Ven barsk. „Hvad er det, Du vil vide? Veed Du ikke, at Du er bedækket med Saar? Nu har jeg jaget afsted med Dig i to Uger, saa Hestene var nærved at styrte, og frygteligt medtaget var Du af Feber og Hede. Idag er det først, at Du har sovet nogenlunde roligt. Men, hvis Du har dit Liv kjært, maa Du tie stille.“

Taras vedblev imidlertid at prøve paa at samle sine Tanker for at mindes Noget af, hvad der var forefaldet.

„Men blev jeg da omringet og fanget af Polakkerne? — — Jeg har dog umuligt kunnet slaae mig igjennem saa mange Fjender?“

„Vil Du dog endelig engang tie, Du Djævel!“ raabte Towkatsch vred, som en Amme, der bliver hidsig paa et uartigt Barn. „Hvad behøver Du at vide, hvorledes Du er bleven frelst? Det maa være Dig nok, at Du er frelst. Der var Venner, som ikke vilde lade Dig i Stikken; det maa være nok. Nu har vi kun een Nat tilbage at jage afsted i. Du troer maaskee, at man har anseet Dig for en slet og ret Kosak? Nei, min Ven, der er sat en Pris af totusinde Dukater paa Dit Hoved.“

„Men Ostap?“ raabte Taras nu pludseligt og forsøgte

at reise sig overende; han kom i Tanker om, at han havde seet Ostap blive tagen til Fange for sine Øine og kneblet, saa at han jo nu maatte være i Polakkernes Hænder.

Den gamle Mand rystedes af den heftigste Bevægelse. Han rev Forbindingen af sine Saar og kastede den bort; han vilde tale høit og indtrængende, men Feberraseriet bemægtigede sig ham paany, og kun Ord uden Sammenhæng eller Mening strømmede over hans Læber. Imidlertid havde hans trofaste Kammerat staaet ved hans Side og overøst ham med Bebreidelser og Skjældsord. Nu greb han ham om Hænder og Fødder, bandt ham som et Barn, lagde atter Forbindingen paa og surrede ham derpaa fast i Sadlen paa en Hest og tiltraadte atter Reisen med ham.

„Om Du saa var død, skulde jeg føre Dig tilbage til Fædrelandet. Jeg vil ikke tillade, at Polakkerne haaner Dit Kosakkerblod eller hugger Dit Lig i Stykker og kaster det i Floden. Skal Ørne endelig hakke i Dit Lig, saa lad det være dem, der flyver over vore egne Stepper, og ikke polske Ørne eller Ørne, der kommer fra polske Lande. Til Ukraine skal Du tilbage, død eller levende!“

Saaledes talte den tro Kammerat og jog afsted med ham Dag og Nat, uden Rist eller Ro. Endelig naaede han Sätscha'en med den Bevidstløse. Her behandlede han ham med alle mulige Midler; han fik fat i en gammel Jødinde, der forstod sig Noget paa Lægekunsten; hun gav ham forskjellige Slags styrkende Drikke, og i Løbet af en Maaneds Tid følte endelig Taras sig bedre. Enten det nu var Lægebehandlingen eller hans Jernnatur, der fik Bugt med Sygdommen, saa var han efter halvanden Maaneds

Forløb atter paa Benene. Hans Saar vare lægte, og det saaes kun af de dybe Ar efter de Sabelhug, han havde faaet, hvor ilde den gamle Kosak var tilredt. Tre dybe Rynker havde trukket sig over hans Pande; de forsvandt aldrig siden. Da han saae sig om i Sätscha'en, forekom Alt ham forandret her. Alle hans gamle Kammerater vare døde; Ingen af dem, der havde stridt for den hellige Sag og Broderskabet, var bleven sparet.

Og de, der med Koschewoy'en vare dragne afsted for at forfølge Tatarerne, vare heller ikke mere. Alle havde maattet bide i Græsset. En var falden paa Ærens Mark, Andre omkom af Sult og Tørst paa Krims Saltstepper; Andre igjen vare faldne i Fangenskab og havde taget Livet af sig selv for ikke at skulle taale Fangenskabets Forsmædelse. Ogsaa den gamle Koschewoy var forlængst død og borte, og allerede groede Græsset paa de Kosakkers Gravhøie, der for en kort Stund siden havde glødet af Mod og Liv.

Taras mærkede, at der holdtes en stor Fest og et stormende Drikkelag rundtomkring ham; alle Krusene vare sønderslagne, og ikke en Draabe Vin var mere tilbage. Gjæsterne og Tjenerne havde slæbt alle Drikkebægere og kostbare Kar bort, og Herren i Huset sad ensom og mørk og tænkte, at det havde været bedre, om denne Fest slet ikke havde været.

Forgjæves gjorde de Andre sig Umage for at opmuntre og adsprede ham, forgjæves traadte de gamle Banduraspillere, to og tre sammen, hen og besang Kosakkernes Bedrifter for ham. Han saae og hørte paa Alt med kolde, ligegyl-

dige Blikke; en usigelig Smerte stod at læse i hans ubevægelige Træk og paa hans bøiede Hoved; sagte mumlede han ved sig selv: „Ostap, min Søn!“

Imidlertid havde Saporogerne rustet sig til et Søtogt. Tohundrede Fartøier svømmede ned ad Dnjepr, og Lilleasien saae Kosakkerne med det tætklippede Hoved og den vaiende Haarpisk udbrede Mord og Brand over dets frugtbare Sletter. Muselmændenes Turbaner saae det ligge spredte lig talløse Blomster paa de blodstænkte Marker eller svømme ved Strandbredden. Det saae Saporogernes vide, tjærede Benklæder og deres kraftige Næver, bevæbnede med sorte Pidske. Saporogerne havde ødelagt alle Vinbjerge og fortæret Druerne; i Moskeerne havde de efterladt hele Dynger af Skarn, de havde taget kostbare persiske Shavler og bundet om deres snavsede Kaftaner istedetfor Bælter. Endnu længe efter fandt man deres korte Piber paa de Steder, hvor de havde huseret. Da de drog jublende tilbage, bleve de forfulgte af et tyrkisk Skib paa ti Kanoner, der sendte dem det glatte Lag og spredte de lette Fartøier som en Fugleskare. Trediedelen af deres Flaade gik til Grunde i Havets Dyb, Resten samledes med Møie og naaede i god Behold Dnjeprens Munding med en Ladning af tolv Tønder Zechiner.

Alt dette fængslede imidlertid ikke Taras. Han slentrede over Marker og Stepper som for at gaae paa Jagt; men han løsnede intet Skud, men lagde Geværet ved Siden af sig og saae tungsindig ud over Vandet. Her kunde han sidde i Timevis med sænket Hoved, og ofte hørtes han sige sagte hen for sig: „Ostap, min Ostap!“

Foran ham strakte sig det sorte Havs glindsende Vandflade; i det fjerne Siv hørtes Skriget af en Maage; men ned over hans hvide Skjæg rullede den ene Taare efter den anden.

Endelig blev det ham for trangt.

„Lad skee, hvad Gud vil“, sagde han, „jeg maa afsted og efterspore, hvad der er blevet af ham. Lever han endnu? Eller hviler han i sin Grav? Eller har han ikke engang fundet en Grav? Jeg maa have det at vide, det koste hvad det vil!“

En Uge derefter var han allerede kommen til Byen Umane, til Hest, med Landsen i Haanden, Sværd ved Siden og Vadsækken paa Saddelknappen; en Potte med Grød, nogle Kugler, en Hestelænke og andre Krigsfornødenheder udgjorde hans Bagage. Han red lige hen imod en ringe, faldefærdig Hytte, hvis tilsmudsede Vinduer neppe vare til at øine. Skorstenen paa den var stoppet til med Pjalter og det hullede Tag bedækket af Spurve. Foran Husets Dør laa Dynger af Grus. En Jødinde, der havde en Hue, besat med sorte Perler, paa Hovedet, kom til Syne ved Vinduet.

„Er Din Jøde hjemme?“ spurgte Bulba, idet han steg af Hesten og bandt den ved en Ring i Muren.

„Ja“, svarede Jødinden og kom ud med en Kurv Havre til Hesten og et Krus Øl til Rytteren.

„Hvor er da Jøden?“

„I Værelset ved Siden af; han læser sine Bønner“, sagde Jødinden sagte og neiede for Bulba og sagde „Velgaaende“, da han satte Kruset til Læberne.

„Bliv her! Giv min Hest Noget at æde og drikke; jeg maa tale alene med ham.“

Jøden var vor gamle Bekjendt Jankel, der nu var baade Forpagter og Værtshusholder. Han havde lidt efter lidt faaet Haand i Hanke med alle Omegnens Herremænd og Junkere og efterhaanden udsuget dem dygtigt. I tre Miles Omkreds fandtes ikke et Hus i nogenlunde ordenlig Stand; Alt laa hen uden Vedligeholdelse og kom mere og mere i Forfald. Hele Egnen var øde, som efter en pestagtig Sygdom eller store Ildebrande. Blev Jankel boende der endnu en halv Snees Aar, var det klart, at han vilde have bragt hele Egnen i sine Kløer.

Taras traadte ind i Værelset. Jøden var i Færd med at bede, og havde et langt, smudsigt Slør svøbt om Hovedet. Da han vendte sig om for efter sin Religions Forskrifter at spytte fra sig endnu en Gang, fik han Øie paa Bulba, der stod bagved ham. Øieblikkeligt flimrede de to tusinde Dukater, der vare udlovede for Bulbas Hoved, Jøden for Øinene. Han skammede sig dog over denne Tanke og forsøgte at qvæle den evige Gjerrighed efter Guld, der som en Orm snoede sig om hans jødiske Sjæl.

„Hør, Jankel“, sagde Taras til Jøden, der hilste ham ærbødigt og viseligen lukkede Døren i, for at Ingen skulde opdage denne; „jeg har reddet Dit Liv, da Du var lige ved at blive sønderreven af Kosakkerne; gjør Du nu mig en Tjeneste til Gjengjæld.“

Jødens Aasyn formørkedes noget.

„Hvad skulde det være for en Tjeneste? Hvis det er

Noget, der staaer i min Magt, hvorfor skulde jeg da ikke gjøre det?"

„Ord behøves ikke. Bring mig til Warschau!"

„Til Warschau! — Hvad for Noget? Til Warschau?" svarede Jankel og trak Øienbrynene og Skuldrene i Veiret, saa forbauset blev han.

„Ingen Indvendinger! Bring mig til Warschau! Hvad der end kommer ud deraf, jeg vil see ham endnu en Gang, tale blot et Ord med ham! — —"

„Et Ord med hvem?"

„Med min Søn Ostap!"

„Veed Herren da ikke, at man allerede — —"

„Jeg veed Alt, Alt! — Man har sat en Pris af to tusinde Dukater paa mit Hoved. De Uslinge forstaaer at vurdere det. — Jeg giver Dig fem tusinde. See her har Du to tusinde Dukater strax — han trak en Pung frem og talte Pengene op — Resten faaer Du, naar jeg vender tilbage."

Israels Søn greb strax til og indkasserede Pengene.

„Ak, smukke Penge! Smukke Penge!" raabte han, dreiede en af Dukaterne rundt mellem sine Fingre og prøvede den med Tænderne. „Den, Herren har taget disse skjønne Dukater fra, har vistnok ikke havt Lyst til at leve en Time længer, men er gaaet lige hen at drukne sig af Sorg over at have mistet saa prægtige Guldstykker."

„Jeg skulde ikke have bedt Dig derom, men selv søgt at finde Veien, men jeg kunde da let være bleven kjendt af de fordømte Polakker og greben; thi til Kneb og Forstillelse duer jeg ikke. Derfor er det, jeg kommer til Dig.

Forresten vilde jeg heller ikke kunne udrette Noget i Warschau alene. — Lad os saa komme afsted! Spænd for og lad os strax komme paa Vei!"

„Naa, Herren troer, det er gjort blot med at trække en Hest ud af Stalden og spænde den for og saa kjøre væk! — Troer I, at det gaaer an saadan uden videre at kjøre afsted med Eder? — Nei, I maa rigtignok skjules godt."

„Ja, ja, skjul mig da, skjul mig saa godt Du kan, — for Exempel i en tom Tønde, hvad?"

„Ih, hvor skulde jeg kunne skjule Herren i en tom Tønde? Vilde man ikke strax tro, at der var Brændevin i den Tønde?"

„Nu ja, saa lad dem tro, det er Brændevin."

„Lade dem tro, det er Brændevin! Ach wai!" raabte Jøden, greb sig med begge Hænder i de lange Haarflætninger og vendte Øinene mod Himlen.

„Hvad skaber Du Dig saadan for?"

„Men kan Eders Herlighed da ikke begribe, at Gud har skabt Brændevinen, for at Mennesket kan drikke den? Paa Veien støder vi overalt paa Lækkermunde og Drukkenbolte. Den første den bedste er istand til at rende fem Werster efter den Tønde og bore Hul i den, og naar han seer, at der ikke kommer Noget, saa vil han sige: „„Et tomt Fad! Aha, en Jøde fører ikke et tomt Fad med sig for Ingenting; der maa stikke Noget under. Bind den Jøde, knebl den Jøde, tag alle Pengene fra den Jøde og kast ham i Fængsel"" — for man er nu engang vant til at tiltro Jøderne alle mulige Nederdrægtigheder, fordi

man behandler Jøden som en Hund — fordi man siger, at en Jøde er ikke et Menneske".

„Nu, saa put mig da i en Fiskevogn!"

„Kan ikke lade sig gjøre; det er ganske umuligt! Folk i Polen er nu saa forsultne som Hunde. Saa vil man stjæle den Fisk, og saa opdager man Eders Herlighed."

„Nu ja, saa gjør hvad Fanden Du vil, men lad os komme afsted!"

„Hør, min Herre! Hør dog!" sagde Jøden, smøgede sine Ærmer op og strakte sine Arme med Fingrene udspilede ud imod Bulba; „jeg vil sige Eder en Ting. Man bygger nu allevegne Fæstninger og Slotte; der er kommen udenlandske Ingenieurer hertil; paa alle Landeveiene kjører man med Steen til Byggearbeider. Eders Herlighed lægger sig paa Bunden af Vognen, saa lægger jeg Mursteen ovenpaa. Eders Herlighed er stærk og kraftig; det vil ikke være Noget for Eder at have den Smule Vægt paa Eder, og nedentil skjærer jeg et Hul, hvorigjennem I faaer Mad og Drikke."

„Gjør hvad Du vil, lad os bare komme afsted!"

En Time efter kjørte en med Mursteen belæsset Vogn, forspændt med to magre Krikker, ud af Byen Umane. Paa den ene Krikke sad Jankel, og hans lange Haarfletninger, der hang ned under Huen, daskede frem og tilbage, naar han skumpledes op og ned paa Hesten, hvor hans lange Krop tog sig ud ikke ulig en Milepæl paa Landeveien.

Capitel XI.

Paa den Tid, de ovenfor fortalte Begivenheder tildrog sig, fandtes der ingen Toldsteder eller Opsynsmænd ved Grændsen — denne skrækkelige Qval for driftige Handelsmænd — Enhver kunde befordre hvadsomhelst han havde Lyst til.

Faldt det overhovedet Nogen ind at undersøge en eller anden Vogn nærmere, saa gjorde han det for det Meste blot for sin Fornøielses Skyld, og det skete kun, naar der var Noget synligt paa Vognen, der stak ham i Øinene, og han havde et Par gode Næver at skaffe sig Respekt med.

Men Mursteen stak Ingen i Øinene, og de kom saaledes uhindrede ind ad Warschaus Port. I sit snevre Fængsel hørte Bulba ikke Andet end Vognens Rumlen og Raab og Skrig af Kudskene paa de andre Kjøretøier, de mødte.

Jankel sad, bedækket af Støv, paa sit lille Øg og kjørte ad forskjellige Omveie ind i en mørk Gyde, der dengang hed Skidenstræde eller Jødestræde, idet nemlig alle Warschaus Jøder vare sammenstuvede her. Husene i denne Gyde saae nærmest ud som to Rækker Baggaarde, der vendte ud imod Gaden. Solen syntes aldrig at kunne bane sig Vei hertil. Lave, sorte Træskur med lange Stænger ud af Vinduerne bidrog til at gjøre den endnu mørkere. Mellem disse Skur saaes hist og her en Mur med røde Steen, der imidlertid ogsaa var begyndt at blive sort paa

flere Steder, og en sjælden Gang faldt et hvidkalket Hus skjærende i Øiet, naar Solen skinnede derpaa. Alt laa mellem hverandre i vild Uorden, Kakkelovnsrør, Pjalter, sønderslagne Potter o. desl. Enhver kastede Alt, hvad der ikke længer var brugbart, og alt Skarn og Ureenlighed ud paa Gaden, saa at de Forbigaaende havde rig Leilighed til at anstille alsidige Betragtninger over de forskjelligste Arter af Pjalter og Skaar. En Mand til Hest kunde med Haanden naae de Stænger, der gik tversover Gaden fra det ene Hus til det andet, og hvorpaa der hang lange Jødestrømper, korte Beenklæder og røgede Gjæs. Af og til saae man i et forfaldent Vindue et ret smukt Jødindeansigt, prydet med sorte Glasperler i Haaret. En Klynge smaa, snavsede og pjaltede Børn med krøllet, ravnsort Haar væltede sig i Skarnet under Raab og Skrig.

En rødhaaret Jøde med et af Fregner stærkt vansiret Ansigt, der lignede et Spurveæg, stak Hovedet ud af Vinduet. Han indlod sig strax i en Samtale med Jankel i deres eiendommelige Sprog, hvorpaa Jankel kjørte ind i Gaarden. En anden Jøde, der kom op ad Gaden, blandede sig i Samtalen, og da Bulba endelig krøb frem under Stenene, saae han tre Jøder tale ivrigt sammen.

Jankel vendte sig mod ham og sagde, at han havde besørget Alt efter Ønske, Ostap befandt sig i Stadens Fængsel, men han haabede trods den Vanskelighed, der var forbunden hermed, at kunne overtale Fangevogterne til at tilstede Faderen en Samtale med sin Søn.

Bulba traadte ind i Huset tilligemed de tre Jøder. Disse begyndte at pluddre i Munden paa hverandre ti

ham paa deres Kaudervælsk. Taras henvendte sig snart til den ene, snart til den anden af dem. Han var i stærk Sindsbevægelse; over hans raa, ellers stive Træk lyste der en Straale af Haab, hint Haab, Mennesket undertiden fatter, naar han har naaet Fortvivlelsens Høidepunkt. Hans gamle Hjerte bankede heftigt, som om han var en ung Mand.

„Hør", sagde han, og Stemmens Klang røbede hans Bevægelse, „hvis det gjaldt om at finde en Skat, der var nedsænket paa Havets Bund, vilde I kunne gjøre det; Ordsproget siger, at en Jøde kan stjæle sig selv, hvis han vil. Befri min Søn! Skaf ham Leilighed til at undslippe fra de Djævle, han er falden i Hænderne paa. Jeg har lovet denne Mand tolv tusinde Dukater; jeg vil lægge tolv tusinde til, jeg vil give alle mine Kostbarheder og alt det Guld, jeg har nedgravet i Jorden, jeg vil give min Gaard, mit sidste Klædningsstykke. Jeg vil sælge Alt, hvad jeg eier, og desuden vil jeg slutte en Overeenskomst med Eder om at dele Alt, hvad jeg har erhvervet i Krigen, med Eder!"

„Aa, det er umuligt, kjære Herre!" sagde Jankel med et Suk.

„Ja, umuligt!" sagde en af de andre Jøder.

De tre Jøder saae stiltiende paa hverandre.

„Man kunde maaskee dog prøve det", sagde den Tredie med et sky Blik paa de to Andre; „med Guds Hjælp kunde man maaskee — —"

De tre Jøder begyndte atter at pluddre Hebraisk med hverandre. Bulba var trods den meest spændte Opmærk-

somhed ikke istand til at forstaae et Ord af hvad de sagde; han hørte kun flere Gange Navnet Mardochai blive nævnt; det var det Hele.

„Hør, min kjære Herre", sagde nu Jankel, „vi maa først raadføre os med en Mand, hvis Lige ikke findes i hele Verden; han er saa viis som Salomon, og kan han ikke gjøre Noget, er der Ingen i Verden, der kan. Bliv her! Der er Nøglen; tag den, og lad Ingen komme ind."

Jøderne gik ud paa Gaden.

Taras lukkede Døren og saae gjennem et lille Vindue ud i det smudsige Stræde.

Jøderne bleve staaende udenfor paa Gaden og talte med hverandre med den største Livlighed. Lidt efter sluttede en Fjerde og endnu en Femte sig til dem. Bulba hørte atter flere Gange Navnet Mardochai. Jøderne saae i Et væk ned ad Gaden, nu til den ene og nu til den anden Side. Endelig viste der sig ved et fremspringende Hjørne af en Bygning, bag en smudsig Mur, en Fod og en kort, flagrende Kaftan.

„Ah! Mardochai!" raabte alle Jøderne paa een Gang.

En mager Jøde, der ikke var slet saa lang som Jankel, men meget tørrere, og med en paafaldende tyk Overlæbe, kom hen imod det utaalmodige Selskab. Alle Jøderne begyndte at tale til ham i Munden paa hverandre, og imidlertid saae Mardochai flere Gange op til det aabne Vindue, hvoraf Taras kunde slutte, at det var om ham, de talte. Mardochai slog ud med Arme og Hænder, hørte til, afbrød de Andre, spyttede ofte til Siden og stak Hænderne i Lommerne, idet han slog sine Kjoleskjøder til Side. Af

Lommen fremtog han en Slags Skralde. Ved denne Leilighed kom han til at vise et Par Beenklæder, der befandt sig i en yderlig slet Forfatning. Tilsidst gav Jøderne sig til at skrige saa forfærdeligt op, at den ene af dem, der holdt Vagt, saae sig nødt til ved Tegn at paabyde Taushed, og Taras begyndte at nære Bekymring for sin Sikkerhed. Dog slog han sig snart til Ro ved at huske paa, at i deres eget Qvarteer kunde Jøderne tale saa frit de vilde, og at ikke Fanden selv kunde forstaae deres Kaudervælsk.

Nogle Øieblikke efter traadte samtlige Jøder ind i Værelset til Taras. Mardochai gik hen til ham, slog ham paa Skulderen og sagde:

„Naar vi beslutter os til at gjøre Noget, saa skal det ogsaa blive ordenligt gjort.“

Taras betragtede denne Salomon, hvis Lige ikke fandtes i Verden, og begyndte at nære Haab. Synet af ham kunde virkelig nok indgyde nogen Tillid. Hans Overlæbe var ligefrem skrækkelig; det var utvivlsomt, at den ikke ad naturlig Vei kunde have udviklet sig til en saadan Tykkelse. Viismandens Skjæg bestod af femten Haar, der alle havde samlet sig paa venstre Side af Ansigtet. Hans Ansigt havde saa mange Mærker af Slag, han havde oppebaaret paa sine Eventyr, at han rimeligvis selv forlængst havde glemt, hvorfor han havde faaet dem, og betragtede dem som Modermærker.

Kort efter fjernede Mardochai sig med sine Kammerater, der vare aldeles opfyldte af Beundring over hans Viisdom. Bulba blev alene tilbage. Det var en besynderlig usikker Stilling, han befandt sig i, og for første Gang i

sit Liv følte han sig urolig; hans Sind var i feberagtig Ophidselse. Han var ikke længer den gamle ubøielige, jernhaarde Bulba; han var ængsteligt, ja ligefrem ynkeligt tilmode. Ved den ringeste Lyd foer han sammen, ethvert Ansigt, der viste sig i den smudsige Gade, foruroligede ham. Denne Tilstand vedblev hele Dagen igiennem; han hverken spiste eller drak, hans Øine vare ufravendt heftede paa det lille Vindue, der vendte ud til Gaden.

Endelig, seent paa Aftenen, kom Mardochai og Jankel tilbage. Taras var nærved at qvæles af Spænding.

„Naa, kan det lade sig gjøre“, spurgte han utaalmodigt.

Men førend Jøderne kunde svare herpaa, bemærkede Taras, at Mardochai havde mistet den lange Haarlok, der før stak frem under hans Hue i Nakken. Det var tydeligt, at der var Noget, han vilde sige, men han stammede saa besynderligt, at Taras ikke forstod det Mindste deraf. Jankel førte hyppigt sin Haand op til Munden, som om han led af Gabekrampe.

„Ak, kjære Herre!“ sagde Jankel, „for Øieblikket er det ganske umuligt, det veed Gud, det er; ganske umuligt. Det er saa afskyelige Folk, vi har at gjøre med, at man maa væmmes ved dem. Mardochai siger det Samme. Mardochai har gjort Alt, hvad der er muligt for et Menneske, men — Gud har ikke villet tillade det. Der er tre tusinde Soldater i Byen, og imorgen vil de Alle blive henrettede.“

Taras saae stivt paa dem, dog nu uden Utaalmodlghed eller Vrede.

„Og hvis Eders Herlighed vil tale med ham, saa maa det være imorgen tidlig, før Solen staaer op. Det er aftalt med Vagten; der er en Corporal, der har lovet mig det. Gid han maa forsmægte i den anden Verden — ach wai, hvad det er for gridske Hunde; selv blandt vort Folk findes ikke deres Lige; jeg har maattet give hver Mand af Vagten halvhundrede Dukater, og Corporalen -- —“

„Godt, før mig derhen“, sagde Taras fast, og fik atter sin gamle Sikkerhed tilbage.

Han gik ind paa Jankels Forslag om at forklæde sig som en fremmed Greve fra Tydskland; den betænksomme Jøde havde de fornødne Klædningsstykker i Beredskab.

Det var blevet Nat. Herren i Huset, den rødhaarede Jøde med Fregnerne, kom med en tynd Madrats, der var bedækket med en Slags Bastmaatte, og lagde den paa en Bænk til Bulba. Jankel lagde sig paa en lignende Madrats paa Gulvet.

Den rødhaarede Jøde drak en Kop Brændevin, tog sin Halvkaftan af og beholdt kun Strømper og Sko paa, hvorved han fik Lighed med en Høne, og krøb derpaa hen i en Alkove, hvor han lagde sig ved Siden af sin Ægtehalvdeel. To Drengebørn leirede sig som et Par Hunde paa Gulvet ved Siden af Alkoven.

Men Taras sov ikke; han blev siddende ubevægelig, trommede sagte paa Bordet med Fingrene og blæste tykke Tobaksskyer fra sig, saa den sovende Jøde var nærved at qvæles og maatte stikke Næsen under Tæppet. Neppe var det første Daggry brudt frem, før han stødte til Jankel med Foden.

„Saa! Op med Dig og lad mig faae fat i den Grevedragt!“

I et Øieblik var han paaklædt, havde sværtet Skjæg og Øienbryn og sat en lille, brun Hat paa Hovedet, saa at hans Udseende var saa stærkt forandret, at selv hans nærmeste Slægtninge ikke vilde have kunnet gjenkjende ham. Man skulde neppe have antaget ham for meer end høist tredive Aar gammel. Hans Ansigt og Kinder straalede af Sundhed, og de dybe Ar gav ham et imponerende Udseende. Den guldbroderede Dragt passede ham, som om den var syet til ham.

Det var endnu stille i Gaderne, og ikke en eneste Handlende viste sig hverken i Boutikkerne eller paa Gaderne. Bulba og Jankel kom til en Bygning, der ikke var ulig en sovende Stork. Det var en lav, bred, klodset Bygning, stærkt mørknet af Alderdom, paa hvis ene Hjørne et langt og smalt Taarn med et hullet Tag ragede i Veiret som Halsen paa en Stork. Dette Hus syntes at gjøre Tjeneste i mange forskjellige Retninger; her var baade Kaserner, Fængsel og Retslokaler.

Taras og Jankel traadte ind i Huset og kom ind i en stor Sal eller rettere en Gaard, der var lukket paa alle Sider. Her laa vel henved et tusinde Mennesker og sov ved Siden af hverandre. Lige foran dem saae de en Dør, ved hvilken der sad to Skildvagter, der spillede et Spil, som bestod i, at den ene med to af sine Fingre slog den Anden i den flade Haand. De lagde ikke videre Mærke til de Indtrædende, og vendte sig først om, da Jankel sagde:

„Det er os, mine Herrer! De veed nok — —“

„Træd ind!“ sagde den Ene af dem og aabnede Døren med den ene Haand, medens han rakte den anden hen mod sin Kammerat for at modtage de Slag med Fingrene, der tilkom ham.

De traadte ind i en mørk og smal Gang, hvorfra de kom ind i en anden Sal, der oventil var forsynet med smaa Vinduer.

„Hvem der?“ raabtes der af flere Stemmer paa een Gang, og Taras saae flere Soldater, der vare bevæbnede fra Top til Taa.

„Her kommer Ingen ind“, lød det.

„Det er os“, sagde Jankel, „almægtige Gud, det er os, mine Herrer!“

Men Ingen vilde høre paa ham. Heldigvis kom i det Samme en tyk Mand tilstede, der syntes at være den vagthavende Officeer; han raabte ialfald høiere end alle de Andre.

„Min Herre, det er os; I kjender os jo nok, og Hr. Greven der vil vise sig erkjendtlig imod — —“

„Naa, ja lad dem gaae videre, men tusind Djævle skal annamme Jer, hvis I lader Flere slippe ind. Og Ingen af Jer vover at spænde Sabelen af eller lægge sig ned — —“

Fortsættelsen af denne veltalende Kommando tabte sig i Larmen.

„Det er os, — det er mig — det er jo os!“ raabte Jankel til Alle, hvem de stødte paa.

„Gaaer det nu?“ spurgte han en af Vogterne, da de langt om længe havde naaet Enden af Gangen.

„Ja, nu gaaer det. Jeg veed kun ikke, om I faaer Lov til at komme ind i selve Fængselet. Jan er ikke mere her, han har faaet Post et andet Sted“, svarede Vagten.

„Ach wai, ach wai!“ udbrød Jøden sagte, „det er meget slemt, kjære Herre!“

„Gaa!“ sagde Taras haardt.

Jøden adlød.

Ved Hjørnedøren til en underjordisk Hvælving stod en Heiduk med en tre Etager høi Knebelsbart. Den øverste Etage steg op ad Øinene til, den mellemste gik lige ud, og den nederste hang ned over Læberne. Denne Prydelse gav ham en slaaende Lighed med en Vildkat.

Jøden bøiede sig til Jorden og gik derpaa skjælvende hen imod denne Cerberus: „Naadige Herre! — Deres Herlighed!“

„Hvem taler Du til, Smaus!“

„Til Eder, naadige Herre!“

„Hm! — Jeg er forresten kun en slet og ret Heiduk“, sagde Besidderen af den tre Etages Knebelsbart, medens hans Øine dog tindrede, saa smigret følte han sig ved den Ærbødighed, der vistes ham.

„Og jeg, — ved Gud, jeg troede, det var Capitainen selv. Aa, aa! — —“ Med disse Ord rystede Jøden flere Gange paa Hovedet og spilede Fingrene fra hverandre. „Nei, hvor han dog seer fornem ud! — Ja, ved Gud, det er en Capitain, ganske og aldeles en Capitain! — Den

Herre skulde man sætte paa en stolt Hingst, der galopperede afsted som en Stormvind — naa, hvor kunde han kommandere et Regiment!"

Heidukken strøg den nederste Etage af sin Knebelsbart, og hans Øine straalede af den fuldstændigste Tilfredshed.

„Min Gud! Hvad det er for krigerske Karle!" vedblev Jøden. „Ach wai, hvilke prægtige Folk! Saadanne Opslag med Guldtresser og saadanne Skjærf! — det skinner som Solen! Og de unge Piger! Naar de seer paa saadanne Karle, — naa da!"

Jøden rystede atter paa Hovedet.

Heidukken strøg øverste Etage af Knebelsbarten og gav en Lyd fra sig, der ikke var ulig en Hests Vrinsken.

„Vilde den naadige Herre ikke være saa god at være os lidt behjælpelig", sagde Jøden videre. „Denne Prinds her kommer udenlandsfra og vilde gjerne see en Kosak. Han har aldrig i sit Liv seet, hvad Kosakkerne er for Folk."

Fremmede Grever og Baroner saae man hyppigt i Polen; ofte kom de blot af Nysgjerrighed efter at see denne halvt asiatiske Krog af Europa. Moskau og Ukraine betragtede man omtrent som hørende til Asien. Heidukken bukkede derfor ærbødigt for den fremmede Stormand og fandt det passende at sige et Par Ord for egen Regning.

„Jeg veed ikke, hvad det kan interessere Deres Excellence at see de Fyre", sagde han. „De ligner mere Hunde end Mennesker. Og deres Religion duer ikke for en Pibe Tobak".

„Du lyver, Din Djævel!“ skreg Bulba. „Du er selv en Hund. Hvor kan Du sige, at vor Religion ikke duer! Nei, den Religion, I har, duer ikke. I er ikke Andet end Kjættere!“

„Aha! Nu veed jeg, hvem Du er, min Ven!“ svarede Heidukken. „Du hører selv til den Slags Folk, som sidder her indenfor under Laas og Lukke. Bi lidt! Nu skal jeg kalde paa Folk, der kan tage sig af Dig.“

Taras indsaae sin Uforsigtighed, men i sin Ærgrelse og Stædighed tænkte han ikke paa at gjøre det godt igjen. Heldigvis lagde Jankel sig nu imellem dem.

„Men, naadige Herre dog, hvor kan I tro, at Herren der skulde være en Kosak? Var han Kosak, hvor kunde han saa gaae saadan klædt og have saa fornemt et Væsen?“

„Ja, det kommer ikke mig ved!“

Heidukken lukkede allerede sin store Mund op for at give sig til at raabe paa Folk.

„Men, Deres kongelige Majestæt, ti dog endelig stille!“ raabte Jankel. „Vi skal betale Eder, som Ingen endnu nogensinde har betalt Eder; I skal faae to Gulddukater!“

„Aa, to Dukater! Hvad bryder jeg mig om to Dukater! Jeg giver min Barbeer to Dukater blot for at klippe det Halve af mit Skjæg. Nei, hundrede Dukater, Smaus!“

Dermed strøg han øverste Etage igjen.

„Giver Du mig ikke paa Øieblikket hundrede Dukater til, saa kalder jeg paa Vagten“.

„Det er jo uhørt!“ tog Jøden paa Veie med ynkelig Stemme og famlede ved Baandene om sin Læder-Pengepose. Han var bleven ganske bleg.

Men med alt det priste han sig lykkelig, at han havde netop den Sum, og ikke mere, i Pungen, saa kunde Heidukken da ikke forlange meer.

„Min Herre! Min Herre! Lad os nu hurtigt komme ind“, sagde Jankel. „I seer, hvad det er for skjændige Karle, man her har at gjøre med“, tilføiede han sagte til Taras, da han saae, hvorledes Heidukken veiede Pengene i Haanden, som om han fortrød, at han ikke havde forlangt mere.

„Ja, lad os nu komme frem, Du Djævel til Heiduk!“ sagde Bulba. „Har Du nu faaet Penge og vil ikke vise os Kosakkerne. Nu skal Du vise os dem. Da Du har taget Penge for det, kan Du ikke længere nægte os det.“

„Ja, pil saa af, ad Helvede til! Og see til, I skynder Jer lidt, ellers skal jeg tage Jer ved Vingebenet, kan I være visse paa!“

„Ja, kjære Herre! Lad os skynde os! Kom nu for Guds Skyld! Den forbandede Karl! Gid han maa see Syner i Drømme, som han maa faae Ondt i Maven af“, hviskede Jankel.

Bulba hang med Hovedet og gik langsomt videre. Jankel fulgte brummende; det gik ham nær til Hjerte, at han var kommen af med saa mange prægtige Dukater, som kunde have været sparede.

„Hvad skulde I ogsaa svare den Hund for? Kunde I ikke bare have ladet den Hund skjælde ud saa meget, han gad. De Folk kan nu ikke leve, uden at de skal tage paa Veie. Ach wai, hvor har dog ikke saadanne Mennesker Lykken med sig! At tjene hundrede Dukater

blot for at have den Uleilighed at bede os om at pakke os afsted. Og en stakkels Jøde river man Haaret af og tilrakker ham i Ansigtet, saa han maa skamme sig ved at vise sig for Folk, — men giver Nogen ham hundrede Dukater i Betaling for det? — Ak, Du almægtige Gud!"

Men paa Bulba havde det uheldige Udfald af deres Forsøg gjort et heelt forskjelligt Indtryk, det var tydeligt at see paa hans flammende Øine.

„Lad os gaae!" sagde han pludseligt og foer op af sin Bedøvelse, „lad os gaae hen paa Torvet, jeg vil see dem pine ham!"

„Ak, kjære Herre! Hvad skal det til? Det kan jo ikke nytte ham Noget."

„Lad os gaae!" gjentog Bulba med Bestemthed, og Jøden fulgte ham sukkende, som Ammen følger med et egensindigt Barn.

Det var ikke vanskeligt at finde det Sted, hvor Henrettelsen skulde gaae for sig; Folk strømmede derhen allevegne fra. I hin raa Tidsalder var en Henrettelse et af de interessanteste Skuespil ikke blot for Menigmand, men endog for de bedre stillede Klasser. Mangfoldige fromme gamle Koner, mange sky unge Piger, der Natten efter ikke drømte om Andet end blodige Kroppe og skreg høit i Søvne, som ellers kun en drukken Husar kan skrige, greb med Begjærlighed en saadan Leilighed til at mætte deres blodtørstige Nysgjerrighed.

„Ak, hvilke skrækkelige Pinsler!" udbrød vel enkelte af disse ømtfølende Sjæle, idet de i feberagtig Rædsel lukkede Øinene og vendte sig bort, men de bleve dog stand-

haftigt staaende paa deres Pladser. Der fandtes blandt Tilskuerne Mennesker, der stod med opspilet Mund og Armene krampagtigt udstrakte, og gjerne havde klattret op paa Nakken af en af de Foranstaaende for at komme til at see bedre. Mellem de øvrige almindelige, smalle Ansigter og smaa Hoveder saae man en Slagter med et bredt Ansigt og storslaaede Træk, der betragtede det Hele med Kjendermine og i stødvis udtalte, korte Ord underholdt sig med en Skorsteensfeier, som han kaldte Fætter; — de søgte nemlig samme Værtshus om Søndagen. Nogle disputerede heftigt, Andre indgik endog Væddemaal. Men den største Deel af Tilskuerne hørte til den Klasse Mennesker, der betragter Verden og Alt, hvad der foregaaer i denne, med den største Ligegyldighed, og samtidigt kløer sig nok saa gemytligt bag Ørerne eller piller sig i Næsen.

Heelt foran i Hoben, tæt ved Siden af de mægtige Knebelsbarter, der udgjorde Byvagten, stod en tilsyneladende endnu ung Landjunker i militairisk Dragt; han havde rimeligvis al sin Eiendom paa sig og havde neppe efterladt Andet hjemme end en pjaltet Skjorte og et Par gamle Støvler. Tværs over hans Bryst bugtede sig to Kjæder, hvorved der hang nogle runde Tingester, omtrent som Dukater. Han havde indfundet sig med sin Kjæreste, Judith, og saae sig uophørligt om til alle Sider for at passe paa, at der ikke blev traadt paa hendes fine Silkekjole. Han syntes i Forveien at have forklaret hende Alt saa fuldstændigt, at der neppe behøvedes at tilføies Mere.

„Seer Du, lille Judith“, sagde han, „alle de Mennesker, Du seer her, det er Folk, der er komne for at see, hvor-

dan man henretter Forbryderne, og han, der staaer der, min Snut, der bagved, med Øxen i Haanden, det er Bøddelen. Og naar han begynder at dreie paa Hjulet og bruge de andre Torturredskaber, saa er Forbryderen ikke død endnu, men saasnart Hovedet er hugget af ham, min Snut, seer Du, saa doer han lige paa Øieblikket. I Førstningen vil han jo nok skrige og skabe sig, men naar Hovedet først er hugget af ham, saa kan han ikke skrige meer, og saa kan han heller ikke hverken spise eller drikke mere, min Pige! For han har jo mistet sit Hoved, forstaaer Du "

Judith hørte til med Forbauselse og Nysgjerrighed. Tagene vare fulde af Mennesker. I Tagvinduerne saaes de forskjelligste Fysiognomier og Dragter. Paa Balkon'erne sad Aristokratiet under Baldakiner. En ung Pige støttede sin fine, marmorhvide Arm paa Balkongitteret. Fornemme, værdige Herrer betragtede Alt med rolige Blikke. En Tjener i kostbart Liberi, med Opslag paa Ærmerne, gik omkring med en Presenteerbakke og bød Forfriskninger om. Nogle lystige unge Piger med sorte Øine kastede af og til med de hvide Hænder Kage og Frugt ned paa Folk, der stod paa Gaden. En Flok forsultne Soldater rakte deres Huer hen for at fange disse Lækkerbidskener, og en lang Laban, der ragede et heelt Hoved op over Mængden og var klædt i en fordum rød Kaftan med Guldborter, der i Tidens Løb vare blevne sorte, fangede en af Kagerne med sine lange Arme, kyssede Fangsten og trykkede den til sit Hjerte, hvorefter han puttede den i Munden. En Falk, der hang paa Balkonen i et forgyldt Bur,

spillede ogsaa sin Rolle som Tilskuer; den stak Næbet ud gjennem Gitteret og saae opmærksomt og med opløftet Klo ned paa Gaden.

Paa een Gang opstod der et stærkt Røre i Hoben, og fra alle Sider hørtes Raabet: „Der er de! Nu kommer Kosakkerne!“

Disse gik barhovedede, med Haarpidskene hængende langt ned, og Alle havde ladet Skjæget voxe. De skred frem med en vis stolt Ro, uden Frygt eller Nedslagenhed. Det kostbare Tøi i deres Klæder var stærkt medtaget og hang tildeels i Pjalter om Kroppen paa dem. De ændsede ikke Mængden og hilste ikke. Ostap gik i Spidsen for Optoget.

Hvad følte vel gamle Taras, da han gjensaae sin Søn saaledes? Hvor maatte ikke hans Hjerte banke i et saadant Øieblik! Han saae paa ham alene og agtede nøie paa enhver af hans Bevægelser.

Kosakkerne vare naaede til Retterstedet. Ostap blev staaende. Han skulde være den Første, der tømte denne bittre Kalk. Han kastede et Blik paa sine Kammerater, løftede Haanden i Veiret og sagde med høi Røst:

„Give Gud, at alle Kjættere, der her ere forsamlede, ikke skal have den Fornøielse at see en Christen vaande sig under sine Pinsler. Ikke een Eneste af os giver en Lyd fra sig!“

Derpaa traadte han hen til Skafottet.

„Godt, min Søn, godt!“ sagde Bulba sagte og bøiede sit graa Hoved.

Bøddelen rev Ostaps pjaltede Klæder af; hans Hænder

og Fødder bleve stukne ind i en særlig til dette Brug forfærdiget Maskine — — dog vi ville ikke oprive Læseren ved en Beskrivelse af de Helvedes Qvaler, som bringe Haarene til at reise sig paa Hovedet, naar man blot tænker derpaa. De vare en Frugt af en raa, barbarisk Tidsalder, da Mennesket endnu førte et blodigt Liv, der væsenligt gik ud paa Stordaad i Krigen, forhærdede Hjertet og qvalte enhver menneskelig Følelse. Forgjæves ivrede enkelte Mænd, der vare forud for deres Tid, imod saadant Barbari; forgjæves havde saavel Kongen som adskillige Adelsmænd af Forstand og Hjerte fremhævet, at en saa grusom Behandling kun vilde opflamme Kosakkernes Hævntørst saa meget stærkere. Selv den kongelige Magt og Visdom formaaede Intet mod de polske Stormænds Tøilesløshed og Vilkaarlighed, disse Magthavere, der ved en ubegribelig Mangel paa Forudseenhed og ved deres drengeagtige Forfængelighed havde gjort den polske Rigsdag til et Vrængebillede af en lovgivende Forsamling — —.

Ostap bar Pinslerne med Heltemod. Der hørtes ikke et Skrig, ikke en Klage af hans Mund, selv ikke da Bøddelen knuste Arme og Been paa ham og den skrækkelige Lyd af Knusningen, der hørtes over hele Mængden, bragte Mændene til at forstumme og Qvinderne til at vende Ansigtet bort. Ikke saa meget som et Suk kom over hans Læber, ja hans Ansigt fortrak sig ikke engang.

Taras stod der endnu med bøiet Hoved; fra Tid til anden slog han stolt Øinene op og sagde med tilfreds Stemme:

„Godt, min Søn! Godt!“

Men da Bøddelen skred til de sidste Pinsler, der skulde medføre Døden, syntes den Ulykkeliges Sjælsstyrke at svigte ham. Han saae sig om til alle Sider: „Barmhjertige Gud! Kun lutter fremmede Ansigter!“ Havde dog blot en af hans Nærmeste kunnet være hos ham i hans sidste Stund! Vel vilde han ikke tykkes om, at det var hans gamle Moder, der stod hulkende og fortvivlet ved hans Side, eller en Hustru, der med vanvittige Skrig rev sig i Haaret og slog sig for Brystet; men gjerne havde han seet en stærk og rolig Mand, der i hans sidste Øieblikke kunde have opmuntret og trøstet ham.

Hans Standhaftighed var udtømt, og han raabte i Sjæleangst:

„Hvor er Du, Fader, — Fader? — Seer Du alt dette?“

„Jeg seer det!“ lød det med Tordenrøst midt under den almindelige Taushed, og de Tusinder af Mennesker, der vare forsamlede, foer forskrækkede sammen. En Afdeling Cavalleri rykkede frem for at foretage en streng Undersøgelse overalt blandt Mængden. Jankel blev dødbleg, og da Rytterne havde fjernet sig lidt, vendte han sig forskrækket om mod Bulba.

Men Bulba var sporløst forsvunden.

Capitel XII.

Bulbas Spor fandtes dog snart igjen. Hundrede og tyve tusinde Kosakker viste sig nemlig paa Grændsen af Ukraine. Nu var det ikke længer en mindre Afdeling, en Skare Kamplystne, der lokkedes paa Tog af Lyst til Bytte, eller som drog ud paa Jagt efter Tatarer, — nei, hele Folket havde reist sig for at hævne deres forhaanede Rettigheder, deres skjændigt spottede Sæder og Skikke, deres Fædres Religion, deres Gudsdyrkelse og Vanhelligelsen af deres Kirker, for at afryste de fremmede Herrers Aag, det katholske Samfunds Undertrykkelse, det forsmædelige Herredømme, der ovedes af Jøder over et christent Land, — kort sagt for at hævne sig for alle de Overgreb og Voldshandlinger, der i lange Tider havde opflammet og næret Kosakkernes indtændte Had og Harme.

I Spidsen for denne uhyre Kosakhær stod Hetman'en Ostranitza, en ung, men for sin Overlegenhed høit anseet Kriger. Ved hans Side stod Gunja, hans Krigskammerat og gamle, erfarne Raadgiver. Otte Anførere stod i Spidsen for Divisioner paa tolv tusinde Mand hver. To Over-Jessaul'er og en Stabsofficeer hørte til Hetman'ens nærmeste Omgivelser. Overfanebæreren marscherede i Spidsen med Hovedfanen; mange andre Faner og Felttegn vaiede i den uoverskuelige Hær. Stabsofficerens Tilforordnede bar forgyldte Landser med Hestehaler. Fremdeles var der endnu mange andre høiere militære Embedsmænd af forskjellig Art, Intendanter, Regimentsskrivere og flere andre.

Der fandtes næsten ligesaa mange frivillige Kosakker, som Kosakker i den regulære Hær. Allevegne fra vare de strømmede sammen, fra Tschigirin, Percjaslaff, Baturin, Gluckoff, fra de nedre Bredder af Dnjepr saavelsom fra de øvre og fra Øerne i Floden. Utallige Heste og belæssede Vogne bevægede sig frem over Sletterne.

Men blandt disse Stimer af Kosakker, blandt hine otte Divisioner var der een, der overgik alle de andre, og i Spidsen for denne stod Taras Bulba. I enhver Henseende stod han over de øvrige Divisionsførere, saavel ved sin Alder og store Erfaring som ved sin Dygtighed i at lede store Troppemasser og ved sit glødende Had til Fjenden, der var langt mægtigere og frygteligere end hos nogen i hele Hæren. Endog Kosakkerne syntes, at hans ubarmhjertige Vildhed og Grusomhed var overdreven. Hans graa Hoved domte kun til Baalet eller Galgen, og hans Stemme i Krigsraadet lød kun paa Skjænden og Brænden.

Vi ville ikke beskrive alle de Kampe, denne Hær bestod, eller selve Felttoget; de ere opbevarede i Historien. Hvad en Religionskrig vil sige i Ruslands Historie, er bekjendt; ingen Magt er stærkere end Troens; den er ubønhørlig, frygtelig, som en Klippe, der af Naturen er kastet ud i Havet for at trodse de evigt fraadende Bølger. Fra Oceanets Dyb hæver den sine urokkelige Mure, dannede af een heel og haard Steen, mod Himlen. Fra alle Sider er den synlig, til alle Sider skuer den stolt ned i Bølgerne, der afmægtige sprøite op ad dens Vægge. Vee det Fartøi, der støder imod den! Dets skrøbelige Planker splintres som Pinde; Alt, hvad det gjemmer, drukner eller sønder-

slaaes, og de Ulykkeliges Klageskrig, der omkomme i Bølgerne, overdøves af Brændingens rasende Larmen.

I de historiske Aarbøger læser man en meget udførlig Beskrivelse af de polske Besætningers Flugt fra de atter erobrede Stæder; der fortælles, at man hængte de samvittighedsløse jødiske Kirkeforpagtere, at Regjeringens Overgeneral, Nikolas Potocki, uagtet han havde en stor Hær til sin Raadighed, var aldeles magtesløs ligeoverfor de uimodstaaelige Skarer af Fjender, at Kosakkerne indesluttede ham i den lille By Polonnos, og at den polske Overanfører i den yderste Nød i Kongens og Magnaternes Navn maatte forpligte sig til fuldstændig Erstatning og Gjengivelse af alle forhenværende Rettigheder og Privilegier. Men Kosakkerne vare ikke Folk, der lod sig narre med et Løfte; de vidste nok, hvad en edelig Forsikkring fra Polakkernes Side betydede ligeoverfor dem. Og Potocki vilde neppe oftere have gjort Kaprioler paa sin prægtige Hest, der havde kostet sex tusinde Dukater, for at tildrage sig de skjønne Damers Blikke og de adelige Junkeres Misundelse; han vilde neppe mere have gjort Spektakel i Rigsdagen eller givet glimrende Fester for dens Medlemmer, hvis han ikke var bleven frelst af de russiske Præster, der befandt sig i Landsbyen.

Da Præsterne i deres glimrende, guldbroderede Dragter og med selve Erkebiskoppen i Spidsen drog dem imøde med Helgenbilleder og Kors, bøiede alle Kosakkerne Knæ og blottede deres Hoveder. Det var et Øieblik, i hvilket de ikke vilde have bøiet sig for Nogen, ikke engang for Kongen selv, men mod den christne Kirke vovede de ikke

at reise sig, og for Geistligheden gav de efter. Krigsraadet var enigt om at tillade Potocki at drage af, efterat han havde gjort Ed paa for Fremtiden at lade de christelige Kirker i Fred, at glemme det fordums Fjendskab og ikke tilføie Kosakkerne Fortræd. Een eneste Mand af Krigsraadet nægtede at give sin Stemme til Fred paa disse Vilkaar, og det var Taras Bulba.

„Hetman, Hetman! Og I, Delingsførere, bær Eder ikke ad som gamle Kjærlinger! Tro ikke Polakkerne, de Hunde; de vil dog forraade Eder!“ Og da Intendanten overrakte Documentet angaaende Fredslutningen, og Hetman'en tog imod det, trak Bulba sin kostbare tyrkiske Sabel, en ægte Damascenerklinge af det skjønneste Staal, knækkede den midt over som en Stok og kastede Stykkerne langt fra sig.

„Farvel da!“ raabte han. „Ligesom de to Stykker af denne Klinge aldrig igjen ville forenes til eet Vaaben, saaledes sees heller ikke vi, Kammerater, mere i denne Verden. Men husk paa mit Afskedsord!“

Hans Røst hævede sig og klang mægtigt som en Naturkraft, og Alle bevægedes dybt af hans profetiske Ord.

„I Eders sidste Time vil I nok tænke paa mig. I bilder Eder ind at have kjøbt Fred og Ro og troer, at I nu gaaer en lykkelig Tid imøde. Men det er noget ganske Andet, der forestaaer Eder! Dig, Hetman! vil man flaae Huden af Kroppen og fylde den med Straa for at forevise Dig paa alle store Markeder. Og I Andre, ogsaa I vil miste Eders Hoveder! I vil omkomme i kolde og mørke

Fængsler og begraves under Sand og Grus, — hvis man ikke foretrækker at stege Eder levende som Bedekjød".

„Og I, Kammerater", vedblev han og vendte sig mod sin Afdeling, „hvem af Eder vil dø en ægte Krigerdød? I vil dø bag Eders Kakkelovne, eller i Senge som gamle Koner, eller paa Værtshuset i en Rus, men den skjønne Kosakkerdød, Alle paa eet Leie, som Brudgommen med Bruden, den vil I gaae Glip af! Eller er der maaskee Nogen blandt Eder, der vil vende tilbage til Eders Boliger og blive Kjættere og bære Eders polske Herrer paa Ryggen?"

„Vi gaaer med Dig, Polkownik, vi gaaer med Dig!" raabte Alle, der hørte til Bulbas Afdeling.

Og en Mængde Andre sluttede sig til dem.

„Godt, de, der tænker som jeg, følg med mig!" raabte Taras.

Han trykkede trodsig Huen ned i Panden, kastede et flygtigt Blik paa dem, der blev tilbage, svang sig til Hest og raabte til sine Folk:

„Ingen vil ialfald vove at sende krænkende Ord efter os. Fremad, Kammerater! Vi vil aflægge Besøg hos de Katholske!"

Han gav Hesten af Sporerne, og efter ham fulgte hundrede Vogne, omringede af mangfoldige Kosakker til Hest og til Fods. Han vendte sig om og saae foragteligt og harmfuldt paa alle dem, der ikke havde villet følge ham.

Ingen dristede sig til at holde dem tilbage. I hele Hærens Paasyn drog denne Afdeling bort, og flere Gange vendte Taras sig om og kastede truende Blikke tilbage.

Hetman'en og de øvrige Anførere stod som lynslagne. Det var et stærkt Indtryk, denne Skilsmisse gjorde paa Alle, og længe stod de tause, som grebne af sørgelige Anelser. Taras havde spaaet rigtigt; Alt gik, som han havde sagt. Kort efter Forræderiet ved Kaneff vare Hetman'ens og mange andre Anføreres Hoveder spiddede paa Pælen.

Men Taras? — Han gjennemstreifede med sin Hær hele Polen; han opbrændte atten Landsbyer og fyrretyve Kirker og trængte frem til lige under Krakaus Mure. Han plyndrede de skjønneste og rigeste Slotte og dræbte deres stolte adelige Eiere. Hans Kosakker sønderslog Vinfadene og lod den gamle, ædle Vin og Mjød, der i mange Aar var lagret i Slotskjælderne, og som de ikke kunde overkomme at drikke, løbe paa Gulvet. De rigeste Tøier, de pragtfuldeste Dragter, de kostbare Gjenstande, der opbevaredes i Skabe og Kister, skar de i Stykker med deres Klinger og brændte dem op.

„Skaan Intet!“ gjentog Taras ofte.

Kosakkerne skaanede hverken unge Koner med mørke Øienbryn eller Jomfruer med skjær Hud og Roser paa Kinderne; selv i Kirkerne fandt de intet Fristed, Taras brændte dem med samt Kirkerne. Mere end een sneehvid Arm strakte sig op af Flammerne og anraabte Himlen om Frelse med Jammerskrig, der kunde have rørt den kolde Jord og opfyldt Steppens Græs med Medlidenhed. Men Kosakkerne følte ingen Barmhjertighed; de spiddede de smaa Børn paa deres Landser og kastede dem ind i Flammerne til deres Mødre.

„Der, I forbandede Polakker, det er Sjælemesse for Ostap!“ mumlede Taras.

Og slige Messer holdt han i alle Landsbyer, indtil den polske Regjering tilsidst indsaae, at man her havde med meer end et almindeligt Streiftog at gjøre, og sendte netop den før omtalte Potocki i Spidsen for fem Regimenter for at tage Taras til Fange.

I hele sex Dage lykkedes det Kosakkerne ad Biveie at undslippe deres Forfølgere. Hestene kunde neppe udholde det uafbrudte Ridt. Potocki viste sig denne Gang sin Opgave voxen. Han forfulgte Fjenden uden Ophør og indhentede ham ved Dnjestrs Bredder, hvor Bulba gjorde Holdt i en afsides og forfalden Fæstning.

Denne Fæstning, med dens forfaldne Brystværn og Ruinerne af dens Mure, laa paa Toppen af et Bjerg, der beherskede Floden. Hele Bjergets Top var bedækket med Kampsteen, Mursteen og Bygningsrester, der hvert Øieblik truede med at styrte ned i Afgrunden. Her indesluttede den polske Anfører Bulba fra begge de to Sider, der havde Forbindelse med Sletten nedenfor. I fire Dage holdt Kosakkerne Stand og overdængede Fjenden med Steen og Murbrokker. Men snart vare saavel deres Levnetsmidler som deres Kræfter udtømte, og Taras besluttede at slaae sig igjennem de fjendtlige Rækker. Allerede havde hans Kosakker banet sig en Vei, og maaskee vilde deres hurtige Heste have kunuet redde dem endnu denne Gang, da Taras pludseligt gjorde holdt midt under Farten:

„Stop!“ raabte han, „jeg har tabt min Pibe og min Tobak. „Jeg kan ikke taale, at endog saa meget som

blot min Pibe skal falde i Hænderne paa de fordømte Polakker."

Saa bukkede den gamle Kriger sig for at søge efter sin Pibe og sin Tobakspung, hans uadskillelige Stalbrødre til Lands og til Vands, i Kampen og hjemme. I det Samme blev han greben af en fjendtlig Skare. Han værgede sig fortvivlet, men var ikke istand til, saaledes som saa ofte forhen, at slaae sine Modstandere til Jorden, den ene efter den anden.

„Ak, den Alderdom, den Alderdom!" udbrød den gamle Kosak bittert og fældede Taarer.

Men det var ikke Alderdommens Skyld: det var Overmagten, der havde faaet Bugt med ham; meer end tredive Mand havde kastet sig over ham.

„Ræven er fangen!" skreg Polakkerne, „hvorledes skal vi bedst gjøre det af med ham?"

Han blev, med Overanførerens Samstemning, dømt til at brændes levende i Hærens Paasyn. Ikke langt derfra stod et hult Træ, hvis Krone var afreven af Lynilden. Taras blev bunden til Stammen med Jernkjæder, og efterat man havde trukket ham saa høit op, at han kunde sees fra alle Sider, naglede man ham fast til Træet med Hænderne; derpaa slæbte man Grene og Qviste sammen ved Foden af Træet.

Men Taras ændsede ikke disse Forberedelser; hans uforfærdede Sjæl tænkte ikke paa de Flammer, der ventede ham. Den Ulykkelige saae hen ad den Kant, hvor hans Folk kjæmpede. Saa høit, som han befandt sig, kunde han oversee Alt ganske tydeligt.

„Kammerater!“ raabte han, „skynd Eder og see at naae Bakken der bag Skoven; der er I frelste.“

Men hans Ord bortveiredes af Vinden.

„De er fortabte, redningsløst fortabte!“ skreg han fortvivlet.

Han saae ud imod den Egn, hvor Dnjestr blinkede i et uendeligt Bælte. Et Glædeslyn glimtede i hans Øie. Han fik Øie paa fire Fartøier, der vare halvt skjulte i Buskadset. Da samlede han al sin Kraft sammen og raabte med sin Stemmes hele Styrke:

„Til Flodbredden, til Flodbredden, Kammerater! Ad Veien til venstre! Der ligger Fartøier paa Floden; faa fat i dem, saa kan man ikke sætte efter Eder!“

Denne Gang blæste Vinden gunstigere; Kosakkerne hørte Alt. Men til Tak for dette gode Raad fik han et Kølleslag paa Panden, saa det sortnede for hans Øine.

Kosakkerne ilede skyndsomst ad den betegnede Sti, men bleve forfulgte i Sabelhugsafstand. Stien dreier og snoer sig i uophørlige Bugter.

„Afsted, Kammerater! Gud være med os!“ raabte alle Kosakker.

De standse et Øieblik og svinge deres Pidske og fløite. De tatariske Heste næsten flyve gjennem Luften, ud over Skrænten og ned i Floden. Kun to Mand naae ikke denne; de stødte imod og knustes tilligemed Hestene, uden at give en Lyd fra sig. Kosakkerne svømmede allerede med Hestene ud i Floden og løsnede Fartøierne. Polakkerne holdt ved Flodskrænten; de tabte Næse og Mund af Forbauselse over det halsbrækkende Vovestykke

og spurgte hverandre, om de skulde springe bagefter. En ung Officeer, i hvem Blodet kogte, en Broder til den skjønne Polakinde, der havde forhexet den stakkels Andreas, svang sig uden Betænkning efter Kosakkerne. Han slog tre Kolbøtter i Luften og styrtede saa imod de skarpe Klippespidser, der flængede ham i Stykker. Hans Blod sprøitede over de Buske, der voxede paa Fjeldskrænten, og hans afsjælede Legeme sank i Afgrunden.

Da Taras atter kom til Bevidsthed efter det bedøvende Slag og saae hen ad Floden til, sad Kosakkerne allerede i Baadene og roede afsted af alle Kræfter. Fra Flodbredden fløi Kugler i Massevis efter dem, men naaede dem ikke. Bulbas Øine tindrede af Glæde.

„Farvel, Kammerater!“ raabte han efter dem, „husk paa mig, og kom igjen næste Foraar og spil ordenligt op for dem. Se, om I fik fat paa dem, I forbandede Polakker? Troer I, at en Kosak er bange for Noget i hele Verden? Bi kun, den Tid vil komme, da I skal faae at vide, hvad den ægte russiske Tro vil sige. Nær og fjernt skal man erfare det, og der vil fremstaae en Czar i Rusland, for hvis Magt hele Jorden vil bøie sig — —“

Flammerne fra Baalet slog allerede høit i Veiret; de omhvirvlede Taras's Fødder og slikkede sig høiere og høiere op ad Træet. — Men gives der i hele Verden en Ild, en Pinsel eller en Magt, der formaaer at tæmme Kosakkens ubændige Kraft?

Dnjestr er ingen lille Flod; den har mange Bugtninger, mange Sandbanker og Dybder, og langs dens Bredder voxer Sivet i tætte Klynger. Flodspeilet er klart og skin-

nende, og ovenover det løfte de vilde Svaner deres Skrig; de prægtige Fugle gynge paa dens Bølger og den stolte Hvinand, Sneppen, den rødhalsede Ryle og tusinde andre Arter af Vandfugle pusle i Sivet langs Bredderne. Kosakkerne flød hen over Floden paa deres smalle, toaarede Baade; de roede med taktfaste og hurtige Aareslag, undgik omhyggeligt Hvirvlerne i Vandet, og idet de opskræmmede Fuglene, alt som de foer afsted, talte de om deres Hetman.